

**Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kultur-
landskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner
i Nordland fylke.**

Bioreg AS Rapport 2019: 08

BIOREG AS

Rapport 2019 : 08

Utførende institusjon: Bioreg AS http://www.bioreg.as/	Kontaktpersoner: Finn Oldervik	ISBN-nr. 978-82-8215-394-2
Prosjektansvarlig: Finn Oldervik 6693 Mjosundet Tlf. 71 64 47 68 el. 414 38 852 E-post: finn@bioreg.as	Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Nordland ved Kjell Eivind Madsen/Sveinung Råheim	Dato: 25.03.2019
Referanse: Langmo, S. H. L. Hasvik, Å. Olsen, O & Oldervik, F. G. 2018. Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner, Nordland fylke. Bioreg AS rapport 2019 : 08. ISBN; 978-82-8215-394-2		
Referat: Rapporten beskriver naturverdier og artsmangfold knyttet til utvalgte lokaliteter i kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Registreringene ble utført i august/september 2018. Til sammen ble det re-kartlagt 17 lokaliteter, bestående av 14 områder med kystlynghei, en rikmyr, en strandeng og en lokalitet med slåttemark. Av de opprinnelige lokalitetene ligger en i Træna kommune, tre i Herøy kommune, og de resterende 13 i Lurøy kommune. Som et resultat av re-kartleggingen beholdt alle lokalitetene den opprinnelige naturtypen utenom lokaliteten i Træna. En lokalitet fikk hevet verdi. Tre av de opprinnelige lokalitetene er uten endringer i avgrensninger. Som en del av oppdraget ble lokalitetene delt opp ytterligere der det forelå faglig grunnlag for dette. Som et resultat av dette ble det skilt ut til sammen 32 lokaliteter. Disse fordeler seg på naturtypene kalksjø (18), rikmyr (5), naturbeitemark (4), strandeng (3) og brakkvannsjøer (2). Verdimessig ble det ikke funnet grunnlag for å nedjustere noen av de opprinnelige lokalitetene. En av de opprinnelige lokalitetene fikk oppjustert verdien. Verdiene av lokalitetene innenfor prosjektet fordeler seg på Svært viktig – A (18), Viktig – B (20) og Lokalt viktig – C (11). De naturfaglige undersøkelsene i felt førte til at det ble registrert 29 ulike rødlista arter, det ble registrert tre arter som er nye for Norge, og nordgrensa ble flytta for fem arter. Dette bekrefter den store verdien de undersøkte lokalitetene i disse kommunene har. I mange av lokalitetene har tradisjonell skjøtsel opphørt, slik at områdene er i tidlig gjenvekstsuksisjon. For å bevare det rike artsmangfoldet som er knyttet til lokalitetene er det viktig at skjøtselen tas opp igjen.		
9 emneord: Kulturlandskap Naturtype Kystlynghei Naturbeitemark Rikmyr Strandeng Rik grunnlendt mark Kalksjø Brakkvannsjø		

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

Figur 1. Foto fra kystlyngheia på Storlyngøya der vi ser Lovund i bakgrunnen. Foto; Åshild Hasvik, Bioreg AS © 28.08.2018.

Innhold

Forord.....	6
1. Sammendrag	8
2. Bakgrunn.....	8
2.1. Naturgrunnlag.....	9
2.2. Historisk bruk av områdene	9
2.3. Tidligere undersøkelser	11
3. Metode	11
3.1. Klassifisering og verdisetting.....	11
3.2. De naturfaglige undersøkelsene	12
4. Resultater	13
4.1. Oversikt re-kartlegging.....	13
4.2. Oversikt ny-kartlegging	15
4.3. Artsregistreringer	16
4.4. Menneskelig påvirkning innenfor lokalitetene	22
4.5. Behovet for videre kartlegging	23
5. Skjøtsel og hensyn	24
5.1. Kystlynghei	24
5.2. Strandeng	24
5.3. Rikmyr.....	25
5.4. Kalksjø	25
5.5. Naturbeitemark.....	25
5.6. Rik grunnlendt mark og kalkrike berg.	25
6. Konklusjon.....	26
7. Kilder	27
7.1. Skriftlige kilder	27
7.2. Muntlige kilder.....	28
7.3 Internett	28
7.4. Vedleggsliste	28
1. Vedlegg 1 Kart	29
2. Vedlegg 2 Lokalitetsbeskrivelser	32
Lok nr. 1. Buøykomplekset: Storrøssøya nord	32
Lok nr. 2. Buøykomplekset: Tranøya rikmyr	34
Lok nr. 3. Buøykomplekset: Gullsøya strandeng.....	36
Lok nr. 4. Buøykomplekset: Gammholmen; strandeng	38
Lok nr. 5. Buøykomplekset: Fanøyan beitemark	40
Lok nr. 6. Buøykomplekset: Verholmen beitemark	42
Lok nr. 7. Buøykomplekset; Verholmen rikmyr	44
Lok nr. 8 Tenna; Nord-Stauløyhågjen sør.....	46
Lok nr. 9 Tenna; strandeng sør	48
Lok nr. 10. Tenna: Kroktjønnbergan sørvest	50
Lok nr. 11. Tenna; Kroktjønnbergan øst	52
Lok nr. 12. Tenna: Kroktjønnbergan sørøst	54
Lok nr. 13. Tenna: Grimsøya rikmyr	56
Lok nr. 14. Tenna: Langvalen nordvest	58
Lok nr. 15. Tenna; Langvalen vest	60
Lok nr. 16. BN00050018 Lovundværet: Storlyngøya	62
Lok nr. 17. BN00050004 Svenningen NØ	65
Lok nr. 18. BN00050005 Solværgruppa: Lundarøy nordre del.....	68
Lok nr. 19. BN00049988 Buøykomplekset: Verholmen	71
Lok nr. 20. BN00049993 Buøykomplekset: Tranøya	74
Lok nr. 21. BN00049994 Buøykomplekset: Fanøyan	77
Lok nr. 22. BN00049995 Buøykomplekset: Gullsøya	80
Lok nr. 23. BN00049997 Buøykomplekset: Trolløya.....	83
Lok nr. 24. BN00049986 Buøykomplekset: Lyngholmen og Gammholmen	86
Lok nr. 25. BN00049927 Sanna: bukta ved Trænstaven	89
Lok nr. 26. BN00049991 Buøykomplekset: Storrøssøya.....	91

Lok nr. 27. BN00049944 Tenna	94
Lok nr. 28. BN00049946 Tenna rikmyr	98
Lok nr. 29. BN00049945 Tenna strandeng	100
Lok nr. 30. BN00049996 Buøykomplekset: Langøya og Ørnholmen.....	102
Lok nr. 31. BN00086610 Klubbøya	105
Lok nr. 32. BN00050001 Storoddøya	108
Lok nr. 33. Buøykomplekset: Verholmen kalksjø.....	111
Lok nr. 34. Tenna: Kroktjønnbergan	113
Lok nr. 35. Tenna: Kroktjønnbergan vest.....	115
Lok nr. 36. Tenna: Geithammaren nordøst.....	117
Lok nr. 37. Tenna: Geithammaren øst	119
Lok nr. 38. Tenna: Geithammaren.....	121
Lok nr. 39. Buøykomplekset: Trolløya kalksjø nord	123
Lok nr. 40. Buøykomplekset: Trolløya midtre kalksjø.....	125
Lok nr. 41. Buøykomplekset: Trolløya kalksjø sør	127
Lok nr. 42. Buøykomplekset: Gullsøya kalksjø.....	129
Lok nr. 43. Lovundværet: Storlyngøya kalksjø	131
Lok nr. 44. Buøykomplekset: Tranøya kalksjø	133
Lok nr. 45. Tenna: Langvalen nord	135
Lok nr. 46. Solværgruppa: Lundarøy nordre del brakkvannssjø øst.....	137
Lok nr. 47. Solværgruppa: Lundarøy nordre del brakkvannssjø vest	139
Lok nr. 48. Buøykomplekset; Fanøyan kalksjø sør	141
Lok nr. 49. Buøykomplekset: Verholmen kalksjø vest.....	143

Forord

Bioreg AS fikk sommeren 2018 i oppdrag å re-kartlegge 17 naturtypelokaliteter for Naturbase i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Kartleggingen medførte at det ble det også ble skilt ut nye naturtyper fra de allerede eksisterende, slik at det totalt er kartlagt, avgrenset og beskrevet 49 lokaliteter, hvorav 32 er nye.

Berggrunnen i området er i hovedsak kalkrik, noe som gjør at lokalitetene har en artsrik og spennende flora og slik også får økt verdi. I løpet av kartleggingen ble det funnet mange rødlistearter, det ble registrert tre arter som er nye for Norge og nordgrensa ble flyttet for seks arter. De kartlagte områdene består i hovedsak av naturtyper knyttet til kulturlandskapet, som har behov for skjøtsel for at verdiene skal opprettholdes. For å ta vare på de flotte områdene både i Lurøy og på Tenna i Herøy, anbefales det at det utarbeides mer helhetlige forvaltningsplaner. I Buøykomplekset/Solværøyene er vårt inntrykk at det finnes flere potensielle naturtypelokaliteter som ikke er fanget opp.

Vi vil med dette takke Fylkesmannen i Nordland for et spennende oppdrag i flott natur. Samtidig benytter vi anledningen til å takke Frode Johansen for opplysninger om forhold på øyene i Lurøy kommune, og Alfrid Jakobsen for informasjon om historikken for lokaliteten på Sanna i Træna kommune.

I tillegg skal Edvin Johannesen, Trond Schumacher, Roy Kristiansen og Øyvind Weholt takkes for hjelp til artsbestemmelse av ulike sopparter. Sekvensering av rødsporer er gjort av Pablo Alvarado Garcia hos Alvlab, Spania. Videre takkes Kristian Hassel for hjelp og bekreftelse ved bestemmelse av moser, Håkon Holien for hjelp ved bestemmelse av lav. Anders Langangen har hjulpet til ved bestemmelse av alger, og Geir Gaarder for støtte til artsbestemmelse av kransalger. Vi vil også få takke Line Johansen fra NIBIO for støtte i vurdering av kystlynghei som naturtype.

For Bioreg AS

Finn Gunnar Oldervik

Aure 01.04.2019

Solfrid Helene Lien Langmo

Rissa 01.04.2019

Åshild Hasvik

Aure 01.04.2019

Oddvar Olsen

Volda 01.04.2019

1. Sammendrag

Prosjektets formål har vært å re-kartlegge og kvalitetssikre naturtyper i Lurøy, Herøy og Træna kommuner, og var på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Områdene ble undersøkt i perioden fra 28. august til 5. september 2018. Det resulterte i re-kartlegging og ny-kartlegging av totalt 49 lokaliteter.

I alt ble 17 lokaliteter re-kartlagt, hvorav 14 er kystlynghei, en slåtteeeng, en rikmyr og en strandeng. Av de opprinnelige lokalitetene ligger en i Træna kommune, tre i Herøy kommune, og de resterende 13 i Lurøy kommune. Som et resultat av re-kartleggingen beholdt alle lokalitetene foruten lokaliteten i Træna, den opprinnelige naturtypen. Træna-lokaliteten var opprinnelig definert som slåttemark. Etter samtaler med lokalkjente, ble lokaliteten omdefinert til stein-, grus-, og sandstrand. Tre av de opprinnelige lokalitetene er uten endringer i avgrensninger. For de resterende ble det gjort større og mindre endringer. Som en del av oppdraget ble lokalitetene delt opp ytterligere der det forelå faglig grunnlag for dette. Som et resultat ble det skilt ut til sammen 32 nye lokaliteter. Disse fordeler seg på naturtypene kalksjø (18), rikmyr (5), naturbeitemark (4), strandeng (3) og brakkvannsjøer (2). Verdimessig ble det ikke funnet grunnlag for å nedjustere noen av de opprinnelige lokalitetene. En av disse fikk derimot hevet verdien på grunn av at skjøtsel var gjenopptatt. Verdiene av lokalitetene innenfor prosjektet fordeler seg på Svært viktig – A (18), Viktig – B (20) og Lokalt viktig – C (11).

Det ble i løpet av undersøkelsene registrert 29 ulike rødlistearter, det ble kartlagt tre arter som er nye for Norge og nordgrensa ble flytta for seks arter. Områdene er viktige da de er artsrike, og innehar sjeldne arter fra flere artsgrupper. Blant annet er de viktige for vilt og fugl. Her er store og verdifulle kalkrike kystlyngheier med relativt intakte verdier. Flere av lokalitetene skjøttes fremdeles med beite og brenning, men en del er også ute av bruk. Lokalitetene som i dag er uten skjøtsel er i tidlig gjenvekstsuksisjon. En ser tydelig opphopning av daugras, mose og gjengroing med mye einer, mjødurt og teiebær. Alle disse lokalitetene har likevel fortsatt godt restaureringspotensiale.

For å bevare det rike artsmangfoldet som er knyttet til kulturlandskapet innenfor lokalitetene, er det viktig at skjøtsel tas opp igjen, både med lyngbrenning og beite. For flere av områdene som Buøykomplekset/Solværgruppa og Tenna, bør det utarbeides helhetlige forvaltningsplaner som ser flere lokaliteter under ett, og tar for seg hvordan skjøtelsen i de ulike lokalitetene kan utfylle hverandre.

2. Bakgrunn

Re-kartleggingen av naturtyper var på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland som et ledd i kvalitetssikring av data i Naturbase. De 17 lokalitetene ble valgt av tilbyder selv mellom et større utvalg av aktuelle lokaliteter. Oppdraget ble begrenset til tre kommuner på Helgelandskysten, nemlig Lurøy, Herøy og Træna. For lokalitetene i Lurøy og Træna var noe av tankegangen bak valget at en burde få kartlagt mest mulig i dette øysamfunnet når en først var der. For å gjøre transporten enklere ble det tatt med egen båt som kunne frakte kartleggerne mest mulig effektivt mellom holmene/øyene. Det er i stor grad gamle lokaliteter med kystlynghei som er revidert. I Lurøy kommune er det totalt kartlagt 31 lokaliteter spredt på øyer og holmer i tre ulike

øygrupper, Buøykomplekset, Solværgruppa og Lovundværet. Det er kartlagt 17 lokaliteter på øya Tenna i Herøy kommune, samt én lokalitet på øya Sanna i Træna kommune.

2.1. Naturgrunnlag

Berggrunnen i Lurøy og Herøy er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, til dels av kalkspatmarmor. På Sanna er det gneis som dominerer. Løsmassene på de fleste øyene og holmene er for det meste tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen. For det meste består disse av et tynt torvdekke over berggrunnen, samt en del torv og myr i større og mindre søkk. I enkelte søkk og bukter finnes havfjord- og strandavsetninger, disse er særlig mektige på Tenna og på Sanna (www.ngu.no). Mye av strandavsetningene i området består av skjellsand, noe som sammen med rik berggrunn, danner grunnlag for en artsrik og variert flora. På Sanna består løsmassene av sand, og her finner en noe som ligger tett opp til sanddynemark, men uten aktive prosesser.

Etter Moen (1998) ligger alle lokalitetene, unntatt Sanna i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3), og på grensen mellom sørboreal (SB) og mellomboreal (MB) vegetasjonssone. Puschmann (2005) plasserer alle de undersøkte lokalitetene innenfor landskapsregion Norlandsværran og underregion Helgelandsværran. Tenna i Herøy kommune ligger helt på grensen til landskapsregion Kystbygdene i Helgeland og Salten og underregion Sør-Helgelandskysten.

Det ligger målestasjoner for temperatur og nedbør i alle tre kommuner. Hvor lenge disse har vært i drift varierer, og verdiene for Træna er derfor interpolert (den aktuelle stasjonen har ikke egne data). En annen stasjon fra Træna har imidlertid eksakt samme årsnedbør, men her er det ikke målt data for temperatur. Middeltemperaturen for året er tilnærmet lik i alle tre kommuner, og varierer i normalperioden (1961-1991) fra 5,6-5,7 °C. I årsnedbør er det større variasjon for samme periode, med høyest årsnedbør i Lurøy (1162 mm), mens den er mer lik for Træna (890 mm) og Herøy (875 mm). Sommeren 2018 var tørr i store deler av Norge, og målestasjonen på Lurøy viser at total nedbør på målestasjonen i Lurøy i juli var på 43,6 mm, mens gjennomsnitt for normalperioden her er på 88 mm.

Øyene rundt Sleneset i Lurøy kommune består av store områder med kalkrike kystlyngheier, som også er den naturtypen som uten tvil dekker størst areal i de kartlagte områdene. Alle øyene er orientert i sørvestlig til nordøstlig retning. Det samme gjelder også for øya Tenna. Lokaliteten som ble undersøkt på Sanna, lå i en beskyttet bukt på østsida av øya. Kystlyngheia på øyene ligger ofte i finskala mosaikk med myrdrag, strandeng, nakent berg og grunnlendt mark. Inni-mellom finnes også større og mindre tjern og dammer med varierende påvirkning av sjøvann. De aller fleste av disse er kalkrike på grunn av kalkrik berggrunn og/eller kalkrikt bunnsubstrat.

Alle øyene bærer tydelig preg av vind og vær, og mens de østvendte delene ofte har beskyttede bukter og vikar, er de vestvendte delene preget av blankskurte berg og mer sparsomt med vegetasjon. Mellom øyene i Lurøy samt rundt Tenna, finnes også betydelige arealer med grunne havområder dominert av skjellsand. Dette gjør områdene spesielt viktige for fugl. Lurøy kommune har også den tetteste kjente forekomsten av hubro i Europa, en art som er vurdert som sterkt truet (EN) på rødlista for arter.

2.2. Historisk bruk av områdene

Hutchinson (1997) beskriver samfunnet på Helgeland på 1500-tallet som et samfunn der folk livnærte seg av fehold og fiske. Også sjøfugl og sel var en viktig del av kostholdet. I tillegg drev mange handel med blant annet Bergen for å skaffe nødvendige varer som tøy, jern og tømmer. Besetningen på gårdene bestod for det meste av ku, sau og geit, men også litt enkelt grisehold. Kornet var for det meste en blanding av havre og bygg. I tillegg til nordmenn, hadde områdene også en samisk befolkning. Mange av husmennene i området flyttet ofte, og ikke alle øyene hadde helårs bosetning. På **Træna** er det fremdeles et aktivt samfunn, selv om det ikke er noen fastboende på Sanna lenger. Den gamle bygningsmassen på øya er holdt i hevd og benyttes til fritidsformål.

I **Lurøy** har Danielsen (1996) opplysninger om bosetting på en del av øyene, samt om navnettingen på en del av dem. Blant annet får en opplyst at Fanøya har navnet sitt fra at det har gått kalv på beite her, da fane er dialektform av fenad, ungfø, kalver. Av prøvematrikkel og folketelling fra 1700- og 1800-tallet kommer det fram at det på Trolløya var dyrket poteter, bygg og havre, samt at gården har hatt et par husmannsplasser. Det finnes opplysninger om at flere av øyene ble fraflyttet på 1950-60-tallet (Lurøy historielag, 2004/2005 og Danielsen, 1996). Folketellingen fra 1865 og 1900 omtaler også åkerbruk med dyrking av både korn og poteter på flere av øyene i Buøykomplekset (Teleslekt 1996, Teleslekt 1997).

Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i Lurøy kommune med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i dette området er brent et stykke bak i tid. På mange av holmene og øyene i Lurøy ble det også i 2018 registrert spor etter gammel bosetting, og rester etter små åkerlapper i søkkene. Noen få av øyene er fremdeles bebodd, samt at det er fritidsbebyggelse på flere av dem.

Også på Tenna i **Herøy** kommune vet en at det har vært bebyggelse og husdyrhold langt tilbake i tid. Lysholm (1997) har en kort oppsummering av Tennas historie. Her får en opplyst at Tenna i middelalderen tilhørte Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420. Deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 leser en at det bodde om lag 39 mennesker på Tenna, fra skattematrikkelen av 1723, kommer det fram at her var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester. Fra gammelt av lå trolig alle hovedhusene på Tenna i ett tun, mens høyløer og jorder naturlig nok var mer spredt. Oppsitterne har hatt egne stuer, stabbur, naust og brygger. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes 7 forskjellige husmannsplasser. Fisket har alltid vært viktig for samfunnet på Tenna, i tillegg nevnes dyrking av korn og poteter. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det finnes beretninger om at kyrne var gjett i utmarka, og om huldre og annet skrømt. Det har vært utskiftet flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. I 1962 ble det for involverte bruk tinglyst rett til å ta sand i fjæra sør for Nord-Staulhåjen. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna sambeitelag AS og brukt som beite for å avlaste den store belastninga og overbeitet på fellesbeitene. En finner også omtalt en brann på deler av Tennøya fra 1955, trolig på grunn av uforsiktig bruk av ild. Det er imidlertid ingen beretninger om brenning av lyng her.

Figur 2. Det som er igjen av bosetningen sør på Storrorssøya i Lurøy kommune er grunnmurene til hus og fjøs i tillegg til ei låvebru. Vegetasjonen rundt bærer tydelig preg av beiting og åkerbruk. Det har ikke vært mulig å få videre opplysning om bosettingen og drifta på denne øya. Heller ikke Danielsen (1996) har noe om denne øya. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS © 28.08.2018.

2.3. Tidligere undersøkelser

Flere av lokalitetene i **Lurøy** er tidligere undersøkt i forbindelse med kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland i 1988 (Elven et al 1988). Åtte lokaliteter her er kartlagt i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (Hatten & Mogstad, 2003). En del lokaliteter er også undersøkt som et ledd i naturtypekartlegging i Lurøy i 2007 (Holtan & Gaarder, 2008a).

På **Tenna** er områdene også kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene; Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). Deler av området ble i 2004 undersøkt i forbindelse med et fagkurs i kartlegging av storsopper i Norge. Dette var et samarbeidsprosjekt mellom Universitetenes naturhistoriske museer og Norges sopp- og nyttevekstforbund. Her ble et betydelig antall beitemarksopp registrert (Hanssen & Molia, 2004). I 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912).

Lokaliteten på **Sanna** ble første gang undersøkt i forbindelse med kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland i 1988 (Elven et al 1988), og senere som et ledd i naturtypekartlegging i Træna i 2007 (Holtan & Gaarder, 2008b).

3. Metode

3.1. Klassifisering og verdisetting

Ved beskrivelse av lokalitetene er kartleggingsmetodikk fra DN håndbok 13 lagt til grunn, og naturtypene er beskrevet i tråd med siste versjon av faktaark for den enkelte naturtype. Alle lokaliteter er også beskrevet i henhold til NiN 2.1.

Ved oppdatering av lokaliteter, er gamle lokalitetsbeskrivelser videreført der det er hensiktsmessig. Beskrivelsene er oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for den enkelte

naturtype fra 2015 og 2018. Faktaarkene fra 2015 er publisert av Miljødirektoratet, mens de fra 2018, som innenfor dette prosjektet inkluderer faktaark for naturbeitemark, er en ytterligere tilpasning av faktaark fra 2015 til NiN 2.0.

Alle lokalitetsbeskrivelsene inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Røddlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og røddlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Lister over kjennetegnende arter og tyngdepunktarter, der slike er aktuelle å bruke i verdisetting, er hentet fra Fremstad (1997) og fra upublisert notat med artslistene til bruk i kartlegging av viktige naturtyper for naturmangfold etter NiN2 i 2018 for Miljødirektoratet. Ut over dette er det brukt forskjellig litteratur fra området, blant annet bygdebøker, samt kontakt med lokalkjente, for å innhente kunnskap om områdenes skjøtselshistorikk. Artskart (Artsdatabanken), har vært et viktig supplement til eksisterende beskrivelser av lokalitetene, og søk er foretatt for samtlige reviderte lokaliteter.

3.2. De naturfaglige undersøkelsene

De naturfaglige undersøkelsene i felt ble utført av Solfrid Helene Lien Langmo, Åshild Hasvik og Oddvar Olsen, fra Bioreg AS, i perioden fra 28. august til 5. september 2018. Lokaliteten på Sanna i Træna kommune ble undersøkt først, deretter lokalitetene i Lurøy kommune, før feltundersøkelsene ble avsluttet på Tenna i Herøy kommune. Feltarbeidet ble stort sett utført i fint vær med god sikt. Alle lokalitetene ble besøkt, og var lett tilgjengelige med egen båt. GPS ble benyttet for nøyaktig stedfestelse av interessante funn. Flere av disse ble også fotodokumentert.

Karplantefloraen ble viet størst oppmerksomhet ved undersøkelsene, men det ble også fokusert på lav, moser og beitemarksopp. I tillegg ble fugl og pattedyr m.m. registrert i den grad det ble observert noe av interesse. Da kartleggingen ble utført på sein sommer/ tidlig høst ble en del av våraspektet trolig ikke fanget opp, men artene ble bestemt i den grad det lot seg gjøre. Feltundersøkelsene ble nok utført i starten av soppsesongen, og vi erfarte at det var en noe rikere funga å observere i siste halvdel av kartleggingsperioden. I tillegg var sommeren 2018 tørr, noe som kan ha bidratt til en dårlig og veldig sein sesong for beitemarksopp. Erfaringsmessig vet en at det heller ikke er alle arter som fruktiserer hvert år. Ved verdivurdering har en derfor også til en viss grad basert seg på vurdering av potensialet for flere registreringer fra denne artsgruppa.

De undersøkte områdene er i all hovedsak lokaliteter med kystlynghei som er i til dels tette mosaikker med myrdrag, strandeng, nakent berg, grunnlendt mark og dammer og tjern. Der det er tydelige skiller og lokalitetene var store nok, samt at det forelå faglig grunnlag for det, er andre lokaliteter skilt ut fra kystlyngheiene. Kalksjøer ble kun undersøkt fra land, til dels ved bruk av jernrive. En kan ikke utelukke at det finnes flere arter av kransalger i de største og dypeste tjernene. Kalksjøer med forekomster av kransalger (vegetasjonstype kransalge-sjøbunn) som er over 100 m² er utskilt som egne lokaliteter. Dammer mindre enn dette nevnes i beskrivelsen av lokalitetene de er en del av.

4. Resultater

De fleste lokalitetene med kystlynghei er sammensatte områder med både rike og fattige, og til dels også fuktige og tørre, naturtyper. Kystlyngheia ligger ofte i finmosaikk med myrdrag, grunnlendte partier, nakent berg samt dammer og tjern. Ned mot sjøen er det områder med strandeng. Noen partier er såpass dominert av grasvegetasjon at de er mer å regne som naturbeitemark. Røsslyng finnes i varierende grad på øyene, og den ser ut til å være vanligere der torvlaget er tykkere eller berggrunnen er fattigere. Manglende røsslyngvegetasjon, gode bestander av gras- og urtearter på grunn av kalkrik berggrunn, og usikkerhet rundt historisk bruk og skjøtsel (spesielt for områdene på Tenna), gjorde at en var i tvil om hvorvidt det var riktig å kartlegge områdene som kystlynghei. Det ble vurdert om det ville være mer korrekt for noen av områdene å bli kartlagt som naturbeitemark i gjenvekstsuksesjon med lyng og einer på grunn av opphør av bruk, eller på grunn av kraftig reduksjon av antallet beitedyr. En slik suksesjon fra eng over mot lyngmark er også observert flere andre steder langs norskekysten. En har likevel valgt å føre lokalitetene til kystlynghei, men med innslag av naturbeitemark. Bakgrunnen for dette er at det samsvarer med tidligere kartlegginger, samt at samtaler med Line Johansen fra NIBIO var med å styrke vurderingene. Tilsvarende urterike heier er også observert andre steder langs Helgelandskysten og i Trøndelag, der beitedyrene i større grad beiter på urter og bløkkebær, noe som kompenserer for det lave innslaget av røsslyng.

Noen av lokalitetene ble beita av sau ved undersøkelsene i 2018. I tillegg har flere hatt beiteskjøtsel i løpet av de senere årene (Frafjord, 2012). Beitetrykket på øyene er varierende, men ser jevnt over ut til å være noe lavt og for det meste er beitesporene tydeligst på gras og urter, og ikke like tydelige på lyngen. Enkelte steder, blant annet på Tenna og på Fanøyan ser en også tydelige beitespor på lyngen. Frafjord (2012) nevner også mjødurten som en problemart. Mjødurten er i ferd med å "ta over" særlig engarealene på mange øyer. Vånd spiser lite mjødurten, kun når det er dårlig med annen føde ser det ut til at den spiser litt av denne planten. Mjødurten kan begrense fødetilgangen for vånd siden den konkurrerer ut andre planter (inkludert gras), men den gir et godt skjul for vånden. Planten er også høgvokst og skygger ut andre mindre småvokste arter. Sauen ser ifølge Frafjord (2012) ut til å spise mjødurten. Observasjonene gjort i 2012 stemte også godt over ens med observasjoner fra 2018.

Bare en håndfull av øyene som er kartlagt innenfor prosjektet, blant annet Fanøyan og Klubbøya, ser i dag ut til å være skjøttet med brenning. På disse øyene, som for det meste også hadde tydelige beitespor, er gjengroingspreget mindre enn på de andre øyene.

4.1. Oversikt re-kartlegging

Det er som nevnt revidert 17 lokaliteter innenfor prosjektet. Alle lokalitetene utenom én ble videreført som den samme naturtypen, men med ulike endringer av areal og verdivurdering. En av de opprinnelige lokalitetene fikk endringer i verdi. Dette gjelder Svenningen NØ (BN00050004), som fikk oppjustert verdi fra B til A på grunn av endringer i skjøtsel. Her var flere partier svidd ved besøket i 2018.

Lokaliteten på Sanna ble endret fra slåttemark til sand-, grus- og steinstrand. Grunnen til dette er blant annet samtaler med lokalkjente (Jakobsen pers. medd.), som opplyste at mye av engarealene innenfor lokaliteten, som bare utgjorde i underkant av halvparten av den opprinnelige avgrensningen, tidligere hadde vært potetåker. Arealene nærmest husene var gjerdet inne for å

holde dyrene unna, og både beite- og slåttearealene på øya var lokalisert andre steder. En oversikt over resultater av re-kartleggingen er gitt i tabell 1.

Figur 3. Et bilde fra Sanna som ifølge Alfrid Jakobsen (pers. medd.) er fra 1919, viser at områdene mellom husene stort sett bestod av åkerlapper. Alle de lyse feltene er potetåkre med sandjord, der potetkålen nylig er skåret ned og lagt i hauger. Den undersøkte lokaliteten ligger helt bakerst i bildet, nedenfor veien, og som en ser, er det potetåkre også her. Fotoet er svært interessant og viser hvor viktig poteten var for kostholdet på Nordlandskysten for hundre år siden. Fotoet er gjengitt med tillatelse fra eier.

Tabell 1. Tabellen under viser oversikt over re-kartlagte lokaliteter med informasjon om naturtype, tidligere og ny verdisetting, samt eventuelle endringer i areal. Endringene i arealer kommer for det meste av at andre naturtypelokaliteter er skilt ut fra de opprinnelige. I noen grad er arealene også endret på grunn av justeringer av grensene for lokalitetene. Blant annet er en del store bukter og partier med hav holdt utenfor. Rødlistestatus for naturtyper følger Norsk rødliste for naturtyper fra 2018.

Lokal ID	Naturbase ID	Navn	Naturtype etter revisjon	Rødlista naturtype	Verdi etter revisjon	Tidl. verdi	Tidl. areal, daa	Nytt areal, daa
16	BN00050018	Lovundværet: Storlyngøya	Kystlynghei	EN	A	A	353	379
17	BN00050004	Svenningen NØ	Kystlynghei	EN	A	B	360	444
18	BN00050005	Solværgruppa: Lundarøy nordre del	Kystlynghei	EN	B	B	283	387
19	BN00049988	Buøykomplekset; Verholmen	Kystlynghei	EN	A	A	286	258
20	BN00049993	Buøykomplekset; Tranøya	Kystlynghei	EN	A	A	169	164
21	BN00049994	Buøykomplekset; Fanøyan	Kystlynghei	EN	A	A	240	287
22	BN00049995	Buøykomplekset; Gulløya	Kystlynghei	EN	A	A	222	236
23	BN00049997	Buøykomplekset; Trolløya	Kystlynghei	EN	A	A	164	159
24	BN00049986	Buøykomplekset; Lyngholmen og Gamholmen	Kystlynghei	EN	B	B	145	129
25	BN00049927	Sanna; bukta ved Trænstaven	Stein- grus- og sandstrand	VU ¹	B	B	22	17
26	BN00049991	Buøykomplekset; Storrøssøya	Kystlynghei	EN	A	A	492	475
27	BN00049944	Tenna	Kystlynghei	EN	A	A	1691	1498
28	BN00049946	Tenna; rikmyr	Rikmyr	EN	A	A	93	128
29	BN00049945	Tenna; strandeng	Strandeng og strandsump	EN/VU ²	A	A	557	490
30	BN00049996	Buøykomplekset: Langøya og Ørnholmen	Kystlynghei	EN	B	B	106	Uendret

¹ Gjelder de delene som kan karakteriseres som sanddynemark.

² Lokaliteten består av både semi-naturlig strandeng (T33) og naturlig strandeng (T12), som har ulik rødlistestatus.

31	BN00086610	Klubbøya	Kystlynghei	EN	A	A	63	Uendret
32	BN00050001	Storoddøya	Kystlynghei	EN	B	B	300	Uendret

4.2. Oversikt ny-kartlegging

En del av oppdraget gikk ut på å skille ut andre naturtyper innenfor kystlyngheiene der det forelå faglig grunnlag for en slik oppdeling. Det ble til sammen kartlagt 32 nye naturtypelokaliteter i løpet av feltperioden, og disse fordeler seg slik; på naturtypene kalksjø (18), rikmyr (5), naturbeitemark (4), strandeng (3) og brakkvannsjøer (2). En oversikt over ny-kartlagte lokaliteter er å finne i tabell 2.

Tabell 2: Tabellen nedenfor viser en oversikt over ny-kartlagte lokaliteter i forbindelse med prosjektet på Helgelandskysten. Alle er skilt ut fra de reviderte lokalitetene omtalt under kapittel 3.1. At det er forskjell i rødlistestatus for naturtypene i lokalitetene med strandeng og strandsump kommer av forskjell i rødlistestatus for utformingene. Semi-naturlig strandeng (T33) er regnet som sterkt truet (EN) og naturlig strandeng (T12) er regnet som sårbar (VU).

Lokal ID	Navn	Naturtype	Rødlista naturtype	Verdi	Areal daa
1	Buøykomplekset: Storrøssøya nord	Naturbeitemark	VU	B	30,6
2	Buøykomplekset: Tranøya rikmyr	Rikmyr	EN	A	3,3
3	Buøykomplekset: Gullsøya strandeng	Strandeng og strandsump	VU/EN	B	3,4
4	Buøykomplekset: Gammholmen strandeng	Strandeng og strandsump	VU/EN	B	1,8
5	Buøykomplekset: Fanøyan beitemark	Naturbeitemark	VU	A	18,6
6	Buøykomplekset; Verholmen beitemark	Naturbeitemark	VU	B	20,4
7	Buøykomplekset; Verholmen rikmyr	Rikmyr	EN	A	4
8	Tenna; Nord-Stauløyhåggjen sør	Kalksjø	VU	C	0,5
9	Tenna; strandeng sør	Strandeng og strandsump	VU/EN	B	17,5
10	Tenna; Kroktjønnerbergan sørvest	Rikmyr	EN	A	10,1
11	Tenna; Kroktjønnerbergan øst	Rikmyr	EN	B	15,3
12	Tenna; Kroktjønnerbergan sørøst	Kalksjø	VU	C	4
13	Tenna; Grimsøya rikmyr	Rikmyr	EN	A	3,2
14	Tenna; Langvalen nordvest	Kalksjø	VU	B	1,1
15	Tenna; Langvalen vest	Naturbeitemark	VU	B	24,8
33	Buøykomplekset; Verholmen kalksjø	Kalksjø	VU	C	0,4
34	Tenna; Kroktjønnerbergan	Kalksjø	VU	B	1,8
35	Tenna; Kroktjønnerbergan vest	Kalksjø	VU	B	1
36	Tenna; Geitahammaren nordøst	Kalksjø	VU	B	1,8
37	Tenna; Geitahammaren øst	Kalksjø	VU	B	0,2
38	Tenna; Geitahammaren	Kalksjø	VU	B	0,8
39	Buøykomplekset; Trolløya kalksjø nord	Kalksjø	VU	C	0,2
40	Buøykomplekset; Trolløya midtre kalksjø	Kalksjø	VU	C	0,2
41	Buøykomplekset; Trolløya kalksjø sør	Kalksjø	VU	C	0,1
42	Buøykomplekset; Gullsøya kalksjø	Kalksjø	VU	C	0,1
43	Lovundværet; Storlyngøya kalksjø	Kalksjø	VU	C	0,2
44	Buøykomplekset; Tranøya kalksjø	Kalksjø	VU	C	0,1
45	Tenna; Langvalen nord	Kalksjø	VU	B	0,8

46	Solværgruppa: Lundarøy nordre del brakkvannssjø øst	Brakkvannssjø	-	B	1,6
47	Solværgruppa: Lundarøy nordre del brakkvannssjø vest	Brakkvannssjø	-	B	1,8
48	Buøykomplekset; Fanøyan kalksjø sør	Kalksjø	VU	C	0,1
49	Buøykomplekset; Verholmen kalksjø vest	Kalksjø	VU	C	0,8

4.3. Artsregistreringer

Kystlyngheiene som er kartlagt i prosjektet består i all hovedsak av gras- og urterike heier. Dominerende **planter** er blokkebær, gulaks, smyle, krekling, rødsvingel, sauesvingel og små-engkall. Andre vanlige arter i lokalitetene er blant annet bittersøte, bakkesøte (NT), blåklokke, dunhavre, fjellfrøstjerne, fjellmarikåpe, fjellsmelle, fjelltistel, gjeldkarve, gulsildre, gulstarr (lite vanlig på Helgelandskysten), hvitmaure, hårstarr, jåblom, kattedot, loppestarr, marinøkkel, ormetunge (VU), rundbelg, rødsildre, røsslyng, småengkall, småsyre, vill-lin og vill-løk. Vi leita spesifikt etter arter som var registrert i lokalitetene fra før, de fleste ble gjenfunnet men vi klarte ikke å finne fjellfiol, gulmaure, hjertegras (sjelden i Nordland) og vårmarihand. En forklaring kan være at vi var ute relativt seint i sesongen. Blant annet var alle orkideene avblomstra ved besøket. I heiene finnes også varierende innslag av einer, mjødurt og teiebær. Særlig einer og teiebær ser ut til å være gjengroingsarter sammen med heigråmose, som enkelte steder dannet tykke matter over berg og grunnlendt mark der det ikke er svidd. I partier med gammeleng finnes det enkelte steder tette matter av engkransmose sammen med mye mjødurt og arter som lintorskemunn og kvassdå. Dette ser ut til å være typisk for områder med mye vånd. **Myrpartia** som finnes i heiene her, er i hovedsak artsrike og med mange basekrevende arter. Typiske arter er dvergjamne, fjellfrøstjerne, gulsildre, gulstarr (uvanlig på Helgelandskysten), jåblom, loppestarr, taglstarr og tettegras. En art som hodestarr er registrert på Tranøya. Denne har bare noen få registreringer fra Helgelandskysten. I partiene med **strandeng** ble det blant annet registrert dunhavre, flekkmure, gåsemure, rødsvingel, saltgras, småsyre, strandbalderbrå og vaid. Den sistnevnte arten er interessant da den har sitt kjerneområde i Norge på Helgelandskysten. På de fleste av øyene er det flere **dammer og små vann**, og det ble blant annet registrert akstusenblad, busttjernaks, fjæresivaks, grastjernaks, hesterumpe, hjertetjernaks, myrhatt, myrklegg, småblærerot, trådtjernaks og tusenblad. To dammer er beskrevet som brakkvannsjøer, mens det ble registrert 18 kalksjøer. I kalksjøene er det registrert to ulike arter av kransalge; skjørkrans og bustkrans (NT). Da vi ikke hadde mulighet til å undersøke dammene annet enn å samle det vi fikk tak i fra land, hefter det usikkerhet ved hvorvidt det er flere interessante arter å finne lenger ut på dypet i disse lokalitetene.

Av **sopp** ble spiss vokssopp registrert i de aller fleste lokalitetene med kystlynghei. I tillegg forekom et varierende antall vokssopp og rødsporer (*Entoloma*). En del av disse ble bestemt av Øyvind Weholt, og til dels også sekvensert av Pablo Alvarado Garcia hos Alvlab, Spania. Mange av disse artene ble registrert på Tenna i Herøy kommune. Tenna utgjør et stort, og svært artsrikt område med kalkrike kystlyngheier. Blant artene her kan spesielt nevnes *Entoloma corvinum*, på norsk kjent som ravnerødspore (NT). Arten registrert på Tenna i forbindelse med prosjektet, er nå skilt ut som egen art, og vil snart bli beskrevet med nytt navn (Øyvind Weholt pers. med). I tillegg ble arter som karstrødspore (VU), rombesporet rødspore (VU), melrødspore (NT), svartblå rødspore (NT), *Entoloma sarcitulum* og koboltrødspore registrert. De to sistnevnte har få registreringer i Nord-Norge. På Tenna ble det også registrert flere andre arter av beitemarksopp i 2018, i tillegg til at det er mange gamle registreringer her. Blant annet er arter som papegøyevokssopp, skarlagenvokssopp, skjør vokssopp, lutvokssopp (NT) og gul vokssopp registrert i heiene her. En annen lokalitet det er grunn til å trekke frem, er beitemarka nord på Fanøyan i Lurøy kommune hvor det var et stort mangfold av sopparter. Her ble det i 2018

registrert 26 ulike arter av sopp, hvorav 7 var rødlista, blant disse kan nevnes fiolett rødspore (NT), knippesmåfingersopp (VU), lutvokssopp (NT) og rødneende lutvokssopp (VU). Dette viser at lokalitetene innenfor undersøkelsesområdet, men også ellers blant annet i Buøykomplekset og på andre rike kystlyngheier i området, har stort potensiale for mange flere rødlista og sjeldne arter av beitemarksopp. Fra Buøykomplekset kan en ellers nevne blant annet *Entoloma carneogriseum* (DD) fra Verholmen, en art med få funn i Norge, og som ikke var sikkert dokumentert med sekvensering før i 2018 (Øyvind Weholt pers. med.).

På bergene vokser det en del ulike arter av **lav**, blant annet av glyelav som fingerglye, jordglye, moseglye, skjellglye, skålglye og vassglye. Andre hyppig forekommende arter er blant annet allèlav, foldehinnelav, tuehinnelav og vanlig skållav. Tre av lavartene som ble funnet er rødlista: dvergglye (EN), tannjordglye (NT) og rynkehinnelav (DD). Dvergglye, rynkehinnelav og *Synalissa symphorea* er arter som fikk ny nordgrense. Ellers kan arten *Ephebe hispidula* nevnes som første funn i Nordland.

Av **moser** ble det registrert arter som brunmakkmose, fettmose, gullklokkemose, kalkmose, kalktuffmose, kammose, myrstjernemose, navargulmose, palmemose, putevrimose, skjøtmose, stortuffmose, sumpbroddmose og sølvvrangmose. To rødlista mosearter ble funnet: enkorntvebladmose (EN) og sporemose (NT), den sistnevnte fikk også ny nordgrense sammen med leirlurv, som også er det eneste funnet i Nordland.

Som en kuriositet kan tre arter nye for Norge nevnes: *Diderma sessile* er en liten sopp som er ny for Nord-Europa (kun en håndfull funn fra Frankrike og et gammelt funn fra Romania i hele verden). *Gloeotrichia natans* er en alge og den tredje arten er et mosebeger, en sopp som er bestemt til slekten *Lamprospora*. Denne er så langt ubeskrevet, men blir trolig beskrevet og navnsatt i 2019. En annen begersopp som kan nevnes er *Sowerbyella reguisii* som ble funnet på Fanøya. Denne arten ble registrert på Røros som det første funnet av arten i Norge, og da bare noen dager før den ble funnet på Fanøya.

Også når det gjelder **insekter** kan det finnes interessante arter på holmene her ute. Fra 2018 er den eneste registrerte rødlistearten kysthumle (NT), men en kan ikke utelukke at området også har flere sjeldne og rødlista arter.

Av **pattedyr** er vånd, som er en gnagerart, en hyppig gjest i mange av de undersøkte kystlyngheiene, og er ofte å finne i svært store bestander. Av pattedyr ble det også observert spor etter oter (VU) i mange av lokalitetene.

Av **fugl** ble blant annet bergirisk (NT) hettemåke (VU), hubro (EN) lirype (NT), storspove (VU), vipe (EN) og tjuvjo (NT) notert.

Det ble totalt registrert 29 ulike rødlistearter fra artsgruppene karplanter, sopp, lav og mose. Full oversikt over registrerte rødlista arter, og hvilke lokaliteter de ble registrert i er å finne i tabell 3.

Tabell 3: Oversikt over rødlista arter som ble registrert i løpet av undersøkelsene i 2018. En ser tydelig at lokalitet 5, Fanøyan beitemark og lokalitet 27, Tenna skiller seg ut som lokaliteter med mange rødlista beitemarksopp. Lokalitet 26, Storrøssøya skiller seg ut med flere rødlista lavararter.

Norsk navn	Latinsk navn	Rødliste-kategori	Antall lokaliteter	Lokalitet nr.
Karplanter				

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

Bakkesøte	<i>Gentianella campestris</i>	NT	10	17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 30, 31
Bustkrans	<i>Chara aspera</i>	NT	9	14, 34, 35, 36, 37, 39, 45, 46, 47
Ormetunge	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	VU	15	1, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 32
Sopp				
Fiolett rødspore	<i>Entoloma mougeotii</i>	NT	1	5
Gyllen vokssopp	<i>Hygrocybe aurantiosplendens</i>	NT	1	5
Karstrødspore	<i>Entoloma excentricum</i>	VU	2	15, 27
Knippesmåfingersopp	<i>Clavulinopsis fusiformis</i>	VU	1	5
Lillagrå rødspore	<i>Entoloma griseocyaneum</i>	NT	1	5
Lillabrun rødspore	<i>Entoloma porphyrophaeum</i>	VU	1	15
Lutvokssopp	<i>Hygrocybe nitrata</i>	NT	3	5, 27, 31
Melrødspore	<i>Entoloma prunuloides</i>	NT	8	5, 16, 18, 21, 22, 23, 26, 27
Mørkskjellet vokssopp	<i>Hygrocybe turunda</i>	VU	1	5
Ravnerødspore	<i>Entoloma corvinum</i>	NT	1	27
Rombesporet rødspore	<i>Entoloma rhombisporum</i>	VU	2	5, 27
Russelærvokssopp	<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>	NT	1	10
Rødnende lutvokssopp	<i>Hygrocybe ingrata</i>	VU	1	5
Rødskivevokssopp	<i>Hygrocybe quieta</i>	NT	2	17, 27
Svartblå rødspore	<i>Entoloma chalybeum</i>	NT	2	17, 27
Tyrkerrødspore	<i>Entoloma turci</i>	NT	1	5
-	<i>Entoloma atrocoeruleum</i>	NT	1	16
-	<i>Entoloma defibulatum</i>	NE	1	15
-	<i>Entoloma carneogriseum</i>	DD	1	19
Lav				
Båndlakrislav	<i>Lempholemma radiatum</i>	VU	3	19, 20, 26
Dverggye	<i>Scytinium callopismum</i>	EN	1	26
Rynkehinnelav	<i>Scytinium schraderi</i>	DD	2	26, 31
Tannjordgye	<i>Enchylium bachmanianum</i>	NT	2	18, 25
Moser				
Enkorntvebladmose	<i>Scapania brevicaulis</i>	EN	1	13
Sporemose	<i>Archidium alternifolium</i>	NT	1	21
Insekter				
Kysthumle	<i>Bombus muscorum</i>	NT	4	16, 24, 25, 27
Fugler				
Bergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	NT	2	16, 18
Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	EN	1	12
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	NT	2	17, 27
Hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	VU	1	16
Hubro	<i>Bubo bubo</i>	EN		
Lirype	<i>Lagopus lagopus</i>	NT	4	18, 22, 23, 32
Sanglerke	<i>Alauda arvensis</i>	VU	1	27

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

Storspove	<i>Numenius arquata</i>	VU	2	27, 28
Tjuvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT	1	16
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	EN	3	19, 27, 28
Pattedyr				
Oter	<i>Lutra lutra</i>	VU	23	3, 9, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 44, 46, 47, 48, 49

Figur 4. Noen av de rødlistede artene registrert innenfor prosjektet. Øverst: Th: Kysthumle (NT) forekommer på eng og lyngmark langs kysten. Tv: Karstrødspore (VU) forekommer mest i kalkrike, tørre kulturmarksenger og andre åpne grasmarker, men også i rasmark, grunnlendt kalkmark og kalkskog. I midten: Th: Båndlakrislav (VU) vokser på lysåpne, sør- til vestvendte, kalkrike bergvegger og på kalkholdig grus/jord. Tv: Ormetunge (VU) har store og stabile forekomster i tørr eng- og heivegetasjon i kyststrøk på Helgeland. Nederst: Tv: Bakkesøte (NT) vokser på ugjødsel (kultur)mark på kalkholdig grunn. Th: Lutvokssopp (NT) forekommer både i kulturmarkseng og andre åpne grasmarker. Alle bildene er tatt i forbindelse med feltarbeidet. Foto; Åshild Hasvik og Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS ©.

I tillegg til rødlista arter er det registrert flere arter som er sjeldne for området eller i Norge. Fem arter ble registrert med ny nordgrense i løpet av undersøkelsene, og det ble registrert tre arter som er nye for Norge. Oversikt over sjeldne arter, og arter med ny nordgrense er å finne i tabell 4.

Tabell 4: Tabell med oversikt over registrerte arter som er sjeldne i området eller i Norge, ny-registrerte arter for Norge og arter med ny nordgrense. Antall funn i Artskart.no er hentet 11.03.2018.

Norsk navn	Latinsk navn	Antall funn	Lokalitet nr.	Kommentar	Antall registreringer i Artskart.no
Karplanter					
Gulstarr	<i>Carex flava</i>	16	2, 7, 10, 12, 13, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 44, 45	Uvanlig på Helgelandskysten	11130
Hodestarr	<i>Carex capitata</i>	2	2, 44	Få registreringer på Helgelandskysten	1397
Vaid	<i>Isatis tinctoria</i>	4	4, 16, 18, 22, 30	Har sitt tyngdepunkt på Helgelandskysten.	135
Lav					
Dvergglye (EN)	<i>Scytinium callopismum</i>	1	26	Ny nordgrense, sjelden art	6
Foldehinnelav	<i>Scytinium plicatile</i>	1	16	Sjelden art, 6 registrering i Nordland	108
Rynkehinnelav (DD)	<i>Scytinium schraderi</i>	2	26, 31	Ny nordgrense, sjelden art, 3 funn i Nordland	32
	<i>Ephebe hispidula</i>	1	32	Sjelden art, 1 registrering i Nordland	17
	<i>Synalissa symphorea</i>	1	27	Ny nordgrense, sjelden art, 2 funn i Nordland	59
Mose					
Fjell-lundmose	<i>Brachythecium turgidium</i>	1	26	Sjelden art, 20 registreringer i Nordland	213

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

Leirklo	<i>Drepanocladus aduncus</i>	2	19, 21	Sjelden art, 7 registreringer i Nordland	146
Leirlurv	<i>Fossombronia wondraczekii</i>	1	17	Sjelden art, 2 registreringer i Nordland	125
Myrsløyfe	<i>Moerckia hibernica</i>	1	13, 27, 28, 29	Sjelden art, 7 registreringer i Nordland	41
Rosettgaffelmose	<i>Riccia sorocarpa</i>	2	16, 21	Sjelden art, 7 registreringer i Nordland	259
Sporemose	<i>Archidium alternifolium</i>	1	21	Ny nordgrense, sjelden art	104
Sopp					
Jordtunge	<i>Geoglossum starbaeckii</i>	1	27	Mindre vanlig i Nord-Norge	197
Mosekantarell	<i>Arrhenia spatulata</i>	1	26	Sjelden art, 3 registreringer i Nordland	76
Svartlodnetunge	<i>Trichoglossum hirsutum</i>	2	5, 17	Mindre vanlig i Nord-Norge	261
	<i>Diderma sessile</i>	1	26	Ny art for Norge	1
	<i>Entoloma defibulatum</i>	1	15	Ny nordgrense	2
	<i>Entoloma sarcitulum</i>	2	25, 29	Sjelden art, 5 registreringer i Nordland	30
	<i>Lamprospora sp.</i>	1	21	En ubeskrevet art	1
	<i>Sowerbyella requisii</i>	1	21	Ny nordgrense	2
Alge					
	<i>Gloeotrichia natans</i>	1	22	Ny art for Norge	1

Figur 5: På ei av øyene ved Sleneset var det gjort tiltak for å sikre hubro mot kortslutning i piggisolatorene. Dette ser ut til å virke utmerket da hubroen sitter der den skal. Foto: Oddvar Olsen.

4.4. Menneskelig påvirkning innenfor lokalitetene

Av menneskelig påvirkning ligger det forsøpling fra havet i bukter og vikene i alle lokalitetene som grenser mot sjøen. Noen av lokalitetene er påvirket av inngrep som veg, trasé for høyspent og uttak av skjellsand, i tillegg til varierende mengder med spor etter åkerbruk. Det er også noen hytter og gamle hus med hageplanter som står igjen. Det er ikke registrert mange fremmedarter i lokalitetene, men de fremmede treslagene bergfuru og lutzgran er planta på noen av de kartlagte øyene. I tillegg er det plantasjer med fremmede treslag i nærområdene. Det er også registreringer av prakthjelm på flere av øyene i Lurøy. Denne arten ble i 2012 vurdert til å ha potensiell høy risiko (PH) Planta er etter siste fremmedartsliste ikke risikovurdert (NR). Det vil allikevel være tilrådelig å følge med på utviklinga til denne arten da den kan bli en problemart i åpne kystlyngheier.

Figur 6: På noen av øyene i Lurøy kommune vokser prakhjelm i områder rundt fraflytta hus. Bildet viser prakhjelm på Gullsøya. Foto; Oddvar Olsen, Bioreg AS © 31.08.2018.

4.5. Behovet for videre kartlegging

På **Sanna** finnes et intakt kulturlandskap som trolig huser langt større verdier enn det som ble fanget opp innenfor dette prosjektet. I samtaler med lokalkjente (Alfrid Jakobsen, pers. med.), kom det frem at områdene rundt bebyggelsen var gjerdet inne, og for det meste brukt til åker. Beite- og slåttearealene lå andre steder på øya. Det meste av øya er fremdeles stort sett fri for trær, og det er derfor grunn til å tro at det kan finnes flere verdier knyttet til kulturlandskapet her ute og at disse verdiene fremdeles kan være restaurerbare.

I **Lurøy** er mange lokaliteter med kystlynghei allerede fanget opp. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes flere slike, blant annet i Buøykomplekset. Her ble det i forbindelse med feltarbeidet observert flere øyer og holmer med rike lyngheier som ikke er fanget opp i Naturbase.

På **Tenna** i Herøy, er verdiene godt dokumentert gjennom mange undersøkelser av ulike artsgrupper. Det er likevel grunn til å tro at det kan finnes flere sjeldne og rødlistede arter også her.

Generelt for områdene som er registrert som kystlynghei, med unntak av området på Tenna, er at det i hovedsak er fokusert på karplanter. Andre artsgrupper er for det meste registrert mer sporadisk. Både disse undersøkelsene og tidligere erfaringer viser at det kan finnes betydelige verdier også innenfor andre artsgrupper i rike kystlyngheier. Blant annet kan grasrike partier i heiene inneholde store mengder beitemarksopp. Også av insekter finnes det trolig mange arter som kan gjøre seg nytte av slike treløse heisamfunn med tette mosaikker mellom ulike naturtyper. Med tanke på fugl og vilt er store komplekser med mange øyer og holmer og grunne sund mellom viktige. Blant annet vadefugler, ender og gjess bruker slike områder flittig.

Det finnes mange arter av fugl som hekker på bakken i slike treløse områder. Mange av disse, bl.a. hubro, hekker også i kystlyngheiene. Om sviing skal settes i gang der det er lenge siden sist det var svidd, er det viktig å først innhente opplysninger om eventuelle bakkehekkende fugl som kan kreve spesielle hensyn i forhold til sviing. En del arter etablerer for eksempel revir langt tidligere enn 15. april, som er satt som siste dato for sviing i henhold til SNOs retningslinjer. Blant annet i Buøykomplekset, kan det være aktuelt å unngå å svi hele eller deler av enkelte holmer. Både i Buøykomplekset og på Tenna vil en ut fra slike hensyn, anbefale at det utarbeides helhetlige forvaltningsplaner for større områder/flere øyer, og ikke bare egne planer for enkeltlokaliteter. I forbindelse med skjøtsel oppfordres det til god dialog med det ornitologiske miljøet som har oppsyn med hubro i Solværøy/Buøykomplekset.

5. Skjøtsel og hensyn

5.1. Kystlynghei

Ved utarbeidelse av skjøtelsesplan for områdene med kystlynghei vil det være tilrådelig å innhente informasjon om tradisjonell bruk, da det ikke er sikkert at alle lokalitetene har vært svidd tilbake i tid, men at skjøtsel i hovedsak kan ha vært basert på beite av relativt høy intensitet. I dag er beitetrykket sannsynligvis svakere enn det tradisjonelt sett har vært. For å hindre at områdene gror igjen vil det ved svakt beitetrykk være et større behov for lyngbrenning. Ved høyt nok beitetrykk må det svis med forsiktighet og bare etter behov, og en må finne et passende intervall for brenningene slik at det går mange nok år mellom hver gang det brennes.

Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulike alder. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og dette utgjør i stor grad sommerbeite til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med røsslyng, som i sin tur utgjør vinterbeite. En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Det er på forhånd, før brenning igangsettes, viktig å innhente opplysninger om det i områdene som skal svis finnes arter som krever spesielle hensyn i forhold til tidspunkt for brenning! Særlig gjelder dette i Solværøy/Buøykomplekset. Her oppfordres det til dialog med det ornitologiske miljøet som har oppsyn med hubro.

5.2. Strandeng

Alle lokalitetene med strandeng ligger i tilknytning til kystlynghei. De fleste er påvirket av kulturbetinga skjøtsel og er i alle fall delvis å anse som semi-naturlig strandeng. Verdien i mange av strandengene holdes i dag kun oppe ved hjelp av gåsebeiting. Ved utarbeidelse av skjøtelsesplan er det viktig å se lokalitetene i sammenheng med arealene rundt. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep inkludert uttak av skjellsand. Beitetrykket for samtlige strandenger registrert innenfor prosjektet bør holdes på dagens nivå, eller økes noe.

5.3. Rikmyr

Lokalitetene bør sees i sammenheng med omkringliggende naturtyper, som i hovedsak består av rike lyngheier. Lokalitetene bør ikke utsettes for tekniske inngrep som oppdyrking eller drenering.

5.4. Kalksjø

Lokalitetene bør sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består i hovedsak av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. Lokalitetene bør ikke utsettes for tekniske inngrep som gjenfylling eller drenering.

5.5. Naturbeitemark

Lokalitetene bør sees i sammenheng med arealene rundt, som i hovedsak består av rike lyngheier. Beite må opprettholdes, eventuelt settes i gang om det ikke beites i dag. Noen av lokalitetene er skilt ut, mens andre arealer med naturbeitemark inngår i kystlyngheiene. En del av beitemarkene hadde ved besøket et litt lavt beitetrykk, blant annet på Storrøssøya var gjengroingspreget i beitemarkene på den sørlige delen av øya tydelig. Her var det stor spredning av einer, og om beitemarkene her skal restaureres, vil det trolig være nødvendig med manuell fjerning av en del einerkratt. Det samme var tilfellet blant annet på Storoddøya og Trolløya, der mjødurten var i kraftig spredning. Beite med sau kan trolig redusere mjødurten her, jf. Frafjord (2012). Lokaliteten må ellers ikke utsettes for tekniske inngrep. Den må heller ikke gjødsles, jordbearbeides eller pusses med beitepusser. Eventuelle fremmede arter, som blant annet finnes i restene etter hager rundt bebyggelsen på flere av øyene bør holdes under oppsikt, og fjernes om de blir et problem.

5.6. Rik grunnlendt mark og kalkrike berg.

Lokalitetene bør bevares, og ikke utsettes for tekniske inngrep som sprenging, planering eller utfylling av masser. Eventuelle fremmede arter som måtte dukke opp, bør fjernes om de blir et problem.

6. Konklusjon

Det er folket og driftsmåtene med beite og lyngbrenning som gjennom lang tid som har skapt kulturlandskapet på øyene i kommunene på Helgelandskysten. At de fleste øyene har kalkrik berggrunn, øker arts mangfoldet og gjør lokalitetene enda mer verdifulle. I de aller fleste lokalitetene med kystlynghei er det registrert rødlista og sjeldne arter fra flere artsgrupper. Det er for det meste få spor etter menneskelige inngrep slik at lokalitetene i hovedsak er intakte. Alle lokalitetene er lite gjengrodd med busker og kratt, samt at det er registrert få fremmede arter, og restaureringspotensialet er derfor godt. Områdene er også viktige for vilt og fugl.

Noen av lokalitetene skjøttes fremdeles etter tradisjonelle metoder. Det er likevel slik at de fleste lokalitetene som er undersøkt ikke skjøttes med verken beite eller brenning. Disse lokalitetene er i tidlig gjenvekstsuksisjon, i hovedsak med einer, krekling, teiebær og mjødur som viktige gjengroingsarter, samt oppbygging av tjuke mosematter i områder med nakent berg og grunnlendt mark. Mange av de basekrevende artene, inkludert rødlista plante- og sopparter, er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om gjengroingen får fortsette. For å bevare verdiene er det essensielt at skjøtsel igangsettes. Det bør vurderes mer helhetlige forvaltningsplaner for øyene i de ulike områdene som Solværøyan, Buøykomplekset og på Tenna. Naturtyper knyttet til kulturlandskapet som er i god hevd og med godt restaureringspotensiale, er generelt i tilbakegang over hele landet, og Helgelandskysten innehar fremdeles store verdier knyttet til slike naturtyper.

7. Kilder

7.1. Skriftlige kilder

- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Arnesen, G., Bendiksen, E., Jordal, J. B. et al. (2017). Dokumentasjon av NiN versjon 2.1 tilrettelagt for praktisk naturkartlegging i målestokk 1:5000. Natur i Norge, Artikkel 8 (versjon 2.1.2).
- Carlsen, T. H. 2015. Rikmyrkartlegging i Herøy kommune, 2015. NIBIO Rapport, 1(45) 2015. 35 s.
- Dahl, O. 1912. Botaniske undersøkelser i Helgeland del I. Videnskapsselskapets Skrifter. I Mat.-Naturv. 1911 No 6. 221 sider.
- Danielsen, H. 1996. Solværøyan – øyene og folket. Del 1: Folket. Lokalutvalget for Moflag Krets.
- Elven, R. et al. 1988. Botaniske verdier på havstrender i Nordland 2A Beskrivelser for region Sør-Helgeland. Økoforsk, NAVF. Universitetet i Trondheim.
- Elven, R., 1988. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. B: Beskrivelser for regionene Nord-Helgeland og Salten, Trondheim.
- Frafjord, K. 2012. Sauebeiting reduserer bestanden av vånd i Solvær. Rapport fra befaringer gjort i august 2012. Tromsø Museum, Universitetet i Tromsø.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. – NINA Temahefte 12: 1-279
- Fremstad, E. & Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. – NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.
- Hanssen, E.W. & Molia, A. 2004. Mykologiske undersøkelser i Alstahaug, Dønna, Herøy og Vega kommuner, Nordland fylke. Rapport fra fagkurs for kartleggingsprosjektets regionsansvarlige og andre rødlistekartleggere 2004 Herøysundet, Nordland, 16.09.-19.09.2004. Et samarbeidsprosjekt mellom Universitetenes naturhistoriske museer og Norges sopp- og nyttevekstforbund med lokallag. Rapport 2-2004
- Hatten, L. & Mogstad, D. K. 2003. Vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset, Lurøy kommune. Konsekvensutredning av tema vegetasjon og flora. Planteforsk Tjøtta
- Holtan, D. & Gaarder, G. 2008a. Kartlegging av naturtyper i Lurøy kommune, Nordland. Miljøfaglig Utredning rapport 2008:10. ISBN-978-82-8138-290-9
- Holtan, D. & Gaarder, G. 2008b. Kartlegging av naturtyper i Træna kommune, Nordland. Miljøfaglig Utredning rapport 2008:11. ISBN- 978-82-8138-291-6
- Holtan, D. & Prestø, T. 2008. Kartlegging av naturtyper i Herøy kommune, Nordland. Miljøfaglig Utredning, rapport 2008: 9. ISBN-978-82-8138-289-3
- Hutchinson, Alan. 1997. Disse tider, disse skikker: Træna, Lurøy, Rødøy, Meløy: i fellesprestegjeldets dager 1500-1800. Kommunene Træna, Lurøy, Rødøy og Meløy.
- Lurøy historielag 2004/05. Lurøyboka 2004/05, Årbok for Lurøy.
- Lysholm, G. K. 1997. Tenna : gnr 3 i Herøy - og de som bodde her. Tenna historielag.

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Kulturmark. Versjon 7. august 2015

Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Våtmark. Versjon 7. august 2015

Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Åpen naturlig fastmark. Versjon 7. august 2015

Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Fjæresone. Versjon 7. august 2015

Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Ferskvann. Versjon 7. august 2015

Miljødirektoratet. 2018. Naturbeitemark. Utkast til faktaark fra 2015 – Oppdatert i fht NiN 2.0 juni 2018.

Miljødirektoratet. 2018. Artslister til bruk i kartlegging av Viktige naturtyper for naturmangfold etter NiN2 i 2018. Versjon 25.05.2018

Prestø, T. 1995. Foreløpig oversikt over lokaliteter med interessante botaniske funn i Herøy kommune, Nordland. Upubl. Notat, 7s. Universitetet i Tr.heim, Vit. Museet

Teleslekt 1996. Folketellingen 3.12.1900 for 1834 Lurøy.

Teleslekt 1997. Folketellingen 31.12.1865 for 1834 Lurøy.

7.2. Muntlige kilder

Alfrid Jakobsen, Breistrandveien 642 9440 Evenskjer, Tlf. 770 87 311 eller 99156745

7.3 Internett

Artskart - <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Miljødirektoratet Naturbase - <https://kart.naturbase.no/>

NGU Løsmassekart - <http://geo.ngu.no/kart/losmasse/>

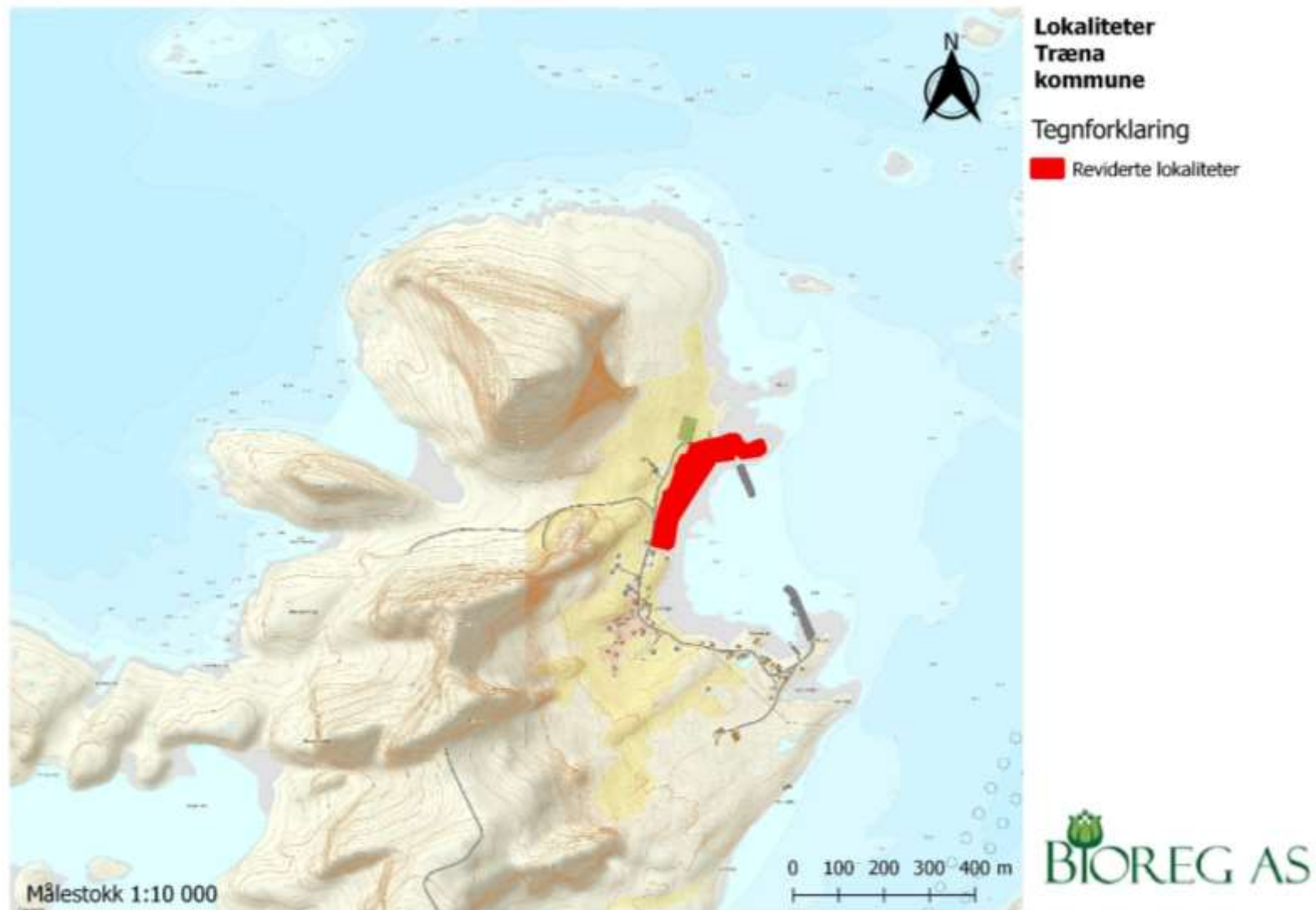
NGU Berggrunnskart - <http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

7.4. Vedleggsliste

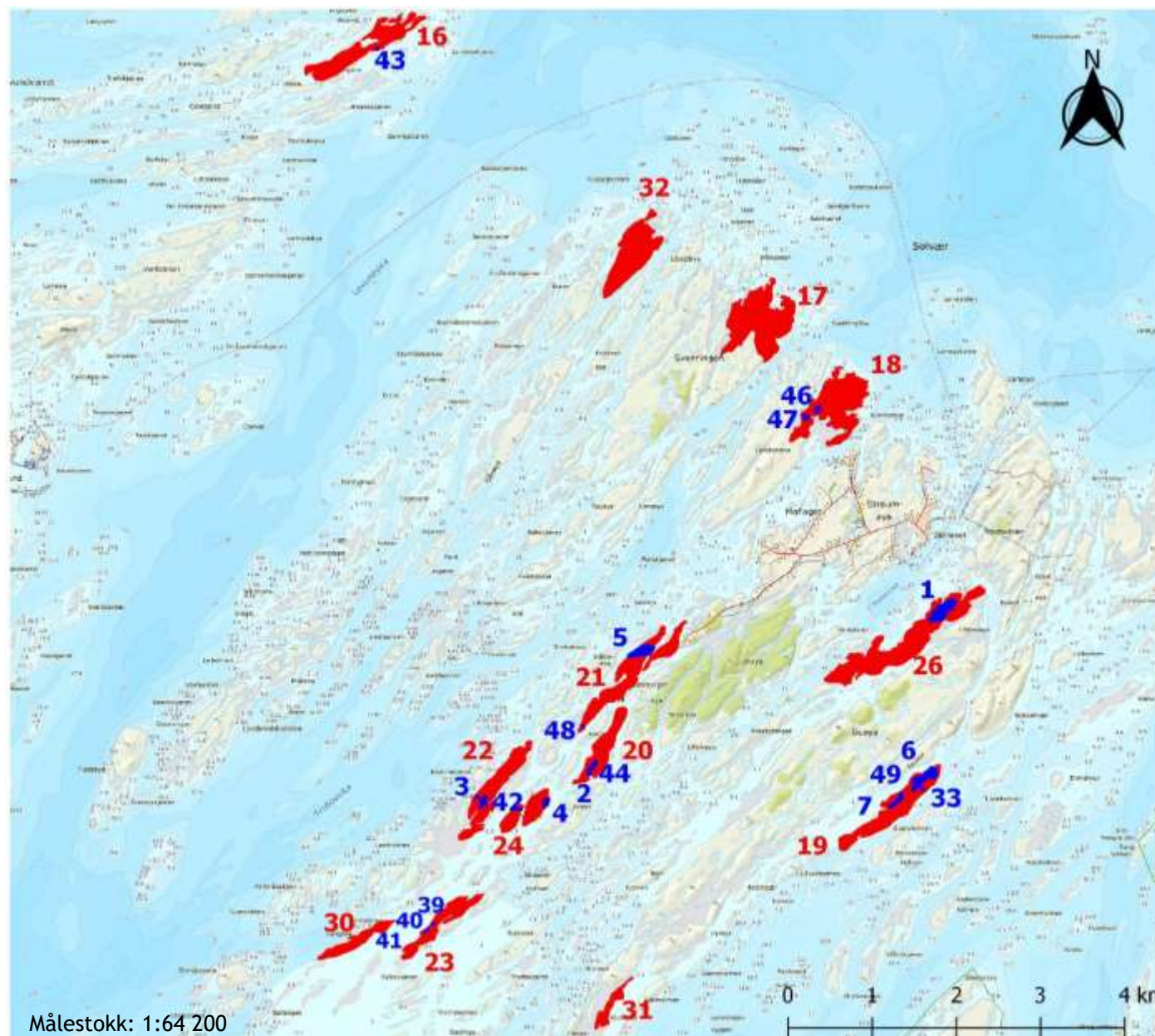
Vedlegg 1 – Kart med naturtypelokaliteter fordelt på kommune

Vedlegg 2 – Lokalitetsbeskrivelser

1. Vedlegg 1 Kart

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

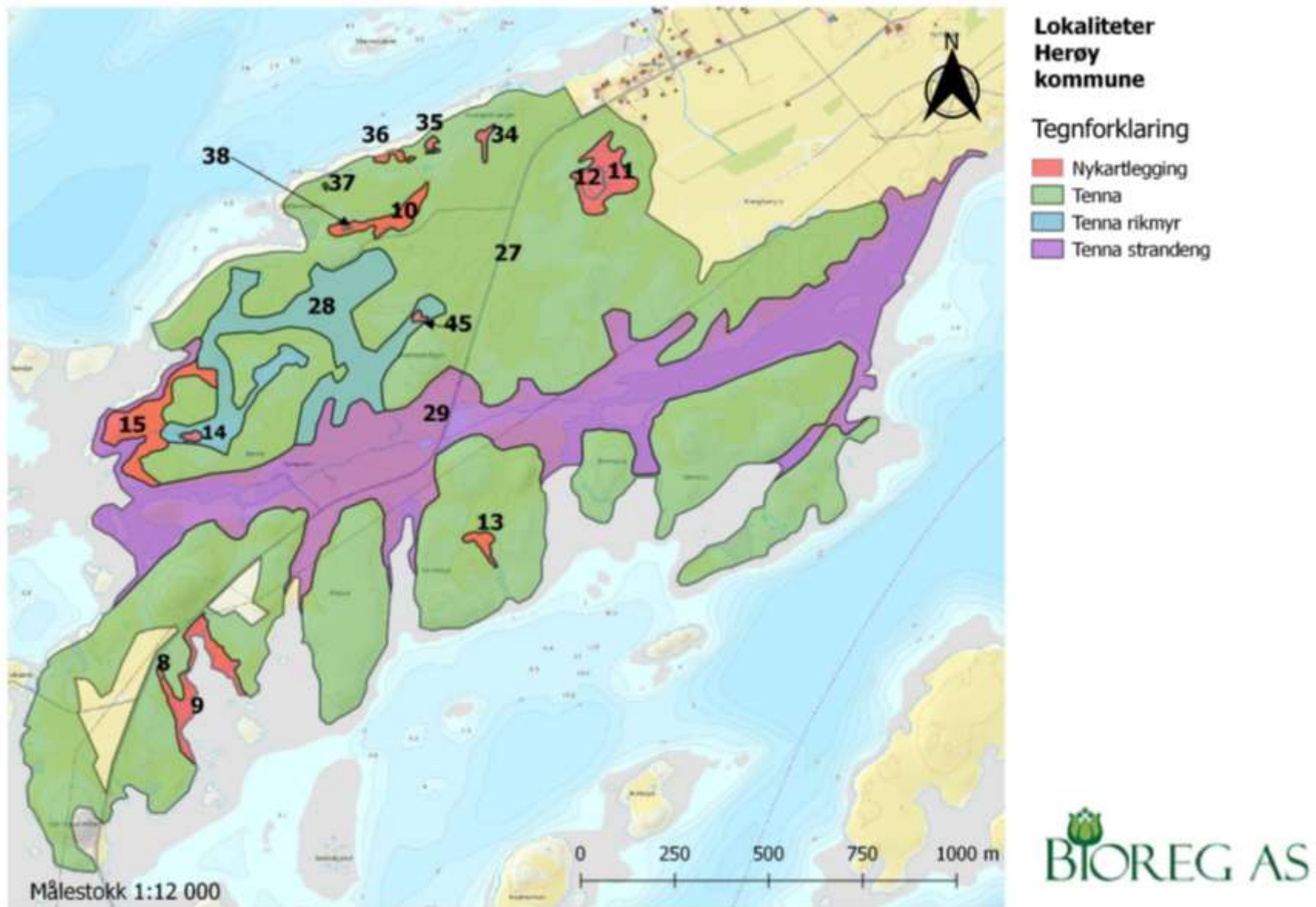
Lokaliteter
Lurøy
kommune

Tegnforklaring

- Nykartlegging
- Reviderte lokaliteter

Målestokk: 1:64 200

2. Vedlegg 2 Lokalitetsbeskrivelser

Under følger beskrivelser for de 49 lokalitetene som ble registrert/reinventert i Nordland ved de naturfaglige undersøkelsene i 2018.

Lok nr. 1. Buøykomplekset: Storrøssøya nord

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7361475 Ø 393326

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 30,6 daa

Naturtype HB 13: Naturbeitemark (100 %)

Utforming(er) HB 13: Rik beiteeng (80 %), rik beitefukteng (20 %)

Dato for siste feltsjekk: 30.08.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 30.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset, og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var beitemarka inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00049991 - Buøykomplekset: Storrøssøya). Ved undersøkelsene i 2018, ble beitemarka rundt husene nord på øya skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtyper fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra nov. 2018. Det ligger noen artsregistreringer i Artskart fra Storrøssøya, men ingen innenfor selve lokaliteten (Artskart.artsdatabanken.no 04.12.18). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Den består av ei naturbeitemark rundt husene nord på Storrøssøya. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens lausmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Hos Hatten & Mogstad (2003) er Storrøssøya lokalitet 32. Enga ligger i et søkk rundt husene nord på Storrøssøya. Lokaliteten strekker seg fra nord mot sør, og består av en langsgående rygg i tillegg til et flatt parti rundt husene og noen mindre knauser i kantsonene.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark (100 %), for det meste av utformingen rik beiteeng (80 %), men også med partier med rik beitefukteng (20 %) sør for husene. Den er avgrenset av urte- og grasrike kystlyngheier på alle kanter, men i sør går den gradvis over i rike myrtyper. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T 32-C-20), men også av partier med kalkrik fukteng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-10) i de fuktigste partiene. Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Naturtypen semi-naturlig eng er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Dominerende arter er blant annet gulaks, sølvbunke, bakkefrytle, smalkjempe og fjellmari-kåpe. I tillegg finnes arter som småengkall, sauesvingel, geitsvingel, tiriltunge, mjødukt, hvitbladtistel, marin-økke, blåklokke og kattefot. Øyene i Buøykomplekset er urte- og grasrike med innslag av mange basekrevende arter. Denne eng er ikke noe unntak. Arter som hvitmaure, fjellnøkleblom (rødlistet inntil 2010), blåstarr, dunhavre, dvergjamne og vill-lin er registrert. Det ble også registrert ormetunge (VU) et par steder i kantsonene. I tillegg ble det registrert flammefotrødspore, spiss vokssopp, samt noen ubestemte arter av rødsporer (*Entoloma*). En vurderer potensialet for flere rødlistede og sjeldne arter av beitemarksopp som godt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Om driften av Storrøssøya vet vi lite. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i Buøykomplekset med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i området er brent et stykke bak i tid. Deler av lokaliteten ser ut til å ha vært åker langt tilbake i tid. Denne delen er noe mer artsfattig enn kantsonene, og

med større forekomster av sølvbunke. I dag beites Storrøssøya av en flokk på ca. 40-50 utegangersauer (GNS). Beitetrykket ser ut til å være noe svakt, og engene og lyngheiene rundt har et svakt preg av gjengroing. Enga er i en brakkleggingsfase (etter NiN), noe som tilsvarer en begynnende gjengroing med noe opphoping av daugras. Det er ikke kjent om sauene går der hele eller bare deler av året.

Fremmede arter: Noen få eksemplarer av prakthjelm, rips og lutzgran finnes ved huset.

Skjøtsel og hensyn: Området må sees i sammenheng med de omkringliggende kystlyngheiene på Storrøssøya og de andre øyene og holmene i Buøykomplekset. Beitetrykket kan med fordel økes noe. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep. Fremmedarter nær husene bør fjernes.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål med tilhørende lyngsviing for å øke fôrtilgangen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for naturbeitemark fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca 30 daa) og middels vekt for artsmangfold ut fra forekomster av ca 20 kjennetegnende arter. Den oppnår også middels vekt på rødlistearter ut fra forekomst av en VU-art, samt godt potensiale for rødlistede og sjeldne arter av beitemarksopp. Ellers oppnår den middels vekt på tilstand og påvirkning ut fra at den er i en brakkleggingsfase, har noe svakt beitetrykk og partier med spor etter eldre åkerbruk. At den i liten grad er preget av fremmede arter og tekniske inngrep er med å trekke verdien noe opp, og samlet sett vurderes denne til Viktig – B.

Merknad:

Lok nr. 2. Buøykomplekset: Tranøya rikmyr

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359592 Ø 389164

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 3,4 daa

Naturtype HB 13: Rikmyr (100 %)

Utforming(er) HB 13: Åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi; Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset, og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var myra inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00049993 - Buøykomplekset: Tranøya). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Røddlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og røddlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger ingen registreringer i Artskart fra Tranøya. Avgrensning er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Den består av ei svakt hellende myr i et søkk helt sør på øya, og den er omkranset av kystlynghei på alle kanter unntatt i sør der den er avgrenset av en liten strandeng. Innenfor lokaliteten finnes også noen mindre dammer og en bekk med forekomster av kransalger. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, mest glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens lausmassene består av torv og myr (www.ngu.no). Hos Hatten & Mogstad (2003) er Tranøya lokalitet 16.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som rikmyr (100 %) av utformingen åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %). I sør finnes noen mindre svært kalkrike dammer. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter (V1-C-8). Det finnes også mindre områder som er å regne som temmelig til ekstremt kalkrike myrflater (V1-C-4). Dammene i sør er å regne som humusrike kalksjøer. Naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018. Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Øyene i Buøykomplekset er urte- og grasrike med innslag av mange basekrevende arter. Dette gjelder også for denne myra. Av dominerende arter kan nevnes taglstarr, gulstarr og loppestarr sammen med blant annet fjellfrøstjerne, gulsildre, bjørnebrodd, svarttopp, sumphaukeskjegg, mjørdurt, myrsauløk, hårstarr og trillingsiv. I tillegg finnes en stor bestand av hodestarr, en art med få registreringer i denne delen av fylket. Bunnsjiktet er dominert av rødmakk- og brunmakkmoser sammen med blant annet kammose (partvis store forekomster), saglommemose, sumpbroddmose, fettmose, og noen tuer med rosetormose. I dammene sør i myra, inkludert i bekken som renner mellom dem, forekommer kransalger (*Chara*). Ellers er det lite bunnvegetasjon i disse dammene.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det later ikke til at denne myra er brukt til slått, men i og med at øya tidligere er brukt som beite, er det naturlig at det også har vært et svært ekstensivt beite innenfor lokaliteten. I dag er myra uten beitespor. Den er ellers intakt, uten spor av grøfing eller andre fysiske inngrep. Det er heller ikke spor etter ferdsel med tyngre kjøretøyer. I sør finnes mindre partier med observerbar saltpåvirkning, her går myra gradvis over i strandeng. Det er spor etter oter i dammene (kalksjøene) lengst sør i lokaliteten.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Området må sees i sammenheng med de omkringliggende kystlyngheiene på Tranøya og de andre øyene og holmene i Buøykomplekset. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål inkl. lyngsviing for å bedre førtilgangen (Danielsen, 1996). Både på øyene i Buøykomplekset og ellers rundt Sleneset finnes mange mindre og noen få større rike til ekstremrike myrflekker. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor blant annet kystlyngheilokaliteter. Også ellers i kommunen og i nabokommunene finnes små og noen større rikmyrer. En regner derfor naturtypen som lokalt vanlig.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for rikmyr fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt for areal (den er under 5 daa). Den oppnår ingen vekt på rødlistearter, da slike ikke er registrert. Ellers oppnår den høy vekt på tilstand ut fra at hydrologien er intakt, og middels vekt på landskapsøkologi ut fra at rikmyr regnes som lokalt vanlig. Lokalitetene oppnår samlet sett verdien Svært viktig – A, ut fra at den er en intakt ekstremrikmyr med lokalt sjeldne arter.

Merknad:

Lok nr. 3. Buøykomplekset: Gullsøya strandeng

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359202 Ø 387872

Naturbase ID: NY

Areal: 3,4 daa

Naturtype HB 13: Strandeng og strandsump (100 %).

Utforming(er) HB 13: Naturlig strandeng (50 %), Semi-naturlig strandeng (50 %).

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og ble gjort på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Gullsøya ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøy/Sleneset (lokalitet 7) (Hatten og Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Fra kartleggingen i 2003 er det også lagt inn noen artsregistreringer i Artskart fra øya (Artskart.artsdatabanken.no 28.11.18). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen for Gullsøya er videreført og revidert, men den her omtalte strandenga ble utskilt som egen lokalitet basert på undersøkelsen i 2018. Lokalitetsbeskrivelsen er basert på nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Liste over kjennetegnende arter og tyngdepunkter er hentet fra Fremstad (1997) og fra upublisert notat med artslistor til bruk i kartlegging av viktige naturtyper for naturmangfold etter NiN2 i 2018 for Miljødirektoratet. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gullsøya ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Den er orientert i sørvestlig til nordøstlig retning og er relativt flat, med lite topografisk variasjon. Denne strandenga ligger i en godt skjermet bukt på østsida av øya, og er avgrenset av rike kystlyngheier og rik myr, samt av sjøen i øst. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB), og i sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som strandeng og strandsump (100 %), og er omtrent likt fordelt på utformingene naturlig strandeng (50 %) og semi-naturlig strandeng (50 %) i overganger mot lyngheiene rundt. Det finnes også et lite parti med saltpåvirket myrkant der strandenga går over i myr i nord. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av nedre strandeng (T12-C-1). Denne overlapper delvis med nedre semi-naturlig strandeng (T33-C-1). I overgangene mot kystlyngheiene finnes øvre semi-naturlig strandeng (T33-C-2) og i overgang mot myr finnes saltpåvirket myrkant (V1-C-9). Naturtypen strandeng er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018, mens semi-naturlig strandeng er regnet som sterkt truet (EN).

Artsmangfold: Lokaliteten er ikke særlig stor, men inneholder godt utviklet strandeng med ulike soneringer og er i øvre deler dominert av arter som rødsvingel, gulaks, gåsemure, stakekarse, tirltunge, jåblom, smårørkvein og småengkall i tillegg til noe mjøddurt, hanekam og slåtestarr. I overgangene mot heiene rundt finnes noe gulsildre, og i overgangen mot myra i nord, finnes en liten engfleck der det blant annet finnes mye marinøkkel og et par ubestemte arter av *Entoloma*. Nedover mot sjøen finnes også store partier med saltsiv i tillegg til arter som buestarr. Helt nede ved sjøen består nedre strandeng av tette bestander av strandkjempe og strandkryp i tillegg til saltbendel, med overganger mot tette bestander av småhavgras nede i vannet. Området rundt Sleneset har et rikt fugleliv. Det er også registrert spor etter oter (VU) her.

Bruk, tilstand og påvirkning: Partiene med nedre strandenger er veldig godt beitet av gås. Resten av strandenga har dårligere beitetrykk, og slik en del daugras. Her finnes også påvirkning av vånd, som det også er mye av på resten av øya. I nord, i overgangen mot myr, finnes noen steiner opplagt, noe som kan tyde på en eller annen form for gammel kulturpåvirkning i området. Lokaliteten er ellers helt uberørt av nyere fysiske inngrep.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep inkludert uttak av skjellsand. Gullsøya var ikke beitet ved besøket i 2018, og bar preg av begynnende gjengroing, noe som også var tilfelle for strandenga, selv om den her var kommet kortere enn oppe i heiene rundt. På enkelte av øyene og holmene i Buøykomplekset beiter det dyr også i dag, men mange er også uten beite og brenning, og en ser tydelige tegn på begynnende gjengroing. Området er viktig for vilt og fugl, samtidig som det innehar store og verdifulle kalkrike kystlyngheier, der verdiene fremdeles er mer eller mindre intakte, og derfor lar seg restaurere. Det bør vurderes en mer helhetlig forvaltningsplan for øyene i Buøykomplekset.

Del av helhetlig landskap: Lokalitetene må sees i sammenheng med resten av Buøykomplekset og andre øyer rundt Sleneset, som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål. I tillegg til rike kystlyngheier og myrer, også består av mange større og mindre kalkrike grunne dammer og tjern. Det finnes også mange brakkvannsdammer, strandenger, og store grunne havområder med skjellsand. Mange av strandengene var ved undersøkelsene i 2018 tydelig preget av fuglebeiting. I Artskart ligger også noen få registreringer av ålegras innenfor Buøykomplekset (Kilde: Artskart), og ved undersøkelsene i 2018 ble småhavgras registrert flere steder. Samlet sett gir dette grunnlag for et rikt fugleliv. Det finnes også andre strandeng-lokaliteter i nærheten, både i Lurøy og i nabokommunene. Til dels er dette også store lokaliteter.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for strandeng og strandsump fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på areal ut fra at den er under 10 daa. Den oppnår middels vekt på artsmangfold siden den har middels innslag av kjennetegnende arter og tyngdepunktarter. Den oppnår lav vekt på rødlistearter, da slike så å si ikke er registrert her om en ser bort fra fugler og dyr. I tillegg oppnår den middels vekt på tilstand ut ifra at den er i begynnende gjengroing. Det er stort sett bare gåsebeitet som holder den åpen i dag. At den ligger i et øylandskap med flere lignende lokaliteter og nærhet til gruntvannsområder, er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette settes verdien til Viktig – B. Verdien er noe svak.

Merknad:

Lok nr. 4. Buøykomplekset: Gammholmen; strandeng

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359193 Ø 388626

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 1,78 daa

Naturtype HB 13: Strandeng og strandsump (100 %).

Utforminger HB 13: Naturlig strandeng (60%) og semi-naturlig strandeng (40 %).

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi: Viktig - B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten har tidligere vært en del av en større kystlynghei-lokalitet som omfattet hele Gammholmen og nabøya Lyngholmen (BN00049986 Buøykomplekset; Lyngholmen og Gammholmen). Øyene ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 8) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). I forbindelse med rekartleggingen i 2018 ble en strandeng på Gammholmen skilt ut som en egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Liste over kjennetegnende arter og tyngdepunktarter er hentet fra Fremstad (1997) og fra upubli-sert notat med artslister til bruk i kartlegging av viktige naturtyper for naturmangfold etter NiN2 i 2018 fra Miljødirektoratet. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset", sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og mar-morarter, mens løsmassene består mest av skjellsand. Lokaliteten er avgrenset av rike kystlyngheier på alle kanter, med unntak av sør, der den avgrenses av en blanding av steinstrand og strandsump uten vegetasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som strandeng og strandsump (100 %), av utformingene naturlig strandeng og semi-naturlig strandeng. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av 'øvre semi-naturlig strandeng' (T33-C-2) i kantsonene opp mot lyngheia og ellers av 'strandenger i nedre og midtre geolitoral' (T12-C-1). Naturtypen strandeng er regnet som sårbar (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018, mens semi-naturlig strandeng er regnet som sterkt truet (EN).

Artsmangfold: Strandenga er dominert av gåsemure og krypkvein, med innslag av arter som saltsiv, salturt, skjørbuksurt, stakekarse, strandbalderbrå, strandkjempe, strandkryp, strandstjerne og vaid. Den sistnevnte arten har sitt kjerneområde på Helgelandskysten, og ble også registrert på øya i 2003. Enga var godt beita av gjess ved besøket i 2018, så det er godt mulig det er flere arter her som ikke ble registrert.

Bruk, tilstand og påvirkning: Strandenga på Gammholmen er trolig preget både av naturlige forstyrrelser som flo og fjære og beiting av gjess. Det er grunn til å tro at Gammholmen, slik som nærliggende øyer og holmer har vært benyttet som husdyrbeite. Slik sett er nok øvre deler av strandenga såpass påvirket av beite at den kartlegges som semi-naturlig strandeng. De resterende nedre partiene (ca. 60 %) kartlegges som nat-URLIG strandeng.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Ved skjøtsel bør lokaliteten ses i sammenheng med de resterende arealene på øya, i hovedsak kystlynghei. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes.

Del av helhetlig landskap: Lokalitetene må sees i sammenheng med resten av Buøykomplekset og andre øyer rundt Sleneset, som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål. I tillegg til rike kystlyngheier og myrer, finnes det også av mange mer eller mindre kalkrike grunne dammer og tjern på øyene. Det finnes også mange brakkvannsdammer, strandenger, og store grunne havområder med skjellsand. Mange av

strandengene var ved undersøkelsene i 2018 beitet av gjess og ender. I Artskart ligger også noen få registreringer av ålegras innenfor Buøykomplekset (Kilde: Artskart), og ved undersøkelsene i 2018 ble småhavgras registrert flere steder. Samlet sett gir dette grunnlag for et rikt fugleliv. Det finnes også andre strandeng-lokaliteter i nærheten, både i Lurøy og i nabokommunene. Til dels er dette også store lokaliteter.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for strandeng og strandsump fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på areal og artsmangfold ut fra at den er ca. 1 daa, og har forekomster av 6 kjennetegnende strandengarter og tyngdepunkter. Den oppnår lav vekt på rødlistearter, da slike ikke er registrert her, om en ser bort fra fugler og dyr. I tillegg oppnår den høy vekt på tilstand, da strandenga ikke er i gjengroing, men har et godt beitetrykk av gjess. At den ligger i et øylandskap med flere lignende lokaliteter og nærhet til gruntvannsområder, og er verdifull som raste- og beiteområde for fugl er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette settes verdien til viktig – B.

Merknad: Ingen

Lok nr. 5. Buøykomplekset: Fanøyan beitemark

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7361014, Ø 389757

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 18,6 daa

Naturtype HB 13: Naturbeitemark (100 %)

Utforming HB 13: Svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (60%), intermedier eng med klart hevdpreg (20%), kalkrik fukteng med klart hevdpreg og gjødselpåvirkning (20%).

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi: Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 13) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var beitemarka inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00049994, Buøykomplekset; Fanøyan). Ved undersøkelsene i 2018, ble beitemarka nord på øya skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med siste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015 (Harald Bratli 30.04.2014, med oppdatering i fht NiN 2.0 juni 2018), samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlitestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra nov. 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" på Fanøyan, sør-vest for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området og på Fanøyan består berggrunnen i hovedsak av porfyriske bergarter. Løsmassene er for det meste tynne, og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Lokaliteten strekker seg fra nord-øst mot sør-vest, og består i hovedsak av et nordvendt, skrånende engparti.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark (100 %). I hovedsak består beitemarka av utforminga svakt kalkrik eng med klart hevdpreg' (T 32-C-20), samt noe intermedier eng med klart hevdpreg (20%) og kalkrik fukteng med klart hevdpreg og gjødselpåvirkning (20%) i noen søkk. Lokaliteten er avgrenset av urte- og grasrike kystlyngheier i nord og sør, i tillegg til et myrområde i sør. Beitemarka grenser mot sjøen i øst og vest. Gjeldende hevdform er beite (Y1). Naturtypen semi-naturlig eng er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Dominerende arter i beitemarka er bl. a. engkvein, fjellmarikåpe, gulaks, hvitkløver, smalkjempe og småengkall. Det ble også registrert bakkefrytle, blåklokke, geitsvingel, gåsemure, kattefot, krekling, marinøkkel, mjødukt og ryllik. Av beitemarksopp ble det registrert at stort mangfold av arter, bl.a. belterødspore, engvokssopp, fiolett rødspore (NT), flammefotrødspore, gul småfingersopp, gyllen vokssopp (NT), knippesmåfingersopp (VU), lillagrå rødspore (NT) lutvokssopp (NT), melrødspore (NT), rombesporet rødspore (VU), rød-nende lutvokssopp (VU), svartlodnetunge, tyrkerrødspore (NT) samt et rikt utvalg av ubestemte rødsporer (*Entoloma* sp.). Fingersoppene og svartlodnetunga er bestemt av Edvin Johannesen. Flere av *Entoloma*-beleggene er bestemt av Øyvind Weholt. Lokaliteten har et potensial for flere rødlista og sjeldne arter av beitemarksopp. Alle registrerte arter legges til i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikke registrert noe bosetting på Fanøyan før på starten av 1900-tallet, øya var etter dette bebodd til 1974. Ved kartleggingstidspunktet gikk det sau på beite på hele Fanøya, men beitetrykket er for det meste noe svakt. Innenfor lokaliteten er imidlertid beitetrykket høyere enn på det meste av øya ellers, og enkelte partier er svært godt beitet. Trolig har enga og resten av øya vært ute av bruk en stund, da det også finnes en del lyng her. Øst i beitemarka er et samlekvæ hvor det også foretas noe tilleggsforing. Det er ikke kjent om sauene beiter på øya hele, eller bare deler av året. Innenfor lokaliteten ligger restene etter bosetninga på Fanøya, og blant annet ruiner av et hus og en jordkjeller. Like sørvest for lokaliteten ligger et myrområde med tydelige spor etter åkerbruk.

Fremmede arter: Ingen registrerte fremmedarter, men det kan være lurt å holde oppsikt med bestanden av prakthjelm på øya, denne arten var lista med potensiell høy risiko (PH) på svartelista fra 2012.

Skjøtsel og hensyn: Området må sees i sammenheng med de omkringliggende kystlyngheiene på Fanøya og de andre øyene og holmene i Buøykomplekset. Lokalteten må ikke utsettes for tekniske inngrep. Den må heller ikke gjødsles, jordbearbeides eller pusses med beitepusser. Det bør vurderes å utarbeide en mer helhetlig forvaltningsplan for hele Buøykomplekset. Det ligger en del bygningsrester, metall og annet søppel der gamle hus har rast sammen. Dette bør ryddes slik at det ikke er til fare for beitende husdyr.

Del av helhetlig landskap: Lokalteten er en del av Buøykomplekset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål med tilhørende lyngsviing for å øke fôrtilgangen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for naturbeitemark fra juni 2018 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca. 18,6 daa) og lav vekt for artsmangfold ut fra forekomster av to tyngdepunktsarter for semi-naturlig eng. Den oppnår høy vekt på rødlistearter ut fra en rik flora av beitemarksopp med forekomst av seks NT-arter og tre VU-arter, samt godt potensiale for flere rødlista og sjeldne arter av beitemarksopp. Ellers oppnår beitemarka høy vekt på tilstand og påvirkning ut fra at lokaliteten er i bruk med passelig beitetrykk og er uten betydelig påvirkning fra tekniske inngrep, men med noe forsøpling fra ruinene etter huset som har stått her. At lokaliteten i liten grad er preget av fremmede arter, samt at den ligger i et kulturlandskap med mange andre verdifulle naturtyper, og består av flere kartleggingsenheter etter NiN, inkludert fukteng, trekker også verdien opp. Samlet sett er det ingen tvil om at denne lokaliteten skal vurderes som Svært viktig – A.

Merknad: Ingen

Lok nr. 6. Buøykomplekset: Verholmen beitemark

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359494 Ø 393139

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 20,4 daa

Naturtype HB 13: Naturbeitemark (100 %)

Utforming(er) HB 13: Rik beiteeng (80 %), rik beitefukteng (20 %)

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Åshild Hasvik og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål var rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og var på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Verholmen ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 34) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Ved undersøkelsene i 2018 ble den her omtalte beitemarka rundt husene nord på holmen, skilt ut som egen lokalitet fra resten av kystlyngheiene på Verholmen (BN00049988 Buøykomplekset: Verholmen). Beskrivelsen av lokaliteten følger nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger noen artsregistreringer i Artskart fra Verholmen (Artskart.artsdatabanken.no 29.11.18.). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av beitemarka nord på Verholmen, som ligger i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Den består av et flatt område i sør, mens resten av lokaliteten stort sett ligger i hellende, vestvendt terreng. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya har relativt variert topografi og ligger i sørvestlig til nordøstlig retning.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark (100 %), for det meste av utformingen rik beiteeng (80 %), men også med partier med rik beitefukteng (20 %) sør for husene. Den er for det meste avgrenset av urte- og grasrike kystlyngheier på alle kanter, men et lite område i vest går helt ned til sjøen. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T 32-C-20), men også av partier med kalkrik fukteng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-10) i de fuktigste partiene. Denne finnes for det meste i sør, men også lenger nord i lokaliteten finnes partier med fuktig eng med gradvise overganger mot fukthei. De gradvise overgangene gjør presis grensesetting mellom hei og eng vanskelig. Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Naturtypen semi-naturlig eng er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Dominerende arter er blant annet gulaks, engkvein, bakkefrytle og fjellmarikåpe. I tillegg ble det registrert arter som sauesvingel, geitsvingel, tirliltunge, hvitmaure, enghumleblom, øyentrøst sp, smalkjempe, dunhavre, fjellfrøstjerne (partivis i store mengder), marigras, mjørdurt, blåklokke, åkerstemorsblom og jåblom. I sør er det mye slåttestarr og smårørkvein i de fuktigste partiene. Spredt finnes noe ung rogn og småvokst einer, i tillegg til partier med en del lyng, og da særlig blokkebær og krekling. Det ble registrert spiss vokssopp og et par ubestemte arter av rødsporer (*Entoloma*). En vurderer potensialet for flere rødlistede og sjeldne arter av beitemarksopp som rimelig godt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Værholmen ble bebygd på midten av 1800-tallet (Danielsen 1996) Tilknyttet de to bosettingene ble det dyrket korn og poteter (Teleslekt 1996, Teleslekt 1997). Øya ble fraflyttet rundt 1950-60. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at både Verholmen og tilhørende øyer og holmer har vært benyttet til beite, og kanskje også slått. Nord på øya står det i dag ei hytte og et naust. Like sør for husene, bærer et mindre areal preg av tidligere tiders åkerbruk. Her ligger flere mindre rydningsrøyser. Øya var ved besøket i 2018 beita med 40-50 utgangersauer, og beitesporene var tydelige selv om beitetrykket lot til å være lavt og enda hadde en god del daugras, noe lyng og einer.

Fremmede arter: Ved huset finnes noen sitka-/lutzgraner (SE) og et par eksemplarer av bergfuru (SE). De fleste er mest sannsynlig frøspredd, men noen kan også være plantet. Her finnes også litt prakthjelm. Denne arten var lista med potensiell høy risiko (PH) på fremmedartslista (eller svartelista som det het den gangen) fra 2012.

Skjøtsel og hensyn: Området må sees i sammenheng med de omkringliggende kystlyngheiene på Verholmen og de andre øyene og holmene i Buøykomplekset. Beitetrykket kan med fordel økes noe. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep. Fremmedarter nær husene bør fjernes. Det bør vurderes en mer helhetlig forvaltningsplan for Buøykomplekset.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål med tilhørende lyngsviing for å øke fôrtilgangen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for naturbeitemark fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca 20 daa) og middels vekt for artsmangfold ut fra forekomster av ca. 20 kjennetegnende arter, i tillegg til at potensialet for sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp også er med å trekke verdien noe opp. Ellers oppnår den middels vekt på tilstand og påvirkning ut fra at den er i en brakkleggingsfase, har noe svakt beitetrykk og partier med spor etter eldre åkerbruk. At den i liten grad er preget av fremmede arter og tekniske inngrep, samt at beitingen er tatt opp igjen i nyere tid, er med å trekke verdien noe opp, og samlet sett vurderes denne til Viktig – B.

Merknad:

Lok nr. 7. Buøykomplekset; Verholmen rikmyr

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359189 Ø 392785

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 4 daa

Naturtype HB 13: Rikmyr (100 %)

Utforming(er) HB 13: Åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi; Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset Hatten & Mogstad 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var myra inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00049988 Buøykomplekset: Verholmen). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlitestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger noen artsregistreringer i Artskart fra Verholmen (Artskart.artsdatabanken.no 29.11.18). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av ei rikmyr i et søkk nordvest på Verholmen, som ligger i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonsone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya har relativt variert topografi og ligger i sørvestlig til nordøstlig retning.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som rikmyr (100 %) av utformingen Åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter (V1-C-8) i tillegg til saltpåvirket myrkant (V1-C-9). Hvor mye som er saltpåvirket, er vanskelig å avgjøre, men det er grunn til å tro at mye av lokaliteten i alle fall er svakt saltpåvirket. Lokaliteten er avgrenset av strandenger og kalkrike kystlyngheier på alle kanter. Naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Øyene i Buøykomplekset er urte- og grasrike med innslag av mange basekrevende arter. Dette gjelder også for denne myra. Av dominerende arter kan nevnes marigras, fjellfrøstjerne, slåttestarr, gul-sildre, blåstarr, gulstarr og hårstarr. I tillegg ble det registrert arter som svarttopp, myrklegg, jåblom, øyentrøst sp, myrsauløk, taglstarr, mjødukt og smårørkvein. Også arter som rundskolm, gulaks og kattefot finnes ut mot kantene. Bunnsjiktet er dominert av myrstjernemose og kammose, sammen med fagermose sp, rødsmakk- og brunsmakkmose, saglommose, sumpbroddmose og fettmose.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det later ikke til at denne myra er brukt til slått, men øya har tidligere vært bebodd og er brukt som beite (Danielsen, 1996). Dette er i løpet av de senere år også er gjenopptatt, og det er naturlig at det også har vært et svært ekstensivt beite innenfor lokaliteten. I dag bærer myra preg av svakt beitetrykk, og da særlig i kantene. Den er ellers intakt, uten spor av grøfting eller andre fysiske inngrep. Det er heller ikke spor etter ferdsel med tyngre kjøretøyer. I sør og nord finnes mindre partier med observerbar salt-påvirkning, og her går den gradvis over i strandeng.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Området må sees i sammenheng med de omkringliggende kystlyngheiene på Tranøya og de andre øyene og holmene i Buøykomplekset. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep. Det bør vurderes en mer helhetlig forvaltningsplan for Buøykomplekset.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål inkl. lyngsviing for å bedre førtilgangen. Både på øyene i Buøykomplekset og ellers rundt Sleneset finnes mange mindre og noen få større rike til ekstremrike myrflækker. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor blant annet kystlyngheilokaliteter. Også ellers i kommunen og i nabokommunene finnes små og noen større rikmyrer. En regner derfor naturtypen som lokalt vanlig.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for rikmyr fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt for areal (den er under 5 daa). Den oppnår høy vekt på arts mangfold ut fra minst 10 arter i gruppene 6-9, samt 3-4 arter i gruppe 10, som for det meste er godt fordelt utover hele myra. Ellers oppnår den ingen vekt på rødlistearter, da slike ikke er registrert. Den oppnår høy vekt på tilstand ut fra at hydrologien er intakt, og middels vekt på landskapsøkologi ut fra at rikmyr regnes som lokalt vanlig. Lokalitetene oppnår samlet sett verdien Svært viktig – A, ut fra at den er en intakt ekstremrikmyr med lokalt sjeldne arter.

Merknad:

Lok nr. 8 Tenna; Nord-Stauløyhågjen sør

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7315830 Ø 373184

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,5 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforminger HB 13: Kalksjøer med kransalger og langskuddvegetasjon (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 05.09.2018

Verdi: Lokalt viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 05.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra de ulike undersøkelsene som er gjort, og denne er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med siste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes noen registreringer i Artskart fra området (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør-øst for Nord-Stauløyhågjen og Tennveien på den sør-østlige enden av øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø som er avgrenset av Tennveien i nord-vest, og ellers av rik kystlynghei og semi-naturlig strandeng. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger, i tillegg finnes mange små dammer og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor) (www.ngu.no), mens løsmassene i hovedsak består av skjellsand.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kalksjøer med kransalger og langskuddvegetasjon. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av 'klare kalkrike innsjømasser i dammer og pytter' (F2-9) og 'kalkrik fast og svært klar innsjø- og rolig elvebunn' (L1-3). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten består av en liten dam, hvor hesterumpe dominerer i den nord-vestlige enden opp mot veiskjæringen. Kransalgen skjørkrans (det. Geir Gaarder, MFU) vokser i store deler av dammen, i tillegg til myrhatt, rustsivaks, og trådtjernaks. I vannkanten og blant vegetasjonen rundt dammen ble det registrert ballblom, smårørkvein, gåsemure, hvitmaure, jåblom, mjødurt, sandsiv, slåtestarr og sølvbunke. I Artskart er det flere registreringer av ulike krepsdyr, bl.a. nøttemuslingkreps og hvitmuslingkreps. I tillegg er det en del registreringer av fugler. Tenna er trolig et viktig område for både vadere, ender og gjess. Ved søk i www.artskart.no, i en sirkel på omlag én km ut fra lokaliteten, er det registrert 110 fuglearter, av disse er hele 32 på rødlista (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018).

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her i lokaliteten. Veiskjæringen nord for dammen har trolig endret noe på størrelsen av dammen, ellers virker lokaliteten intakt. I området beiter det en del sau slik at omkringliggende areal er preget av dette. Lokaliteten ligger omlag 100 meter fra sjøen ved høyeste flo, slik at dammen trolig er påvirket av sjøvann ved høye vannstander og sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lynchheier, rikmyr og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep og spesielt bør det ikke dyrkes nærmere tjernet.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes flere dammer og pytter med forekomster av kransalger, Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger de aller fleste av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Disse kalksjøene ligger innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes også spredt i nabokommunene til Herøy. En antar blant annet ut fra erfaringer fra Tenna og fra Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper fordi lokaliteten har små bestander av slike typer, samt at det ikke er registrert noen rødlistearter her (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved eventuell påvisning av rødlista kransalger.

Merknad: Ingen

Lok nr. 9 Tenna; strandeng sør

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7315781 Ø 373269

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 17,5 daa

Naturtype HB 13: Strandeng og strandsump (90 %) sandstrand (10 %).

Utforminger HB 13: Semi-naturlig strandeng (60 %), strandeng 30% sandstrand (10 %).

Dato for siste feltsjekk: 05.09.2018

Verdi: Viktig - B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 05.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper i området (Holtan & Prestø, 2008). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Tidligere har omtalte strandeng vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 -Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet med semi-naturlig strandeng. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Lister over kjennetegnende arter og tyngdepunkter er hentet fra Fremstad (1997) og fra upublisert notat med artslister til bruk i kartlegging av viktige naturtyper for naturmangfold etter NiN2 i 2018 for Miljødirektoratet. Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes flere registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av semi-naturlig strandeng og ligger mellom sjøen og kystlyngheia, på den sørligste delen av øya Tenna i Herøy kommune, øst for Tennveien. Området avgrenses av rike kystlyngheier i nord, vest og sørvest, av strand og sjø i sør og øst, samt av kalksjø og veiskjæring i nordvest. Tenna ligger i overgangen mellom sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene består av skjellsand (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som strandeng og strandsump (60 %) av utformingen semi-naturlig strandeng, og 30 % strandeng. Her finnes også små partier med sandstrand på skjellsand (10 %), hvor det ikke er sluttet strandeng-vegetasjon. Ut over dette finnes noen små tangvoller og noen mindre bergknauser med lynghei. Partivis i kantsonene, opp mot lyngheiene rundt lokaliteten, finner en også områder som ligger svært tett opp til semi-naturlig eng. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'øvre semi-naturlig strandeng' (T33-C-2) i de sentrale delene og i kantsonene opp mot lyngheiene, og av 'strandenger i nedre og midtre geolitoral' (T12-C-1) nærmere sjøen, samt noe 'forstrand' (T21-1). Naturtypen semi-naturlig strandeng er regnet som sterkt truet (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, strandeng er regnet som sårbar (VU).

Artsmangfold: Strandenga har ulike soneringer; nederst mot sjøen i den naturlige strandenga er det hardest beita, og det er vanskelig å artsbestemme en del av artene, men dominerende art virker å være krypkvein. Ellers i lokaliteten er det registrert blåklokke, fjørekoll, gulaks, gåsemure, rødsvingel, sandsiv, stornesle, strandkjempe, strandkryp og veitistel. Av tidligere registreringer av karplanter er det i 2014 registrert vill-lin og sandsiv. Det er også registrert krusglye på et av bergene. Av insekter er det registrert buemerket seljefly, nattpåfugløyve, neslesommerfugl og seksflekkt blodråpesvermer (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018). Det ble ikke funnet beitemarksopp ved besøket i 2018, men her er trolig et visst potensial for arter i denne gruppen. Det kan også nevnes en del registreringer av oter (VU). Området har et svært rikt fugleliv, og er i tidligere lokalitetsbeskrivelse omtalt som viktig for trekkende hvitkinngås. Av rødlista fuglearter er det i Artskart bl. a. registrert brushane (EN), krykkje (EN), sanglerke (VU), storspove (VU) og vipe (EN). Tenna er trolig et

viktig område for både vadere, ender og gjess. Ved søk på Artskart, i en sirkel på omlag 1 km ut fra lokaliteten, er det registrert 110 fuglearter, av disse er hele 32 oppført på gjeldende rødliste (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018).

Bruk, tilstand og påvirkning: Lysholm (1997) har en kort oppsummering av Tenna historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen tilhørte øya Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det bodde ca. 39 mennesker på Tenna, og at det var to oppsittere og to husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen av 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester her. Fra gammelt av lå trolig alle hovedhusene på Tenna i ett tun, mens høyløer, og jorder, og kanskje også fjøsene, var mer spredt. Oppsitterne har hatt egne stuer, stabbur, naust og brygger. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes sju forskjellige husmannsplasser. Fisket har alltid vært viktig for samfunnet på Tenna, og i tillegg nevnes dyrking av korn og poteter. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det finnes beretninger om at kyrne var gjett i utmarka, og om huldre og annet skrømt. Det har vært skiftet eiere flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. I 1962 ble det for involverte bruk tinglyst rett til å ta sand i fjæra sør for Nord-Staulhåjen. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidlag AS for å brukes som beite, dette fordi det var stor belastning og overbeite på fellesbeitene. Av nyere påvirkning er det noen kjørespor nord i lokaliteten. I nordlig del går Tennveien, der tilhørende veikant avgrenser strandenga i denne enden. Hele området, både strandenga og heiene rundt er gjerdet inne, og beites av dalasau. Beitetrykket er varierende, men for det meste ser det ut til å være høyt nok til å holde arealene åpne. Særlig i de nedre delene av strandengene er beitetrykket høyt, her beiter også gås.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike dammer og pytter, mange av dem med kransalger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep inkludert uttak av skjellsand. Beitetrykket bør holdes omtrent på dagens nivå.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med artsrike naturtyper sør på Tenna. Dette inkluderer store strandeng-lokaliteter og gruntvannsområder, og en større lokalitet (Tenna strandeng) ligger kun et par hundre meter lengre nord på øya. Det finnes også flere strandeng-lokaliteter både i Herøy og i nabokommunene. Til dels er også dette store lokaliteter.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for strandeng og strandsump fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på areal da den er om lag 17 daa. Videre vekttes artsmangfold og rødlistearter lavt da det er under 10 kjennetegnende strandengarter og tyngdepunkter. Lokaliteten har heller ingen registrerte rødlistearter, om en ser bort fra fugler og dyr. Strandenga oppnår høy vekt på tilstand ut fra at den er i bruk. Den er lite påvirket av fysiske inngrep, og her er ikke registrert fremmede arter. Lokaliteten er en del av et større kompleks av strandenger og gruntvannsområder på Tenna. Samlet sett vurderes derfor verdien til Viktig – B til tross for mangel av registrerte rødlista arter.

Merknad: Ingen

Lok nr. 10. Tenna: Kroktjønnerbergan sørvest

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7317027 Ø 373801

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 10 daa

Naturtype HB 13: Rikmyr (100 %)

Utforming HB 13: Åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 05.09.2018

Verdi: Svært viktig - A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 05.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 -Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble denne rikmyra skilt ut som egen lokalitet. Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn i denne beskrivelsen der det er hensiktsmessig. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med siste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al. 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det er registrert noen arter fra utkanten av lokaliteten i Artskart (Artskart.artsdatabanken.no 10.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger vest for fylkesvei 161, og rett øst for Geithammaren fyrlykt, på øya Tenna i Herøy kommune. Lokaliteten består av rikmyr, som er avgrenset av strand med tangvoll i vest, samt kalkrik kystlynghei i sør, øst og nord. I tillegg går det en grusvei i sør og det er en strandeng i vest. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten består av marine strandavsetninger og et tynt torvdekke over berggrunnen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som rikmyr (100 %) av utformingen åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av 'temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter og myrflater' (V1-C-8 og V1-C-4). I vest finnes partier som må regnes som salt-påvirket myrkant (V1-C-9). Naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Området på Tenna er kalkrikt, med innslag av mange basekrevende arter, det gjelder også for denne myra. I 2018 ble det blant annet registrert blåknapp, breimyruell, bukkeblad, duskmyruell, dvergjamne, fjellfrøstjerne, fjelltistel, gulaks, gulsildre, gulstarr, hvitmaure, hårstarr, jåblom, kjevlestarr, loppestarr, myrhatt, myrklegg, småblærerot, sumpmaure og særbustarr. Det er en jevn fordeling av arter i myra, også av de kalkkrevende artene. Særlig i vest og nedover mot sjøen, finnes en gradvis overgang mot strandeng, og arter som rustsivaks og fjæresauløk blir vanligere. Bunnsjiktet er dominert av myrstjernemose og brunmakkemose. Ellers ble det notert kammose, sumpbroddmose, myrgittermose, stormakkemose, myrfiltmose, fettmose og i tørrere parti også mye storkransmose. Av sopp ble det i utkanten av myra registrert grå vokssopp, liten mønjevokssopp og russelærvokssopp (NT). Fra undersøkelser i 1995 er det registrert engstarr, trillingsiv, småvier, mari-gras, rødsildre, rundbelg, grønnekurle, fjellsmelle, sandarve, vårmarihand, reinrose, vill-lin og dvergjamne innenfor eller i nærheten av lokaliteten (Prestø, 1995 og Artskart).

Bruk, tilstand og påvirkning: I Lysholm (1997) finner man en kort oppsummering av Tennas historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen

tilhørte øya Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det var ca. 39 mennesker boende på Tenna, og at det var to oppsittere og to husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen fra 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester på Tenna. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes sju forskjellige husmannsplasser. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det finnes beretninger om at kyrne var gjett i utmarka. Det har vært skiftet eiere flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. I 1962 ble det for involverte bruk tinglyst rett til å ta sand i fjæra sør for Nord-Staulhåjen. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidlag AS for å brukes som beite, dette fordi det var stor belastning og overbeite på fellesbeitene. En finner også omtalt en brann på deler av Tennøya fra 1955, trolig på grunn av uforsiktig bruk av ild. Det later ikke til at denne myra er brukt til slått, men i og med at det har vært beiteområde med et til tider høyt beitetrykk på øya, er det også naturlig at det også har vært beitet innenfor lokaliteten. Ved undersøkelsen i 2018 var det lite beitespor i myra, men det går fremdeles sau og beiter i området. Grusveien som går sør for lokaliteten har sannsynligvis delt denne lokaliteten fra et større myrområde (Tenna rikmyr) på andre siden av veien, og slik endret myras hydrologiske forhold. Den er ellers intakt, uten spor av grøfting eller ferdsel med tynge kjøretøyer i myrområdet.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rikmyr og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for ytterligere tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Naturtypene på Tenna er vanlige i regionen, men områdets størrelse, kompleksitet og artsrikdom, gjør det svært verdifullt både i lokal og regional sammenheng.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for rikmyr fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (den er 10 daa). Den oppnår ingen vekt på rødlistearter, da det kun er registrert en NT-art i utkanten av lokaliteten. Ellers oppnår den høy vekt på kjennetegnende arter, ut fra at flere arter kjennetegnende for ekstremrik myr er registrert spredt til vanlig. Ellers oppnår myra middels vekt på tilstand ut fra at hydrologien mulig er noe endret i forbindelse med grusveien i sør, og middels vekt på landskapsøkologi ut fra at rikmyr regnes som lokalt vanlig. Lokaliteten oppnår samlet sett verdien Svært viktig – A, i hovedsak grunnet seks arter i gruppa for ekstremrikmyr.

Merknad: Ingen

Lok nr. 11. Tenna; Kroktjønnerbergan øst

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7317183 Ø 374377

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 15,3 daa

Naturtype HB 13: Rikmyr (100 %)

Utforming(er) HB 13: Åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 05.09.2018

Verdi; Svært viktig – A.

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen sammen med Åshild Hasvik og Solfrid Helene Lien Langmo, alle Bioreg AS basert på eget feltarbeid 05.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er brukt der det er hensiktsmessig. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble rikmyra skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom Kroktjønnerbergan og Storgåsmyra litt sør for bebyggelsen ved Damman på øya Tenna i Herøy kommune. I sørlige, midtre del av rikmyra er en kalksjø avgrenset som egen lokalitet. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor). Løsmassene varierer en del, fra partier med torv og myr, partier med tynn torv over berggrunnen, til strandavsetninger, både med finmateriale og grovere substrat. Mye av strandavsetningene består av skjellsand, et substrat som også finnes under myrene her (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som rikmyr (100 %) av utformingen Åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter (V1-C-8). Det finnes også mindre områder som er å regne som temmelig til ekstremt kalkrike myrflater (V1-C-4). De sentrale delene er å regne som myrflate og kantsonene er å regne som myrkant. Dammen sør i midtre del er å regne som humusrik kalksjø, og er skilt ut som egen naturtype. Naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018. Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på den samme rødlista.

Artsmangfold: Av dominerende arter kan nevnes myrhatt og bukkeblad i de fuktige partia sammen med blant annet breimyrull, gulsildre, bjørnebrodd, svarttopp, hvitmure, mjørdurt, dvergjamne og hårstarr. I tillegg finnes fjellfrøstjerne, gulstarr, kornstarr og frynsestarr. Bunnsjiktet er dominert av myrstjernemose og brunmakkemose sammen med blant annet fettmose og myrgittermose. Det er mye tuer i myra og på disse vokser det heigråmose og reinlavarter. I dammen sør i myra forekommer kransalger (skjørkrans bestemt av Geir Gaarder, MFU) i små mengder. Langs bredden er det myk og gyngende grunn, spesielt sørvest for dammen. Området er mye brukt av fugl, spesielt mye spor etter and og grågås. Alle registreringer fra undersøkelsen i 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Ved søk på Artskart er det registrert mange fuglearter på Tenna og av disse er over 40 på den Norske rødlista.

Bruk, tilstand og påvirkning: I Lysholm (1997) finner man en kort oppsummering av Tennas historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen

tilhørte den Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, og deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det var ca 39 mennesker på Tenna, og at det var 2 oppsittere og 2 husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen av 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester på Tenna. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes 7 forskjellige husmannsplasser. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det finnes beretninger om at kyrne var gjett i utmarka. Det har vært utskiftet flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. I 1962 ble det for involverte bruk tinglyst rett til å ta sand i fjæra sør for Nord-Staulhåjen. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidlag AS og brukt som beite på grunn av stor belastning og overbeite på fellesbeitene. En finner også omtalt en brann på deler av Tennøya fra 1955, trolig på grunn av uforsiktig bruk av ild. Det later ikke til at denne myra er brukt til slått, men i og med at Tenna er og har vært beitet, er det også beitet i deler av myra, men beitetrykket er svakt. Den er ellers intakt, uten spor av grøfting eller andre fysiske inngrep. Det er heller ikke spor etter ferdsel med tyngre kjøretøyer.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med det omkringliggende landskapet på Tenna. Det beste for de biologiske verdiene er om området ikke utsettes for fysiske inngrep som for eksempel grøfting. Motorferdsel bør unngås over myra. Fortsatt beite er trolig positivt for naturverdiene. Det bør vurderes en mer helhetlig forvaltningsplan for Tenna.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større, sammensatt og artsrikt kulturlandskap sør på Tenna bestående av strandenger, rikmyrer og kystlyngheier. Alt er i dag beitet med sau og området er forholdsvis intakt. Naturtypene på Tenna er vanlige i regionen, men områdets størrelse, kompleksitet og artsrikdom, gjør det svært verdifullt både i lokal og regional sammenheng.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for rikmyr fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (den er over 10 daa). Den oppnår lav vekt på rødlistearter, da slike ikke er registrert. For artsmangfold har rikmyra høy verdi, da det er registrert 12 arter i gruppe 6-9 over kjennetegnende arter og 3 arter i gruppe 10. Ellers oppnår den høy vekt på tilstand ut fra at hydrologien er intakt, og middels vekt på landskapsøkologi ut fra at rikmyr regnes som lokalt vanlig. Lokalitetene oppnår samlet sett verdien Svært viktig – A, ut fra at den er en intakt ekstremrikmyr med flere kjennetegnende arter for denne naturtypen.

Merknad:

Lok nr. 12. Tenna: Kroktjønnerbergan sørøst

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7317137 Ø 374340

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 4 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 05.09.2018

Verdi; Lokalt viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Åshild Hasvik, Bioreg AS basert på egne undersøkelser 05.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er brukt der det passer. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom Kroktjønnerbergan og Storgåsmyra litt sør for bebyggelsen ved Damman på øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø som er avgrenset av ekstremrik myr på alle kanter. Denne rikmyra ble også utfigurert som egen naturtype i 2018. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens lausmassene rundt lokaliteten består av torv og myr (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten er et lite tjern hvor det vokser en god del med bukkeblad og myrhatt, i tillegg til en del tusenblad. Ellers består den av sedimentbunn. Det ble gjort ett funn av kransalger (en antar at kransalgene som er registrert her er skjørkrans *Chara virgata*, bestemt av Geir Gaarder, MFU) kun på ett sted langs hele bredden og vi antar at det er en beskjeden forekomst i tjernet. Siden tjernet kun ble undersøkt langs kanten, er det mulig at det finnes større og tettere bestander lenger ute i tjernet. Myra rundt er ekstremrik med bestander av blant annet breimyrull, gulsildre, dvergjamne, engstarr, fjellfrøstjerne, frynsestarr, gulstarr, hårstarr, kvitmure og svarttopp. Bunnsjiktet er dominert av brunmakkmose, myrstjernemose, myrgittermose og fettmose. Alle registreringer fra felt 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert tydelige spor, samt fjær etter andefugl og gås. En flokk på omlag 30 brushaner (EN) ble sett flygende over tjernet kartleggings-dagen, og områdene sør på Tenna med alle sine dammer virker å være et viktig område for både vadere, ender og gjess. Ved søk på Artskart i en sirkel på omlag 1 km ut fra tjernet, er det registrert 136 fuglearter, av disse er hele 39 på den norske rødlista.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er svært lavt og ferdsels-sporene er få ute i

myra. Nordøst for tjernet ligger bebyggelse, og dyrka arealer, og det kan komme noe gjødselpåvirka sigevann herfra, men trolig er det svært lite negativ påvirkning. Lokaliteten ligger omlag 300 m. inn fra sjøen og 10 moh.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lynchheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep og spesielt bør det ikke dyrkes nærmere tjernet.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger de aller fleste av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt også i nabokommunene til Herøy. En antar blant annet ut fra erfaringer på Tenna og i Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som helst kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper fordi den har små bestander av slike (kransalge-sjøbunn) da den er uten rødlistearter (den kransalgen som ble samlet her, ble bestemt til skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlista kransalger.

Merknad:

Lok nr. 13. Tenna: Grimsøya rikmyr

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7316173, Ø 374041

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 3,2 daa

Naturtype HB 13: Rikmyr (100 %)

Utforminger HB 13: Åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 05.09.2018

Verdi: Svært viktig - A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 05.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Tidligere har omtalte rikmyr vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 -Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Opprinnelig beskrivelse er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på en halvøy kalt Grimsøya, i den sør-østlige delen av øya Tenna i Herøy kommune. Den består av rikmyr som er avgrenset av kalkrik kystlynghei på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna er en del av sørboreal vegetasjonssone (SB) og ligger i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene består av marine strandavsetninger og et tynt torvdekke over berggrunnen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som rikmyr (100 %) av utformingen åpen intermediær- og rik myr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter og myrflater' (V1-C-8 og V1-C-4). Det renner en bekk gjennom lokaliteten. I et roligere parti i bekken, der den utvider seg noe, vokser det også noen kranstalger. Bekken karakteriseres som 'kalkrike klare roligflytende eller hurtigstrømmende elvevannmasser' (F1-5), men er for liten til å skilles ut som egen naturtype. Naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) i rødlista for naturtyper fra 2018, naturtypen elvevannmasser er regnet som nær truet (NT).

Artsmangfold: Området på Tenna er kalkrikt, med innslag av mange basekrevende arter, det gjelder også for denne myra. Av dominerende arter kan nevnes bjørnebrodd, blåstarr, bukkeblad, dvergjamne, fjellfrøstjerne, fjæresauløk, gulstarr, harerug, jåblom, kattedot, kjevlestarr, myrklegg og rustsivaks. Bunnsjiktet er dominert av kildeflik, myrstjernemose og brunmakkemose. Ellers ble det notert myrsløyfe, fettmose, stormakkemose, sumpbroddmose, myrgittermose og i tørrere parti også mye storkransmose. Her ble det også funnet enkorntveblad-mose (EN), som er bestemt av Kristian Hassel fra NTNU Vitenskapsmuseet i Trondheim. I bekken som renner gjennom myra, forekommer en tett bestand av skjørkrans, denne arten er bestemt av Geir Gaarder. Ellers er det lite bunnvegetasjon i bekken.

Bruk, tilstand og påvirkning: I Lysholm (1997) finner man en kort oppsummering av Tennas historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen tilhørte øya Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, og deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det var ca. 39 mennesker boende på Tenna, og at det var to oppsittere og to husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen av 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester på Tenna. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes sju forskjellige husmannsplasser. Navn som Staulhåjen vitner om

melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det finnes beretninger om at kyrne var gjett i utmarka. Det har vært skiftet eiere flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. I 1962 ble det for involverte bruk tinglyst rett til å ta sand i fjæra sør for Nord-Staulhåjen. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidlag AS for å brukes som beite, dette fordi det var stor belastning og overbeite på fellesbeitene. En finner også omtalt en brann på deler av Tennøya fra 1955, trolig på grunn av uforsiktig bruk av ild. Det later ikke til at denne myra er brukt til slått, men i og med at det har vært beiteområde med et til tider høyt beitetrykk på øya, er det også naturlig at det også har vært beitet innenfor lokaliteten. Ved befaringen i 2018 var det lite beitespor i myra, men det går fremdeles sau og beiter i området. Myra er intakt, uten spor av grøfning eller andre fysiske inngrep. Det er heller ikke spor etter ferdsel med tyngre kjøretøyer.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rikmyr og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Hele området ble ved befaringen i 2018 beitet med sau og området er forholdsvis intakt. Naturtypene på Tenna er vanlige i regionen, men områdets størrelse, kompleksitet og artsrikdom, gjør det svært verdifullt både i lokal og regional sammenheng.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for rikmyr fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt på rødlistearter, grunnet én EN-art, dette fører til at lokaliteten automatisk blir vurdert som svært viktig – A. Lokaliteten blir ellers vurdert slik; lav vekt for areal (den er under 5 daa). For artsmangfold har rikmyra middels verdi, da det er registrert 11 arter i gruppe 6-9 over kjennetegnende arter i myra. Ellers oppnår den høy vekt på tilstand ut fra at hydrologien er intakt, og middels vekt på landskapsøkologi ut fra at rikmyr regnes som lokalt vanlig.

Merknad: Ingen

Lok nr. 14. Tenna: Langvalen nordvest

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7316455 Ø 373267

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 1,1 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 04.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med strandeng (BN00049945 – Tenna; strandeng). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger litt nordvest for Langvalen på den sørligste delen av øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø som er avgrenset av ekstremrik myr på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten består av torv og myr (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn, som også inkluderer en vanlig kransalge-utforming der både vanlig kransalge og skjørkrans inngår, er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam med store partier med bukkeblad i tillegg til litt tjønnaks. Ellers består den av sedimentbunn som er dekket av tette bestander av skjørkrans og bustkrans (NT). Kransalgene er bestemt av Geir Gaarder, MFU og bestemmelsen er heftet med en viss usikkerhet. Myra rundt er ekstremrik med store bestander av blant annet gulsildre, kammose, taglstarr, bjørnebrodd og hårstarr. Bunnsjiktet er dominert av rødmakk- og brunmakkmoser sammen med blant annet kammose (partivis store forekomster), saglommose, sumpbroddmose og fettmose, sammen med mye brunmakkmose. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert spor etter oter (VU) og en kan ikke utelukke at oteren bruker dammen sporadisk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er svært lavt og ferdselssporene er få ute i myra. Det later ikke til at myra rundt er brukt til slått på lang tid, om noen gang. Lokaliteten ligger lavere enn 5 moh., og en kan ikke utelukke at det er svak påvirkning av saltvann her ved ekstremt høye vannstander, samt i form av avdrift (sjødrev?) ved sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lynchheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt i nabokommunene til Herøy. En antar blant annet ut fra erfaringer på Tenna i og i Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på truede vegetasjonstyper ut fra middels til store bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn) og med forekomst av en NT-art. Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Viktig – B. Verdien kan øke ved påvisning av flere rødlistearter.

Merknad:

Lok nr. 15. Tenna; Langvalen vest

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7316484 Ø 373146

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 24,8 daa

Naturtype HB 13: Naturbeitemark (100 %)

Utforminger HB 13: Rik beiteeng (90 %), rik beitefukteng og rikmyr (10 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018

Verdi: Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo i samarbeid med Åshild Hasvik og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 04.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsene og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og disse er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049945 – Tenna strandeng). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra Tenna (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.18), inkludert noen få innenfor denne lokaliteten.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ute på en odde vest for Langvalen på den vestlige delen av øya Tenna i Herøy kommune. Den består av et område med beiteenger avgrenset av kalkrike myrer og kystlyngheier i øst, og av sjø og strandenger i vest. Områdene sør på Tenna består generelt av kalkrike heier, myrer og strandenger, i tillegg finnes mange små dammer og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor) (www.ngu.no). Løsmassene varierer en del, fra partier med tynn torv over berggrunnen, til strandavsetninger, både med finmateriale og grovere substrat.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark (100 %), for det meste av utformingen rik beiteeng (90 %), men også med partier med rik beitefukteng og fragmenter av rikmyr i et søkk midt i lokaliteten (til sammen omtrent 10 % av lokaliteten). Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T 32-C-8), men også av partier med kalkrik fukteng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-10) i de fuktigste partiene i et søkk sentralt i lokaliteten. De gradvise overgangene gjør presis grensesetting mellom hei og eng vanskelig. Gjeldende hevdform er beite (Y1), og lokaliteten bærer preg av å ha vært beitet over lang tid. Naturtypen semi-naturlig eng er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Store partier av lokaliteten domineres av enghavre i tillegg til mye gulaks, fjellmarikåpe, bakkefrytle og tepperot, i tillegg til arter som katterot, fjellfrøstjerne, dunhavre, lodnerublom, blåklokke, hvitmaure, harerug, blåstarr, myrmaure, fjellbakkestjerne, tiriltunge, øyentrøst sp, bittersøte, bleiksøte og engstarr. I partier med skinnere jordsmonn langs grensene til kystlynghei fantes blant annet arter som fjellrapp, bitterbergknapp og rødsildre, og i fuktigere partier ble det registrert blant annet gulsildre, mjørdurt, myrhatt, bekkeblom og enghumleblom, og ned mot strendene, også en del gåsemure. Av beitemarksopp ble det registrert belte-rødspore, *Entoloma defibulatum* (NE), lillabrun rødspore (VU), karstrødspore (VU), papegøyevokssopp og spiss vokssopp. Alle rødsporer er bestemt av Øyvind Weholt. En vurderer potensialet for flere sjeldne og rødlistede arter av beitemarksopp som godt. Fra tidligere er det også registrert blant annet myrtust i et fuktig søkk, og av fugl blant annet vipe (EN), storspove (VU) og sandlo.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lysholm (1997) har en kort oppsummering av Tennas historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen tilhørte den Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, og deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det var ca 39 mennesker på Tenna, og at det var 2 oppsittere og 2 husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen av 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester på Tenna. Fra gammelt av lå trolig alle hovedhusene på Tenna i ett tun, mens høyløer, og jorder, og kanskje også fjøsene, var mer spredt. Oppsitterne har hatt egne stuer, stabbur, naust og brygger. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes 7 forskjellige husmannsplasser. Fisket har alltid vært viktig for samfunnet på Tenna, og i tillegg nevnes dyrking av korn og poteter. Det finnes beretninger i Lysholm (1997) som nevner at kyrne var gjett i utmarka. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det har vært utskiftet flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidlag AS og brukt som beite da det var stor belastning og overbeite på fellesbeitene. En finner også omtalt en brann på deler av Tennøya i 1955, trolig på grunn av uforsiktig bruk av ild. Den her omtalte lokaliteten er intakt, og ut fra historien om Tenna, er det grunn til å tro at arealet har vært beita over lang tid. Det er ikke spor etter grøfning eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. Hele området sør på Tenna er inngjerdet, og i dag beitet av dalasau. Den her omtalte enga har et noe varierende beitetrykk. I partier er den godt beita, mens i andre partier ser enghavre ut til å spre seg. Dette gir samlet sett lokaliteten et preg av en begynnende gjengroing. I tillegg til sau, er området også beitet av gås. Mye av lokaliteten påvirkes av sjøsprøyt ved stor flo og høy sjø.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep. Beitetrykket kan med fordel økes noe, og gjerne i kombinasjon med sviing av noen av kystlyngheiene rundt.

Del av helhetlig landskap: Naturbeitemark er en vanlig naturtype på Tenna, i resten av Herøy og i kommunene rundt. Mange av lokalitetene gror imidlertid igjen på grunn av opphør eller endring av bruken. Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende kulturlandskap med mange rike naturtyper sør på Tenna. Disse består av rike lyngheier, rikmyr og rike strandenger. Området som helhet er derfor svært verdifullt i og med at det fremdeles er intakt og i bruk som beitemark.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for naturbeitemark fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (nesten 25 daa) og middels vekt for artsmangfold ut fra forekomst av ca 20 kjennetegnende arter. Den oppnår høy vekt på rødlistearter ut fra forekomst av to VU-arter, samt ut fra potensialet for flere slike, og ellers middels til høy vekt på tilstand ut fra at den er i en brakkleggingsfase og har noe svakt beitetrykk (mest på grunn av partier med høgvekst gras). Den oppnår høy vekt på påvirkning ut fra at den ikke er preget av fremmede arter eller tekniske inngrep, samt at den aktuelle bruksintensiteten ser ut til å være høy nok til å opprettholde lokalitetens verdier. At lokaliteten ligger i et helhetlig og intakt kulturlandskap som fortsatt er i bruk, er med å trekke verdien ytterligere opp, og samlet sett vurderes denne til Svært viktig – A.

Merknad:

Lok nr. 16. BN00050018 Lovundværet: Storlyngøya

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7368129, Ø 386389

Naturbase ID: BN00050018

Areal: 379,4 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (60 %), rikmyr, rik berglendt mark (40 %)

Utforminger HB 13: Rik fukthei (50 %), fattig fukthei (10 %) samt rikt berg, rik grunnlendt mark og åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (40 %).

Dato for siste feltsjekk: 28.08.2018

Verdi: Viktig - B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 28.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt i forbindelse med kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland i 1988 (Elven et al 1988). Senere ble lokaliteten beskrevet for Naturbase i 2007 etter undersøkelser for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er videreført der det var hensiktsmessig, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). I forbindelse med revisjonen er lokalitetens avgrensning endret noe, blant annet ved at en del sjøareal er holdt utenfor, samt at en kalksjø ble utfigurert som egen naturtype. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det ligger registreringer i Artskart fra både 1986 og 2007 (Artskart.artsdatabanken.no 28.11.18).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på en av de ytterste øyene i Lovundværet, ca 6 km nordøst for ferjeleiet på Lovund i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning og er relativt flat og med lite topografisk variasjon, men med en markert rygg langs den sørlige delen av øya.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei, og er for det aller meste å regne som rik fukthei (50 %), i tillegg er det noen fattigere partier med fukthei langs ryggen på midten av øya (10%). Ut over dette finnes mye rikt berg og rik grunnlendt mark, og et par mindre områder med rikmyr. Det finnes også en del vann, sumper og brakkvannsområder på nordsida av øya, samt noen strandenger. Til sammen utgjør resterende naturtyper ca. 40 %. Berg og grunnlendt mark ligger i finskala mosaikk med lyngheiene, men er mest fremtredende på nordsida av øya der det er mest værutsatt. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'intermediere, svakt kalkrike og sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-4, T34-C-5 og T34-C-6) (ca. 60 %). Bergene er å regne som 'lite uttørkingseksponeerte og uttørkingseksponeerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-7 og T1-C-8), mens de grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-7 og T2-C-8). Myrdragene kan regnes som 'temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter' (V1-C-8). Dammene på øya kategoriseres som sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Strandengene er i både nedre, midtre- og øvre geoliteral (T12-C-1 og T12-C-2). Gjeldende hevdform på øya er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU), og kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Vegetasjonen på Storlyngøya er dominert av arter som blokkebær, einer, mjørdurt, smyle, teiebær og krekling. Av andre arter ble det bl.a. notert blåklokke, dunhavre, fjellfrøstjerne, fjelltistel, gulsildre, jåblom, kattefot, marinøkkel, ormetunge (VU) (funnet i flere delpopulasjoner over hele øya), rødsildre, småengkall, småsyre, vill-lin og vill-løk. Mange av de samme artene ble funnet i 1986 og 2007. I partiene med strandeng ble det registrert dunhavre, flekkmure, gåsemure, rødsvingel, saltgras, småsyre, strandbalderbrå og vaid (vaid har kjerneområde på Helgelandskysten). På bergene finnes mye glyelav, blant annet fingerglye, moseglye, skjelliglye og skålglye i tillegg til foldehinnelav og tuehinnelav. Av moser ble det registrert arter som kalktuffmose, kammose, myrstjernemose, putevrimose, rosettgaffelmose (det. Kristian Hassel), skjøtmose,

stortuffmose og sumpbroddmose. I heiene finnes noen ubestemte arter av rødspore (*Entoloma*) i tillegg til kjeglevokssopp, melrødspore (NT), papegøye vokssopp, spiss vokssopp, stjernespora rødspore og *Entoloma atrocoeruleum* (NT). En regner derfor med at lokaliteten har et potensial for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. Rødsporer (*Entoloma*) er bestemt av Øyvind Weholt. Mye av lokaliteten er preget av en begynnende gjengroing, i hovedsak av teiebær, mjøddurt, einer og tjukke mosetepper. Det er i tillegg svært tydelige spor etter vånd her. Også dammene var ganske artsrike, med akstusenblad, busttjernaks, hesterumpe, hjertetjernaks, småblærerot og trådtjernaks. I brakkvannsmiljøer ble det i 2007 funnet småhavgras og mye ålegras. Av pattedyr ble det observert spor etter oter (VU) og vånd. Mens det av fugler ble notert bergirisk (NT) hettemåke (VU), rødstilk og tjuvo (NT), og av insekter kysthumle (NT). Fullstendig artsliste fra feltundersøkelser i 2018 er registrert i www.artsobservasjoner.no

Bruk, tilstand og påvirkning: Om driften av Storlyngøya vet vi lite. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i området er brent et stykke bak i tid. Elven et al (1988) poengterer at øya var hardt beita av sau, med klare endringer i vegetasjonen på grunn av dette. Beitet virker å ha opphørt siden den tid, og øya var ved besøket i 2018 heller preget av begynnende gjengroing enn overbeite. På de sentrale delene sør på øya er blant annet mjøddurt i spredning, samt at her er mye vånd. Dette later til å være gammel beiteeng, samt at mindre områder også kan ha vært brukt som åker. Det finnes også store partier i heiene som er totalt dominert av krekling, noe som kan peke i retning tidligere overbeite. Røsslyng er en art det er lite av på øya. Det er derimot mere blokkebær, og mye av lyngen bærer preg av å være gammel og forvedet. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om gjengroingen får fortsette. Noen av ormetungelokalitetene ser ut til å være truet av gjengroing bl.a. av mjøddurt og mose. I områdene rundt et gammelt sommerhus sør på øya er det spor etter noe som kan være rester etter en gammel åker. Rundt huset vokser det også en del prakthjelm. Det er noe forsøpling fra havet i enkelte bukter og vikler. Områdene med strandengvegetasjon blir beita av gjess.

Fremmede arter: Ingen registrerte fremmedarter, med det kan være lurt å holde oppsikt med bestanden av prakthjelm på øya. Denne arten var lista med potensiell høy risiko (PH) på svartelista fra 2012.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Beite med sau må gjenopptas for å hindre ytterligere gjengroing og forringing av arts mangfoldet. Utegangsau egnert seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsforing bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig forgrunnlag på den enkelte holme/øy. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg. Om beitetrykket på øya økes betraktelig bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter.

Gjengroing: Ut over at noen partier gror igjen med einer, mjøddurt og teiebær, er lokaliteten fremdeles åpen, og restaureringspotensialet er således godt. Eieren dør stort sett ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som utgjør vinterbeitet til dyra. På Storlyngøya dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutvikling fra brannen. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for sløkking og tenning må være tilgjengelig. Det er viktig å ta hensyn til fugl, og brenningen bør være gjennomført før hekketiden starter. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år, og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Lokaliteten er lite varierende topografisk, men har en markert rygg som går langs midten av øya, som kan gjøre det lettere å svi kontrollerte arealer. En bør unngå å svi hele øya på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger ca. 2 km fra en lignende lokalitet i Lovundværet. Nærmere Slesneset finner vi ytterligere flere øyer som tidligere har vært bebodd og/eller benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca. 100 daa rik hei, samt mindre områder med fattig lynghei), middels til lav vekt på tilstand ut fra begynnende gjengroing, men uten tresjikt. Spredte lyngheier, og at området later til å ha vært ute av bruk, slik at det meste av lyngen ser ut til å være gammel, er med å trekke ned tilstandsverdien. Lokaliteten oppnår høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnår den middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av to NT-arter og én VU-art knyttet til kystlyngheia. Potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien A - viktig. Verdien er noe svak ut fra lokalitetens tilstand, og vil forringes ytterligere om bruken ikke gjenopptas.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag på øyene rundt Slesneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved gjenopptagelse av sviing.

Lok nr. 17. BN0050004 Svenningen NØ

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7364935, Ø 391172

Naturbase ID: BN0050004

Areal: 444,2 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (60 %), naturbeitemark, rikmyr, rik berglendt mark, dammer og tjern (40 %)

Utforminger HB 13: Fattig tørrhei og fattig fukthei (20%), rik fukthei (20 %) og rik tørrhei (20 %), samt intermedier eng med klart hevdpreg, åpen intermedier- og rikmyr i låglandet, rikt berg og rik grunnlendt mark (40 %).

Dato for siste feltsjekk: 29.08.2018

Verdi: Svært viktig - A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 29.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt i forbindelse med kartlegging av strandengene på øya (Elven 1988). Senere ble øya kartlagt som del av et naturtypekartleggingsoppdrag for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noen grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). I forbindelse med revisjonen i 2018 er lokalitetens areal utvidet noe i sør. Verdivurderingen er endret fra viktig (B) til svært viktig (A) fordi lokaliteten skjøttes med beite og lyngsviing. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det ligger tidligere registreringer fra lokaliteten i Artskart (Artskart.artsdatabanken.no 03.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Øya Svenningen ligger om lag 3 km nordøst for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal sone (SB), og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen består i hovedsak av glimmerskifer, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning og topografien er relativt variert. Lokaliteten favner den nord-østlige delen av øya.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Praktisk talt hele arealet består av svært småkupert kystlynghei, med skarpe vekslinger mellom fuktig og tørr hei, og mellom rike og fattige områder (til sammen 60%). Kystlyngheia ligger til tider i finmosaikk med rikere myrdrag. Ut over dette finnes naturbeitemark, nakent berg og grunnlendt mark og noen fattigere myrpartier i sør (til sammen ca. 40 %). Det er også en del vann i området. Berg og grunnlendt mark ligger i finskala mosaikk med lyngheiene, men er mest fremtredende nord på øya der det er mest værutsatt. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'intermedier, samt noe svakt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-3 og T34-C-5). Naturbeitemarka består for det meste av intermedier eng med klart hevdpreg (T32-C-4). Bergene er å regne som 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte litt kalkfattige og svakt intermediere berg, bergvegger og knauser' (T1-C-3 og T1-C-4), mens de grunnlente partiene kan defineres som 'åpen, svak kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-7 og T2-C-8). Myrpartiene kan regnes som 'sterkt intermediere og litt kalkrike myrkanter' (V1-C-7) og 'litt kalkfattige og svakt intermediere myrflater' (V1-C-2). Dammene på øya kategoriseres som sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU), og kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Vegetasjonen på Svenningen kan karakteriseres som blokkebær/kreklinghei med noe innslag av røsslyng. Vegetasjonen domineres av blokkebær, einer, gulaks, mjørdurt, smyle, og krekling, med varierende innslag av kalkkrevende urter, spesielt blir gulsildre dominerende i rike og fuktige drag. I 2018 ble det bl.a. registrert bakkesøte (NT), bittersøte, blåklokke, bueforglemmegei, dvergjamne, fjellbakkestjerne, fjellfrøstjerne, hvitmaure, hårstarr, jåblom, kattefot, loppestarr, marinøkkel, rødsildre og vill-lin. I rike myrdrag er det bl.a. mye gulstarr, jåblom og dvergjamne. På bergene finnes mye glyelav, bl.a. fingerglye, vassglye og skjellglye i tillegg til kystvrenge, stovvrenge og moseskjell. Av moser ble det registrert arter som kammose, putevri-mose, brunmakk-mose, fettmose, myrstjernemose, leirlurv og stauttjernmose. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*), i tillegg til engvoksopp, rødskivevoksopp (NT), svartlodnetunge,

kjeglevokssopp, mørktanna vokssopp, papegøyeokssopp, seig vokssopp, silkerødspore, svartblå rødspore (NT) og spiss vokssopp. Rødsporene er bestemt av Øyvind Weholt. En regner også med at det er potensiale for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. Også dammene var ganske artsrike, med bl.a. akstusenblad, hesterumpe, myrhatt og rankpiggnopp. Av pattedyr ble det observert spor etter oter (VU) og vånd. Mens det av fugler ble registrert havørn og fiskemåke (NT). Fra undersøkelser i 2007 ble det bl.a. notert karplanter som bakkestjerne, bueminneblom, dvergjamne, fjellbakkestjerne, gjeldkarve, hårstarr, rødsildre, svarttopp og vill-lin. I forbindelse med dammer og sig ble det notert evjesoleie, fjøresivaks, flotgras, rustsivaks, småvassoleie, stautpiggnopp, taglstarr, trådtjernaks og tusenblad, dessuten kransalgene; bustkrans (NT) og skjørkrans. Av fugler ble det observert heilo og vipe (EN). Fullstendige artslistene fra feltarbeid 2018 vil bli registrert i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Svenningen har trolig vært bebodd fra før 1700-tallet, og det bodde fremdeles folk her i 2007 (Danielsen 1996, Holtan & Gaarder, 2008). Navnet Svenningen kan komme av ordet svidning, og slik sett henviser til at øya er rydda ved hjelp av ild (Danielsen 1996). Lokaliteten så ved befaring i 2018 ut til å være skjøttet med beite og brenning. Det var tegn på beite i hele området, og spor etter brenning nord-øst i lokaliteten. Ved befaringen virket beitetrykket å være litt svakt, men en del engpartier har godt beitetrykk. Sporene etter sau er tydelige, og en ser blant annet at de benytter en del av de større steinene og knausene til å søke ly ved dårlig vær. Lyngbrenningen som har vært utført på Svenningen NØ de siste åra ser ut til å være utført riktig, og har trolig ført til flere områder med grasvegetasjon og slik økt det totale beitearealet. Skjøtselen har også vært positiv for å opprettholde mosaikken av naturtyper i lokaliteten, som er med å gi Svenningen NØ høy verdi. Lyngen på øya er av varierende alder, og i de svidde partiene finnes gode bestander av lyng i byggefasen, samt noe i pionerfasen. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om skjøtselen opphører. Det er få spor etter menneskelige aktiviteter i lokaliteten utenom sporene etter brenning, samt forsøpling fra havet i enkelte bukter og vikene.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Området beites i dag, usikkert med hvilken rase og antall dyr. Utegangsau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsforing bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Om beitetrykket på øya økes betraktelig bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter. Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulike alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som skal tjene som vinterfôr til dyra. På Svenningen dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressur for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulike alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite. Ved lyngbrenning bør en være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert. En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutvikling fra brannen. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at skjøtsel tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig lyngen, skjer. Da det er variert

topografi i lokaliteten vil det være lettere å svi kontrollerte arealer. En må unngå å svi hele lokaliteten på samme tid.

Del av helhetlig landskap: I Lurøy kommune er det flere lokaliteter med lignende verdier. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at mange av holmene og øyene i området er brent et stykke bak i tid.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca 270 daa rik og fattig hei), høy vekt på tilstand ut fra at området fremdeles skjøttes med beite og brenning. At det finnes lyng i ulike faser, er også med å forsterke verdien. Den oppnår høy vekt på påvirkning/bruk da det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnår den middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av tre NT-arter tilhørende i kystlyngheia. Potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Svært viktig – A.

Merknad: De fremmede treslagene bergfuru og lutzgran vokser lengre sør på øya, i tillegg er det plantasjer med fremmede treslag på andre øyer rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten etter sviing.

Lok nr. 18. BN00050005 Solværgruppa: Lundarøy nordre del

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7363822, Ø 391993

Naturbase ID: BN00050005

Areal: 387 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), rik berglendt mark, myr, dammer og tjern (30 %)

Utforminger HB 13: Fattig fukthei (30%), rik fukthei (20 %) og rik tørrhei (20 %), samt rikt berg og rik grunnlendt mark, myr dammer og tjern (30 %).

Dato for siste feltsjekk: 29.08.2018

Verdi: Viktig - B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 29.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt i forbindelse med kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland i 1988 (Elven et al 1988). Senere ble lokaliteten beskrevet for Naturbase i 2007 etter undersøkelser for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til siste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). I forbindelse med revisjonen er lokalitetens areal utvida noe i sør. I tillegg ble et par mindre tjern/brakkvannsdammer på øya skilt ut som egne lokaliteter. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det ligger registreringer fra lokaliteten i Artskart (Artskart.artsdatabanken.no 03.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter den nordre halvdel av Lundarøya. Øya ligger nord for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune, og under 1 km fra en lignende lokalitet, Svenningen NØ. Andre naturtyper i området er strandeng og strandsump, samt rikmyr. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen består dels av kalkspatmarmor (særlig i søndre og østre del) og dels av noe fattigere glimmerskifer og glimmergneis (vestre og nordre del) (Holtan & Gaarder, 2008, www.ngu.no). Løsmassene er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, og er relativt flat med noen spredte høyder, samt mange tjern og dammer.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av fattig fukthei (30 %), rik fukthei (20 %) samt rik tørrhei (20 %) inn mot knausene. Ut over dette finnes en del nakent berg og grunnlendt mark, og det som ser ut til å være myr som er forsøkt dyrka opp, og som nå har preg av myrlendt fukteng av intermediær til svakt rik type. Til sammen utgjør disse naturtypene ca. 30 %. Det er lite strandeng i området, men en del strandberg. Disse er for det meste av fattig type, men det er også noen rike strandberg her, bl.a. lengst sørøst og vest i lokaliteten. Berg og grunnlendt mark ligger i finskala mosaikk med lyngheiene, men er mest fremtredende i nord. Det er enkelte småpytter samt et par tjern nord i lokaliteten. Fra beskrivelsen i 2008 ble det kommentert at noen av dammene var noe kalkrike, mens tjerna hadde et mesotroft preg med lite vannvegetasjon. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'intermediære (30 %), og svakt til sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-4 og T34-C-6) (ca. 40 %). Berga er å regne som 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte sterkt intermediære og litt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-5 og T1-C-6). De sparsomme grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen svak kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-5 og T2-C-6). Myrpartiene kan regnes som 'sterkt intermediære og litt kalkrike myrflater' (V1-C-3). Dammene på øya kategoriseres som sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU), mens kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) ifølge rødlista for naturtyper fra 2018. Kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Vegetasjonen på Lundarøy kan karakteriseres som blokkebær/kreklinghei med noe innslag av røsslyng. Dominerende arter er blokkebær, einer, gulaks, mjødukt, smyle, og krekling. I tillegg ble det bl.a. registrert bakkesøte (NT), bittersøte, blåklokke, blåstarr, dunhavre, dvergjamne, fjellbakkestjerne, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom, fjellsmelle, fjelltistel, gjeldkarve, grønnkurl, gulsildre, hårstarr, jåblom, loppestarr, marigras, marinøkkel, ormetunge (VU) (flere og til dels rike delpopulasjoner), rundbelg, rødsildre, stortveblad og vaid (sistnevnte har sitt tyngdepunkt på Helgeland). Mange av de samme artene ble registrert både i 1986 og

2007. På bergene finnes fingerglye, moseglye, skålglye, tannjordglye (NT), tuehinnelev, vanlig skållav og allèlav, i tillegg til brunmakkrose, kalkrose, myrstjernemose, navargulmose og putevrimose. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*) i tillegg til melrødspore (NT), mørktanna rødspore, skjør vokssopp og spiss vokssopp. En regner med at det er et visst potensiale for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. I dammene ble det i 1986 og 2007 registrert flotgras, hesterumpe, hjertetjernaks, trådtjernaks, tusenblad og vanlig tjernaks. Av pattedyr ble det observert spor etter oter (VU) og vånd og av fugl ble det observert lirype (NT) og bergirisk (NT). Med så mange grunne dammer og gruntvannsområder med skjellsand antar vi at området har stor verdi for vadere, gjess og ender, både som potensielle hekkeområder og som rasteplasser på vår- og høsttrekket.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lunderøya er ei stor øy som har vært bebodd i lang tid, trolig siden før 1700-tallet (Danielsen 1996). Nord i området, innenfor lokaliteten lå det tidligere en husmannsplass kalt Gårdsøya, som ble tatt i bruk fra starten av 1900-tallet. Husene ble bygget i et område der det før hadde ligget et tjern som ble grøftet ut og brukt som slåtteland (Danielsen 1996). Tilknyttet gården var det en havnegang for noen få husdyr. I omegn der huset sto er vegetasjonen tydelig preget av å være gjødslet, og det finnes også spor etter grøfting i myrområdene sentralt i lokaliteten. Av den grunn framstår ikke disse områdene som intakte myrer. Huset ble revet i 1952, men områdene er trolig brukt som beiteområde etter dette. Det lå i 2018 flere hytter innenfor lokaliteten. En høgspentlinje krysser lokaliteten i sør, og det later til at det også er gravd ned en strømkabel i forbindelse med en av hyttene sør i lokaliteten. I bukter og vikene ligger det en del forsøpling fra havet. På kartleggingstidspunktet virket det ikke til at lokaliteten var skjøtta med beite eller brenning, men er heller i begynnende gjengroing. Det meste av lyngen er i moden og degenereringsfase, og innslaget av røsslyng er generelt sparsomt. Særlig i områder som er mer værutsatt finnes også noe yngre lyng. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om området gror ytterligere igjen. Sørvest på øya er det hyttebebyggelse med brygger. Rundt disse hyttene og nordover mot lokaliteten, bærer landskapet tydelig preg av tidligere jordbruksdrift, og grensene for lokaliteten, er trukket der preget av semi-naturlig eng blir tydelig. Det finnes også verdier knyttet til kulturlandskapet sør for lokaliteten. Blant annet ble store bestander av ormetunge (VU), flere arter av beitemarksopp, samt marinøkkel og mange basekrevende plantearter registrert her.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Beite med sau må gjenopptas for å hindre ytterligere gjengroing og forringing av arts mangfoldet. Utegangsau egnert seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av fôret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsfôring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig fôrgrunnlag på den enkelte holme. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg. Ved høyt beitetrykk bør det svis med forsiktighet og bare etter behov siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter.

Gjengroing: Lokaliteten er fremdeles åpen, og restaureringspotensialet er således godt. I områder med einer vil denne planten stort sett dø ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulike alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som utgjør vinterbeitet til dyra. På Lunderøy dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulike alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutvikling fra brannen. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning. Det er imidlertid viktig å ta hensyn til fugl, og brenningen bør skje før hekketiden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Da det er relativt variert topografi i lokaliteten vil det være lettere å svi kontrollerte arealer. En bør unngå å svi hele lokaliteten på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger i et område i Lurøy kommune med lignende verdier, hvor øyer og holmer tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Den bør derfor sees i sammenheng med disse. Lokaliteten bør også sees i sammenheng med kulturlandskapet lenger sør på øya.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca. 160 daa rik hei og ca. 100 daa fattig hei). Tilstand vurderes til middels til lav vekt ut fra begynnende gjengroing, men at lokaliteten er uten tresjikt. At området later til å ha vært ute av bruk, og det meste av lyngen ser ut til å være gammel, samt at lyngheiene ligger spredt, er med å trekke ned tilstandsverdien. Lokaliteten oppnår høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnås middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av tre NT-arter og én VU-art. Potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien B - viktig. Verdien er sterk, og ved gjenopptagelse av skjøtselen, vil den kunne heves.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag i og rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved sviing.

Lok nr. 19. BN00049988 Buøykomplekset: Verholmen

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359066, Ø 392731

Naturbase ID: BN00049988

Areal: 258 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), naturbeitemark, åpen kalkmark, rik berglendt mark, rikmyr, dammer og tjern (30 %)

Utforminger HB 13: Rik tørrhei (40 %), rik fukthei (30 %), svakt kalkrik eng med klart hevdpreg, eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet, åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet, rikt berg, rik grunnlendt mark og åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (30 %).

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi: Svært viktig - A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål var rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og var på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 34) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Det ligger noen artsregistreringer i Artskart fra denne lokaliteten (Artskart.artsdatabanken.no 29.11.2018.). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noen grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, og inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Lokalitetens avgrensning er endret noe, det er skilt ut beitemark, rikmyr samt et par kalksjøer nord på øya. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya har relativt variert topografi og ligger i sørvestlig til nordøstlig retning.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei, i hovedsak rik tørrhei (40 %) og rik fukthei (30 %). Ut over dette finnes noen partier med naturbeitemark, nakent berg og grunnlendt mark, i tillegg til et par mindre myrpartier og noen fragmenter av strandeng. Til sammen utgjør dette ca. 30 % av lokaliteten. Berg og grunnlendt mark ligger i hovedsak langs yttersida av øya. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C6) (ca. 70 %). Naturbeitemarka består for det meste av svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20). Bergene er i hovedsak 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte sterkt intermediære, og litt kalkrike, temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-5, T1-C-6, T1-C-7 og T1-C-8), mens de grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, svak, og sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-5, T2-C-6, T2-C-7 og T2-C-8). De få myrpartiene som finnes her kan regnes som 'temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter' (V1-C-8). Dammene på øya kategoriseres som sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU), og kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Heiene i Buøykomplekset er urte- og grasrike. På Verholmen er vegetasjonen preget av blokkebær, einer, gulaks, krekling og smyle. Andre registrerte arter er blant annet blåklokke, blåstarr, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom, fjelltistel, gjeldkarve, gulsildre, hvitmaure, hårstarr, marigras, marinøkkel, mjødukt, rødsildre, småengkall, tuesildre og vill-lin. Hatten og Mogstad (2003) nevner at det er tusenvis av ormetunge (VU) på øya, denne arten ble også registrert i 2018, men med færre individer. Dette kan være fordi det går beitedyr på øya som bl. a. prefererer ormetunge, i tillegg var flere områder preget av tette einerbestander som ser ut til å kvele vegetasjonen. Mogstad og Hatten nevner også funn av blant annet bakkesøte, reinrose og vårmarihand (den sist nevnte er uvanlig på Nordlandskysten), ingen av disse artene ble gjenfunnet i 2018. I dammene ble det i 2003 funnet bl. a. bukkeblad, hesterumpe, småblærerot, småpiggnopp og tjernaks, dette kan være registreringer i dammene som er skilt ut som egne kalksjøer etter befaringen i 2018. Myrpartiene er rike med

arter som gulstarr (lite vanlig på øyene på Helgelandskysten), jåblom, loppestarr, marigras, fjellfrøstjerne, gulsildre, blåstarr, taglstarr og hårstarr. I tillegg finnes basekrevende moser som kammose, saglommose, fettmose, brunmakkose og myrstjernemose. Det finnes også enkelte partier med dårlig utviklet strandeng, hvor det i 2003 ble registrert vaid. På bergene finnes mye glyelav, blant annet fingerglye, skålglye, moseglye og skjelliglye, samt en registrering av båndlakrislav (VU). Av moser kan nevnes putevrinose, koppervrangmose, sølvvrangmose, palmemose og putehårstjerne. Av beitemarksopp finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*). En av disse ble senere navnsatt av Øyvind Weholt til å være *Entoloma carneogriseum* (DD), en art som har få funn i Norge og der registreringene er spredt over det meste av landet. I tillegg ble det registrert arter som honningvokssopp, kjeglevokssopp og spiss vokssopp – alle tre ganske vanlige. Lokaltiteten har trolig et visst potensiale for flere sjeldne og rødlista arter fra denne gruppen. Det ble også observert spor etter oter (VU). Av fugler ble det registrert enkeltbekkasin, havørn og vipe (EN). Fullstendige artslistene fra feltbefaringen blir lagt til i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Værholmen ble bebygd på midten av 1800-tallet (Danielsen 1996) Tilknyttet de to bosettingene ble det dyrket korn og poteter (Teleslekt 1996, Teleslekt 1997). Øya ble fraflyttet rundt 1950-60. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at både Værholmen og tilhørende øyer og holmer har vært benyttet til beite, og kanskje også slått og åkerbruk der det lå til rette for slike aktiviteter. Ved besøket i 2018 ble Værholmen beitet av en flokk på ca. 40 utegangersau (GNS). Beitetrykket ser ut til å være noe svakt, og lyngheia er prega av begynnende gjengroing, spesielt med noen tette bestander av einer. Ifølge Frafjord (2012) var det ikke beitedyr på Værholmen ved besøk i 2012 og det hadde det da heller ikke vært i en lengre periode. Røsslyng er en art det er lite av på øya. Det er derimot mere blokkebær, og mye av lyngen bærer preg av å være gammel og forvedet. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å klare seg, og vil trolig gå tilbake om gjengroingen får fortsette. Lokaltiteten fikk også i 2003 verdi A, bl.a. på grunn av de massive forekomstene av ormetunge, og det ble kommentert at dette trolig var den beste utformingen av rik kystlynghei i Buøykomplekset (Hatten & Mogstad 2003). De store lokalitetene med ormetunge er imidlertid i ferd med å gro igjen, og om ikke skjøtselen på øya intensiveres noe er det en fare for at lokalitetens verdi vil forringes. Kystlyngheia består, som mange av de andre i Lurøy, mest av lyngtypene blokkebær og krekling, men lite røsslyng. Nord på øya står det i dag ei hytte og et naust. Like sør for husene, bærer et mindre areal preg av tidligere tiders åkerbruk som etter rekartleggingen er innlemmet i en ny lokalitet med naturbeitemark. Her ligger også flere mindre rydningsrøyer. Det er ellers lite spor etter menneskeskapte fysiske inngrep innenfor lokaliteten. I bukter og vikler ligger det søppel skylt opp fra havet.

Fremmede arter: Ved huset nord på øya finnes noen sitka-/lutzgraner (SE) og et par eksemplarer av bergfuru (SE). De fleste er mest sannsynlig frøspredd, men noen kan også være plantet. I naturbeitemarka vokser også noe prakthjelm, denne arten var lista med potensiell høy risiko (PH) på forrige svarteliste fra 2012.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Utegangersau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. På Værholmen kan det med fordel beites med flere dyr og det bør være et mål at mest mulig av fôret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsfôring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaltiteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig fôrgrunnlag på den enkelte holme/øy. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg.

Gjengroing: Utenom partier med einer, er lokaliteten fremdeles åpen, og potensialet for restaurering er således godt. Eineren dør stort sett ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkksliktasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulike alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og vil slik supplere sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som utgjør vinterbeitet til dyra. I lokalitetene i Buøykomplekset dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate

gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutvikling fra brannen. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at en tar hensyn til fugl i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Lokaliteten er topografisk sett variert, med et par markerte høyder, noe som gir mulighet for å svi kontrollerte arealer. En må unngå å svi hele øyer på samme tid. Om beitetrykket på øya økes betraktelig bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Lokalitetene i Buøykomplekset har flere biologiske verdier, både med tanke på rødlista arter og naturtyper, og er generelt sett i god tilstand med relativt lite gjengroing. Fremmedarter nær husene bør fjernes. For å kunne forvalte verdiene best mulig bør det vurderes å utarbeide en helhetlig forvaltningsplan for hele området.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca 180 daa rik hei), middels til lav vekt på tilstand ut fra begynnende gjengroing, men uten tresjikt. At området later til å ha vært ute av bruk, og det meste av lyngen ser ut til å være gammel, er med å trekke ned tilstandsverdien. Lokaliteten oppnår middels verdi på påvirkning/bruk ut fra at det er registrert to fremmede arter her. Til sist oppnår den høy vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av to VU-arter knyttet til heivegetasjonen. Også potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien svært viktig – A.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag på andre øyer i Buøykomplekset, samt noen trær nord på Verholmen. En bør forsikre seg om at slike arter ikke sprer seg i lokaliteten ved gjenopptagelse av sviing.

Lok nr. 20. BN00049993 Buøykomplekset: Tranøya

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359818 Ø 389292

Naturbase ID: BN00049993

Areal: 163,6 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (80 %), myr, nakent berg og grunnlendt mark, dammer og tjern (20 %)

Utforminger HB 13: Rik fukthei (60 %), rik tørrhei (20 %), åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB), eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet.

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi: Svært viktig - A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 16) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). I forbindelse med revisjonen ble det skilt ut en rikmyr og en kalksjø sør på øya. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det ligger ingen registreringer fra lokaliteten i Artskart (Artskart.artsdatabanken.no 05.02.19).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter hele Tranøya, som ligger mellom Fanøyan i nordvest og Storskiljerøya i øst, og den er en del av Buøykomplekset, og ligger rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen består av grå, til dels porfyriske bergarter, samt kalkspatmarmor i nord-østre del (www.ngu.no). Løsmassene er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, topografien er litt variert med noen spredte høyder.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei, og består i hovedsak av rik fukthei (60 %) og rik tørrhei (20 %). Kystlyngheiene på Tranøya forekommer i tette mosaikker med rik myr av utformingen åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB), og åpen grunnlendt kalkmark. Sistnevnte er av utformingene eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet. Innimellom finnes også kalkrike pytter og dammer. Myr, grunnlendt mark, nakent berg og pytter og dammer utgjør ca. 20 % av lokaliteten. Her inngår også fragmenter av strandengvegetasjon. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av svakt kalkrik kystlynghei (T34-C-5) og sterkt kalkrik kystlynghei (T34-C-6) (totalt ca. 80 %). Berga er å regne som 'lite uttørkingseksponerte-' og 'uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-7 og T1-C-8), mens de grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og '-lavmark' (T2-C-7 og T2-C-8). Myrpartiene kan regnes som svært kalkrik myrkant (V1-C-8). Dammene på øya kategoriseres som 'intermediær til litt kalkrik fast og svært klar innsjø-rolig elvebunn' (L1-2). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket til dels er noe svakt. Naturtypene kystlynghei og rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, mens åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som sårbar (VU) på samme liste. Kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Vegetasjonen på Tranøya kan karakteriseres som gras- og urterik kystlynghei, med stort innslag av blokkebær/kreklinghei, og generelt lite røsslyng i heia. Hatten og Mogstad (2003) beskriver vegetasjonen i kystlyngheiene slik: «I rik kystlynghei som grenser mot rik vekselfuktig, baserik eng er det også påvist bakkestjerne, dvergjamne, fjellfrøstjerne, flekkmure, hårstarr, loppestarr, ormetunge (VU på rødlista), vill-lin og vårmarihand (lite vanlig i Nordland)». Beskrivelsen stemmer godt også i 2018. Bakkese (NT) ble påvist mange steder, og bestandene av ormetunge (VU) var fremdeles store, og større enn på mange av de andre øyene i området. Også de andre nevnte artene ble påvist sammen med blant annet vill-løk, dunhavre, fjellbakkestjerne, gulsildre, rødsildre og hvitmaure. Det finnes også en god del einer, tågebær og mjødukt i heiene. Ut fra funn på nærliggende øyer, regner en med at det er potensiale for sjeldne og rødlistede arter av beitemarksopp knyttet til engflekker i heiene også på Tranøya. I myrsøkk forekom mange basekrevende moser samt arter som gulstarr, hårstarr og breiull. Det ble registrert et par mindre dammer med kransalger på øya, og den ene

er bestemt av Geir Gaarder, MFU, til skjørkrans. På nakne berg ble det vest på øya registrert blant annet fingerglye og båndlakrislav (VU) (sistnevnte bestemt av Oddvar Olsen). Av pattedyr ble det observert spor etter oter (VU) og vånd og av fugl ble det observert enkeltbekkasin og havørn.

Bruk, tilstand og påvirkning: Vi vet at det har vært bosetting her, og dette fordi Danielsen (1996) forteller at det i 1875 flyttet folk fra Tranøya til en husmannsplass under Ulvøya, som het Vika. Ut fra det en kjenner til om øyene i Buøykomplekset, er det grunn til å tro at også Tranøya har vært brukt til beite og kanskje også slått og jordbruksdrift. Det er ingen spor etter dette i dag. Ved besøket i 2018 ble det ikke observert beitedyr på øya. Det kunne imidlertid se ut som i alle fall på deler av øya har vært lyngsvidd i nyere tid, da det var mye død einer samt et tynnere strølag og mosedekke enn på en del av de andre øyene. Beitetrykket nå virker å være for lavt og selv om mye av øya i dag fremstår som om skjøtselen er god, vil den likevel med tiden gro igjen om ikke beitetrykket økes.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Beite må opprettholdes for å ta vare på artsmangfoldet som er i kystlyngheiene, og hindre gjengroing og forringelse av verdiene på lokaliteten. Utegangersau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsforing bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig fôrgrunnlag på den enkelte holme. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdiene i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg.

Gjengroing: Lokaliteten er fremdeles åpen, og restaureringspotensialet er derfor godt. Lyngbrenning vil medføre at også eineren dør og i områder med mye einer kan det være vanskelig å holde lyngbranner under kontroll. En bør videre være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og dette utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med røsslyng, som i sin tur utgjør vinterbeitet til dyra. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet røsslyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, mot økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er at det er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnert utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer.

Da det er relativt variert topografi i lokaliteten vil det være lettere å svi kontrollerte arealer. En bør unngå å svi hele lokaliteten på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger i et område i Lurøy kommune med lignende verdier, hvor øyer og holmer tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Det er da også registrert mange lignende lokaliteter med kystlynghei både i Buøykomplekset og andre steder i kommunen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca. 130 daa rik hei), høy vekt på tilstand ut fra at øya er i bruk med beiting og lyngbrenning, og er åpen mark uten trær. Den oppnår høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnås høy vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av to VU-arter, og potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Svært viktig – A.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag i og rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved sviing.

Lok nr. 21. BN00049994 Buøykomplekset: Fanøyan

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7360595, Ø 389597

Naturbase ID: BN00049994

Areal: 287 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), rikmyr, rik berglendt mark, myr, dammer og tjern (30 %)

Utforminger HB 13: Fattig fukthei (30%), rik fukthei (20 %), rik tørrhei (20 %).

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi: Svært viktig - A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 13) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). I forbindelse med revisjonen er lokalitetens areal utvidet i nord-øst, slik at øya øst for Fanøyvågen er inkludert. Det ble også skilt ut en lokalitet med naturbeitemark nord på øya. Også i sør ble det vurdert en utvidelse som inkluderte Krokvaløya, men denne ble ikke tatt med da den er skilt fra Fanøyan med et gjerde. Den ble observert på avstand, og ser ut til å inneholde rike kystlyngheier. Sør på Fanøya ble det skilt ut en mindre kalksjø (Fanøyan kalksjø sør). Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlitestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det ligger registreringer fra lokaliteten i Artskart (Artskart.artsdatabanken.no 29.01.2019).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter hele Fanøya, samt øya nordøst for denne, som ligger rett mellom Fanøya og Slåtterøya. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen består av grå, til dels porfyriske bergarter, samt kalkspatmarmor i nordøstre del (www.ngu.no). Ut fra observasjoner i felt, later det også til å forekomme mindre innslag av kalkrike bergarter også lenger sør på øya. Løsmassene er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, topografien er litt variert med noen spredte høyder. Fanøya er en del av Buøykomplekset, og ligger rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kalkrik lynghei, mye nakent berg, flere små vann og noen myrområder karakteriserer øya. Lokaliteten er registrert som kystlynghei, og består i hovedsak av rik fukthei (20 %) og rik tørrhei (20 %), samt noe fattigere tørrhei (30%). Ut over dette finnes mye nakent berg og grunnlendt mark, et par mindre, rike myrpartier, samt noen dammer og tjern (til sammen ca. 30 %). Det er lite strandeng i området, men en del strandberg. Berg og grunnlendt mark ligger i finskala mosaikk med lyngheiene. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av kystlynghei i ulike deler av kalkinnholdgradienten, fra 'intermediære' (T34-C-4) til 'svakt kalkrike' (T34-C-5) og 'sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-6) (totalt ca. 70 %). Berga er å regne som 'lite uttørkingseksponeerte og uttørkingseksponeerte litt kalkfattige og svakt intermediære berg, bergvegger og knauser' (T1-C-3 og T1-C-4) og 'lite uttørkingseksponeerte og uttørkingseksponeerte sterkt intermediære og litt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-5 og T1-C-6). Grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen intermediær, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-3 og T2-C-4) og 'åpen svak kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-5 og T2-C-6). Myrpartiene kan regnes som 'sterkt intermediære og litt kalkrike myrflater (V1-C-3). Dammene på øya kategoriseres som sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU). Kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, og er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Vegetasjonen på Fanøyan kan karakteriseres som gras- og urterik kystlynghei, med innslag av blokkebær/kreklinghei. Røsslyng er det sparsomt med i denne lokaliteten. Dominerende arter er einer, engkvein, gulaks og krekling. I tillegg ble det bl.a. registrert bakkesøte (NT) flere steder, foruten dvergjamne, fjellfrøstjerne, gulsildre, jåblom, kattedot, kjevlestarr, klubbstarr, loppestarr, ormetunge (VU) (flere

delpopulasjoner), rødsildre, småengkall og vill-lin. Mange av de samme artene er registrert i 1987, i tillegg til en mengde andre arter, blant annet bittersøte, blekmarihand, buestarr, fjellbakkestjerne, fjellfiol, fjellsmelle, fjelltistel, fjæresøte, frynsestarr, grønnkurle, gråstarr, gulstarr, hodestarr, håret bergskrinneblom, hårstarr, nebbstarr (NT), rødflangre, taglstarr og tuesildre. På bergene ble det i 2018 registrert bølgeoransjelav, flishin-nelav, glattvrenge, moseglye, moseskjell, skjelliglye og vassglye. Av moser ble det blant annet registrert spor-mose (NT) (sekvensert i Tyskland), bekkerundmose, brunmakk-mose, kammose, kysttornemose, rosettgaf-felmose (bestemt av Kristian Hassel) rødklokkemose, skjøtmose, storkmakk-mose, og leirklo. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*) i tillegg til de navnsatte artene; engvokssopp, melrødspore (NT), mørktanna rødspore og spiss vokssopp. Det kan spesielt trekkes fram en begersopp med kun et annet funn i Norge ved navn *Sowerbyella reguisii* bestemt av Edvin Johannesen og senere bekreftet av Trond Schumacher. En regner med at det er et godt potensial for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp da det er registrert 28 ulike arter i naturbeitemarka nord på øya, inkludert ni rødlista arter. I lokaliteten ble det også registrert en foreløpig ubestemt art av slekta *Lamprospora*, en liten sopp som vokser på mose. Den ble sendt til Roy Kristiansen som sendte den videre til Tyskland for sekvensering. Trolig er dette en ubeskrevet art og den vil bli lagt inn i Artsobsservasjoner når svar foreligger. Av pattedyr ble det observert spor etter oter (VU) og vånd, av fugl ble det observert enkeltbekkasin.

Bruk, tilstand og påvirkning: Fanøya var bebodd i perioden fra 1910 til 1974 (Danielsen 1996). Øya har trolig fått navnet sitt etter at det har gått kalv på beite her, da fane er dialektform av fenad, unge, kalver. Ved befaringen i 2018 beitet det vær på øya, og det var også spor etter lyngbrenning, blant annet i sør. Ifølge Frafjord (2012) ble Fanøyan beitet av 47 utegangersau ved besøk i 2012. Beite og lyngbrenning er positivt for å opprettholde mosaikken av naturtyper i lokaliteten. Selv om beitetrykket er varierende er det, sammenlignet med mange av de andre øyene med kystlynghei i Buøykomplekset, relativt godt beita her. Det gir seg uttrykk i mindre tilvekst av einer, i tillegg til vekst av lyng i ulike utviklingsfaser, blant annet i byggefasen, noe som var tydelig sør på øya. Det er allikevel ikke noe i veien for å øke beitetrykket noe slik at kvalitetene på øya opprettholdes. Det står et samlingskve nord på øya der kystlyngheia grenser mot naturbeitemarka. Rett sør for dette ligger det også rester etter det som ser ut til å være bur av noe slag, samt ruiner etter huset som sto her tidligere. I bukter og vikler ligger det en del forsøpling fra havet.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Beite må opprettholdes for å ta vare på artsmangfoldet som er her, og hindre gjengroing og forringing av lokaliteten. Uteangersau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av fôret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsfôring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig fôrgrunnlag på den enkelte holme. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg.

Gjengroing: Lokaliteten er fremdeles åpen, og restaureringspotensialet er således godt. I områder med einer vil denne planten stort sett dø ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som utgjør vinterbeitet til dyra. På lokalitetene i Buøykomplekset dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at en tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Da det er relativt variert topografi i lokaliteten vil det være lettere å svi kontrollerte arealer. En må unngå å svi hele lokaliteten på samme tid. Om beitetrykket på øya økes betraktelig bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger i et område i Lurøy kommune med lignende verdier, hvor øyer og holmer tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Øya ligger under 100 meter nordvest for nærmeste registrerte kystlynghei på Tranøy, og like langt fra Skiljerøyene i øst, der det er registrert kalkskog med boreale lauvtrær. Lokalitetene i Buøykomplekset har flere biologiske verdier, både med tanke på rødlista arter og naturtyper, og er generelt sett i god tilstand med relativt lite gjengroing. For å kunne forvalte verdiene best mulig bør det vurderes å utarbeide en mer helhetlig forvaltningsplan for hele området.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca. 150 daa rik lynghei, og ca.110 daa fattig lynghei), høy vekt på tilstand ut fra at øya er i bruk med beiting og lyngbrenning, og er åpen mark uten trær. Den oppnår høy vekt på påvirkning/bruk fordi det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnås middels vekt på rødlistearter, grunnet forekomst av fire NT-arter og en VU-art. Potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Svært viktig – A.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag i og rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved sviing.

Lok nr. 22. BN00049995 Buøykomplekset: Gullsøya

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359425, Ø 388038

Naturbase ID: BN00049995

Areal: 235,7 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (55 %), naturbeitemark, rikmyr, åpen kalkmark, dammer og tjern (45 %).

Utforminger HB 13: Rik fukthei (35 %), rik tørrhei (20 %), svak og sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg, eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet, åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet og åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (45 %).

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi: Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS) basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og ble gjort på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 7) (Hatten og Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Fra kartleggingen i 2003 er det også lagt inn noen artsregistreringer i Artskart (Artskart.arts-databanken.no 28.11.2018). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til siste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). I forbindelse med rekartleggingen ble en strandeng og en kalksjø skilt ut på den sørlige delen av øya, samt at lokaliteten ble utvida noe i sør. Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal sone (SB), og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning og er relativt flat, med lite topografisk variasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei, og domineres av typene rik fukthei (35 %) og rik tørrhei (20 %). Ut over dette finnes partier med naturbeitemark, kalkrike berg og kalkrik grunnlendt mark. Disse er regnet som åpen grunnlendt kalkmark av utformingene eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet. Til sammen utgjør dette ca. 45 %. Ut over dette finnes det også flere større og mindre dammer og tjern, et par rike myrpartier, samt noe fjæresone og sjø (til sammen ca. 10 % av lokaliteten). Berg og grunnlendt mark ligger i finskala mosaikk med lyngheiene, men er mest fremtredende på sør- og vestsiden av øya der det er mest værutsatt. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-6) (ca. 70 %). Naturbeitemarka kan regnes som svakt og sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20 og T32-C-8). Berga er å regne som 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-7 og T1-C-8), mens de grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-7 og T2-C-8). Myrpartiene kan regnes som 'temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter' (V1-C-8). Innsjøene på øya kategoriseres som 'intermediær til litt kalkrik fast og svært klar innsjø-rolig elvebunn' (L1-2). Noen av dem kan også tenkes å være sterkt kalkrike, selv om ingen kransalger ble påvist. Gjeldende hevdform på øya er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, og er en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Kystlyngheiene i Buøykomplekset er urte- og grasrike og dominert av arter som blokkebær, gulaks, smyle og krekling, med varierende innslag av einer og kalkkrevende urter. På Gullsøya dominerer fjellfrøstjerne, mjørdurt, småengkall og teiebær. I tillegg er det blant annet registrert; bittersøte, blåklokke, blåstarr, dvergjamne, fjellbakkestjerne, fjelltistel, flekkmure, gulsildre, gulstarr, hvitmaure, jåblom, kattedot, klubbestarr, marinøkkel, rødsildre, vill-lin og vaid, der den siste arten har sitt kjerneområde på Helgelandskysten. Hatten og Mogstad (2003) trekker fram funn av ormetunge (VU), som også ble gjenfunnet i flere populasjoner i 2018, i hovedsak sør på øya, her var det også en god del bakkesøte (NT) og frøstander av ubestemte

orkideer. Rundt hustuftene var det ved kartleggingen i 2018 en del prakthjelm. Myrpartiene på øya er rike og taglstarr er en mengdeart, i tillegg til jåblom, myrhatt og myrklegg. Det finnes noen mindre vann der det blant annet ble registrert hesterumpe, hjertetjernaks, trådtjernaks og tusenblad. Hatten og Mogstad (2003) kommenterer at denne øya hadde de største forekomstene med akstusenblad av lokalitetene de undersøkte i Lurøy. I en liten dam sør på øya ble det i 2018 observert igler, uvisst av hvilken art (33 N 7358810 Ø 387630). Som en kuriositet kan det nevnes at det i en av dammene i sørlige del av øya (33 N 7359170 Ø 387790) ble funnet en alge som heter *Gloeotrichia natans*, etter søk i www.artskart.no er det første gang denne arten er påvist i Norge. Funnet ble gjort ved besøket i 2018, og algen er artsbestemt av Anders Langangen. På bergene er det mye glyelav, blant annet fingerglye, moseglye, jordglye og skjellglye. Av moser ble det registrert kam-mose, krypsilkemose, putevrिमose og ryemose. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*) i tillegg til antatt melrødspore (NT) og spiss vokssopp. Den sistnevnte er typisk for kalkrike lokaliteter og var tidligere rødlistet. En regner med at det er et visst potensiale for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. Deler av lokaliteten er preget av begynnende gjengroing av teiebær, mjøduert og einer. Spor etter vånd er svært tydelig i denne lokaliteten. Det ble også observert spor etter oter (VU). Fullstendige artslistene fra feltundersøkelsene blir lagt til i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gullsøya har vært bebodd siden midten av 1700-tallet, men det er usikkert om det har vært sammenhengende bosetning på øya i hele denne perioden (Danielsen 1996). Det var registrert to hus på øya i 1950, og fra folketellingen i Lurøy kommune fra 1900 kommer det fram at det er dyrket korn og poteter her (Teleslekt 1996). Øya ble fraflyttet på 60-tallet (Lurøy historielag (2004/2005). Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i Buøykomplekset er brent et stykke bak i tid. Gullsøya har trolig vært benyttet til beite, og kanskje også til slått og åkerbruk der det lå til rette for slike aktiviteter. I kanten av en myr øst på øya ble det registrert noe som trolig er spor etter rydding av stein (rydningsrøyser) i tillegg til rester etter et gammelt nettinggjerd. Det gikk ikke beitedyr her i 2018 og øya bærer noe preg av begynnende gjengroing med einer, teiebær og mjøduert. Ifølge Frafjord (2012) ble Gullsøya beitet av 19 utegangersau ved besøk i 2012, og det hadde da gått beitedyr her i en lengre periode. Ved undersøkelsen i 2012 ble det registrert få spor etter vånd, noe som har endret seg siden da. Ved undersøkelsen i 2018 var det store mengder vånd på øya. Langs vestsiden av øya, var gjengroingspreget atskillig lavere enn på en del av de andre øyene i nærheten. Øya har også betydelig større grasinnslag enn en del av de andre øyene i nærheten. Det er relativt lite lyngvekster, og det som er av røsslyng på øya er for det meste i moden fase og/eller degenereringsfase. Noe yngre lyng finnes også. Den er for det meste lavvokst, og tydelig preget av værslitasje. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om gjengroingen får fortsette. Ut over hustuftene og det som antas å være svært gamle spor etter åkerbruk på Gullsøya, er det ingen spor etter menneskeskapt fysiske inngrep innenfor lokaliteten. I bukter og vikler ligger det imidlertid søppel skylt inn fra havet.

Fremmede arter: Ingen registrerte fremmedarter, men det kan være lurt å holde oppsikt med bestanden av prakthjelm på øya, denne arten var lista med potensiell høy risiko (PH) på svartelista fra 2012.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Sauebeite bør gjenopptas for å hindre ytterligere gjengroing og forringing av arts-mangfoldet. Utegangersau egnert seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av fôret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsfôring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig fôrgrunnlag på den enkelte holme. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg.

Gjengroing: Lokaliteten er fremdeles åpen, og restaureringspotensialet er således godt. I områder der det vokser mye einer vil denne stort sett dø ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på

en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og utgjør slik sommerbeite til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som i sin tur blir benyttet som vinterbeite. For lokalitetene i Buøykomplekset dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for sløkking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at en tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Ved høyt beitetrykket på øya bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter.

En bør unngå å svi hele øyer på samme tid. Gullsøya har lite topografisk variasjon, noe som kan gjøre det utfordrende å få til kontrollert brenning.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. På enkelte av øyene og holmene i Buøykomplekset beiter det dyr også i dag, men mange er også uten beiting og brenning, og en ser tydelige tegn på begynnende gjengroing. Området er viktig for vilt og fugl, samtidig som det innehar store og verdifulle kalkrike kystlyngheier, der verdiene fremdeles er mer eller mindre intakte, og derfor lar seg restaurere. Det bør vurderes en mer helhetlig forvaltningsplan for øyene i Buøykomplekset.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (over 130 daa rik hei), middels til lav vekt på tilstand ut fra begynnende gjengroing, men uten tresjikt. At det finnes røsslyng i ulike aldersklasser er også med å styrke verdien noe, selv om svært lite av lyngen er i pionerfase. Lokaliteten oppnår høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnår den middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av et par NT-arter og én VU-art. Potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Svært viktig – A.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantaser med fremmede treslag på andre øyer i Buøykomplekset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved gjenopptagelse av sviing.

Lok nr. 23. BN00049997 Buøykomplekset: Trolløya

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 387407, Ø 7357855

Naturbase ID: BN00049997

Areal: 159,3 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), åpen kalkmark, rikmyr, gammeleng, dammer og tjern (30 %)

Utforminger HB 13: Rik fukthei (70 %), eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet, åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet og åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (30 %)

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi: Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik og Solfrid Helene Lien Langmo (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværyan/Sleneset (lokalitet 3) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Det er etter undersøkelsene i 2018 foretatt mindre endringer i lokalitetens avgrensning fordi denne inkluderte en del strender, samt at tre kalksjøer er skilt ut og beskrevet som egne naturtyper. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Buøykomplekset rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter. Løsmassene er for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, topografien er litt variert, med noen brattere bergvegger fra vest mot øst, og ned mot sjøen på øyas nordside.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kalkrik lynghei og flere rike kulturlandskapssjøer karakteriserer øya. Lokaliteten er registrert som kystlynghei, og består i hovedsak av rik fukthei (70 %). Ut over dette finnes mye nakent berg og grunnlendt mark, et par mindre, rike myrpartier, samt noen dammer og tjern (til sammen ca. 30 %). I områdene nord på øya virker det noe oppgjødslet, og områdene kan mest sannsynlig karakteriseres som gammeleng, her dominerer firkantperikum, mjøddurt, pengeurt og skogørkvein. Berg og grunnlendt mark ligger i finskala mosaikk med lyngheiene, men er mest fremtredende på sør- og vestsiden av øya der det er mest værutsatt. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-6) (ca. 70 %). Bergene er å regne som 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-7 og T1-C-8). De grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-7 og T2-C-8). De få myrpartiene som finnes her kan regnes som 'temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter' (V1-C-8). Nord på øya virker disse myrområdene å være oppgjødslet. Gammelenga nord på øya kan beskrives som T41 (englignende oppdyrket mark). Dammer og mindre tjern på øya kartlegges som 'klare intermediære innsjømasser i dammer og pytter' (F2-8) med 'kalkrik fast og svært klar innsjø- rolig elvebunn' (L1-3). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU), og kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Kystlyngheiene i Buøykomplekset er urte- og grasrike og dominert av arter som blokkebær, gulaks, gulsildre (store mengder i sør), smyle, rødsildre og krekling, med varierende innslag av einer og kalkkrevende urter. På Trolløya er vegetasjonen preget av mye gras og einer. Registrerte arter i 2018 er bl.a. bakkesøte (NT) (spesielt er det mye oppe på høyden nord på øya, samt på den sørligste delen), blåstarr, brudespore (partivis i store mengder), dvergjamne, fjellbakkestjerne, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom, fjelltistel, gulsildre, gulstarr (lite vanlig på Helgelandskysten), hvitmaure, hårstarr, jåblom, loppestarr, rødsildre og stortveblad. I tillegg ble det registrert mindre krevende arter som bueforglemmegei, geitsvingel, gjeldkarve, hanekam, knoppsmåarve, legeveronika, lodnerubloom, marigras, marinøkkel, rosenrot, rundbelg, småengkall, tuesildre og vill-lin. Omtrent midt på øya er en forekomst av ormetunge (VU) med om lag 200 fertile individer.

Også på den sørligste delen av øya finnes partivis store mengder ormetunge. Myrpartiene er rike med arter som fjellfrøstjerne, gulsildre, jåblom, loppestarr og taglstarr. Det finnes også noen mindre tjern med ulike tjønnaksarter, fjæresivaks og tusenblad. Av moser er det blant annet registrert fettmose, palmemose, skjøtmose og sølvvrangmose. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*) i tillegg til kjeglevokssopp, melrødspore (NT), skarlagenvokssopp og spiss vokssopp. En regner derfor med at det er et visst potensiale for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. I nord er det svært tydelige spor etter vånd. Det ble også observert tydelige spor etter oter (VU). Fra registreringene av Hatten og Mogstad i 2003 ble mange av de samme artene registrert, blant annet; blåstarr, fjellbakkestjerne, fjellfiol, fjellnøkleblom, gulstarr, marinøkkel, stortveblad, vill-lin og vill-løk. Av vanntilknyttede planter trekker rapporten fra 2003 fram evjesoleie, småpiggnopp, småvassoleie, sumpkarse og vasshår. På strand ble det dessuten funnet vaid, som har sitt kjerneområde på Helgelandskysten. Det trekkes også fram funn av vårmarihand, som er uvanlig på Nordlandskysten. Det kan ikke utelukkes at den fremdeles finnes her, da feltarbeidet i 2018 da utført i slutten av august, og orkideene var avblomstret. Fullstendig artsliste fra feltarbeid 2018 legges til i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er kjent bosetting på Trolløya fra starten av 1600-tallet, og øya var bosatt og i drift helt frem til 1961. Gården har i en periode hatt husmannsplasser på Sør-Spjutøya og Gjesøya (Danielsen 1996). Tilhørende øyer og holmer har trolig vært benyttet til beite, og kanskje også slått og åkerbruk der det lå til rette for slikt. Av prøvematrikkel og folketelling fra 1700- og 1800-tallet kommer det fram at det er dyrket poteter, bygg og havre på Trolløya, så disse delene av øya har nok vært åker og eng, og deler av det fremstår i dag som gammeleng. Det er mulig at den store våndbestanden på øya er med og opprettholder dette preget. Nord på Trolløya står et falleferdig hus og det er oppgjødslet i områdene rundt, trolig har dette vært eng tilhørende eiendommen. Det gikk ikke beitedyr på Trolløya i 2018, men det virker til at det ikke er alt for lenge siden områdene sør på øya er skjøttet med beite og brenning. Ifølge Frafjord (2012) ble øya beitet med 12 utegangersau i 2012. Da hadde øya vært uten beite i en tiårs periode eller mer. Brenningen som har vært utført har bidratt til å holde vegetasjonen på øya åpen, og øya har mindre preg av gjengroing enn en del av de andre øyene i Buøykomplekset. Skjøtselen har også vært positiv for å opprettholde mosaikken av naturtyper som er i lokaliteten og som er med å gi lokaliteten en høy verdi. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om øya gror igjen. Som på mange av de andre øyene i området er det relativt lite røsslyng, og de viktigste lyngartene er blokkebær og krekling, selv om det sparsomme bestander av også disse lyngartene. Sør på øya, i de brente områdene, finnes røsslyng i ulike aldersklasser inkludert pioner- og byggefase. Rundt huset nord på øya og i enkelte bukter og viker er det en del forsøpling. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i Buøykomplekset er brent et stykke bak i tid.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Beite med utegangersau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsforing bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig forgrunnlag på den enkelte holme.

Gjengroing: Lokaliteten er fremdeles åpen. Ved lyngbrenning bør en være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som utgjør vinterbeitet til dyra. For lokalitetene i Buøykomplekset dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til

både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at skjøtsel tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig lyngen, skjer. Ved høyt beitetrykket bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter. Lokaliteten er lite varierende topografisk, men den har et par markerte hauger, noe som gir mulighet for å svi kontrollerte arealer. En må unngå å svi hele øya på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Lokalitetene i Buøykomplekset har flere biologiske verdier, de er viktige for vilt og fugl, samtidig som det innehar store og verdifulle kalkrike kystlyngheier, der verdiene fremdeles er mer eller mindre intakte, og derfor lar seg restaurere. For å kunne forvalte verdiene best mulig bør det vurderes å utarbeide en mer helhetlig forvaltningsplan for hele området.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca. 110 daa rik hei), høy vekt på tilstand siden heia bærer preg av relativt nylig skjøtsel med sviing og beite. Øya er åpen, uten tre- eller busksjiksdekning. Den oppnår høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnår den middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av én VU-art og to NT-arter. Potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Svært viktig – A, og øya fremstod i 2018 som en av de best bevarte kystlynghei-lokalitetene i Buøykomplekset.

Merknad: Området bør undersøkes ytterligere for beitemarksopp, det bør også følges med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag andre steder i komplekset og rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved gjenopptagelse av sviing.

Lok nr. 24. BN00049986 Buøykomplekset: Lyngholmen og Gammholmen

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7358991, Ø 388365

Naturbase ID: BN00049986

Areal: 62,7 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (80 %), åpen kalkmark, åpen grunnlendt mark, rikmyr, lite vann (20 %)

Utforminger HB 13: Rik fukthei (50 %), rik tørrhei (30 %), eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet, åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet, rikt berg, rik grunnlendt mark og åpen intermedier- og rikmyr i låglandet.

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi: Svært viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 8) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Avgrensningen er endret på Gammholmen, der en strandeng er skilt ut som egen lokalitet øst på øya, samt at en del av sundet mellom de to øyene er utelatt. Samtidig er navnet på lokaliteten justert fra Gammelholmen til Gammholmen. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune og består av øyene Lyngholmen og Gammholmen. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). De to holmene vurderes under ett. De ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, er litt kuperte med noen markante høyder.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Øyene er dominert av mye grasvegetasjon og består i hovedsak av kystlynghei av utformingene rik fukthei (50 %), rik tørrhei (30 %), nakent berg og grunnlendt mark, samt én rikmyr og et vann sør på Gammholmen (20 %). Berg og grunnlendt mark finnes i hovedsak langs yttersida av øyene. Sør på Lyngholmen står et lite skur som trolig er satt opp som ly for beitedyr, og rundt dette skuret er det mye mjøddurt som gror opp. Det ble ikke observert noen dammer på Lyngholmen, men det var noen fuktige drag i sørlig del. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'svakt og sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-5 og T34-C-6) (ca. 80 %). Bergene er å regne som 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-7 og T1-C-8), i tillegg til 'uttørkingseksponerte og lite uttørkingseksponerte sterkt intermediere og litt kalkrike berg bergvegger og knauser' (T1-C-5 og T1-C-6). De grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-7 og T2-C-8) og 'åpen svak kalkrik grunnlendt lyng- og lavmark (T2-C-5 og T2-C-6). Det er kun et område med myr innen lokaliteten og denne ligger sør på Gammholmen, og defineres som 'temmelig til ekstremt kalkrik myrflate og myrkant' (V1-C-4 og V1-C-8). Kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018, og er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar (VU) naturtype på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Kystlyngheiene i Buøykomplekset er urte- og grasrike og er dominert av arter som blokkebær, gulaks, smyle, røsslyng og krekling, med varierende innslag av einer og kalkkrevende urter. På Lyngholmen og Gammholmen er vegetasjonen preget av mye gras og einer. Dominerende arter er fjellfrøstjerne, gulsildre, mjøddurt og teiebær. I tillegg er det blant annet registrert bakkesøte (NT), blåklokke, bueforglemmegei, fjellnøkleblom, fjellistel, hanekam, hvitmaure, jonsokkoll, jåblom, kattedot, rødsildre, småengkall og vill-lin. Det er flere store forekomster av ormetunge (VU) på begge holmene (flere tusen individer i noen av populasjonene). Hatten og Mogstad (2003) nevner også ormetunge fra sine besøk, i tillegg til hårstarr, klubbstarr og vill-lin, samt vaid på sørspissen av Gammholmen. Myrområdet er rikt med arter som fjellfrøstjerne, gulstarr og

særbustarr samt mosene bekkerundmose, fettmose, kildemose sp., myrgittermose, myrstjernemose, kalktuffmose, stormakkemose og vrangmose sp. Av lav ble det registrert fingerglye, moseglye, skjellglye, skålglye og tuehinnelav. Det er ett vann på Gammholmen, her ble det registrert hjertetjernaks og trådtjernaks, vannet er av litt størrelse, og det er kun undersøkt langs kantene. En kan derfor ikke utelukke at det finnes flere arter her, inkludert kransalger. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*), og det kan være et visst potensiale for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. Det ble også observert kysthumle (NT), og spor etter oter (VU). Fullstendig artsliste fra undersøkelsene i 2018 legges til i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lyngholmen var tidligere en husmannsplass under Sør-Solvær, deretter Slotterøya, og tidvis bebodd fra starten av 1700-tallet til 1950-60 (Danielsen 1996, Lurøy historielag 2004/2005). Det ble dyrket poteter, korn og grønnsaker på Lyngholmen, mulig også på Gammholmen (Danielsen 1996, Teleslekt 1996, Teleslekt 1997). Om Gammholmen er den historiske bruken mer usikker, men det er grunn til å tro at denne og nærliggende øyer og holmer har vært benyttet til beite, og kanskje også slått og brukt som åker der det lå til rette for slikt. Verken på Lyngholmen eller Gammholmen går det beitedyr i dag. Begge øyene bærer preg av begynnende gjengroing med einer, teiebær og mjøddurt. Det vokser ikke så mye lyng her, og denne er til dels gammel og overgrodd med tepper av einer. I tillegg er det store mengder vånd på holmen. Ifølge Frajford (2012) ble Gammholmen ikke beitet ved besøk i 2012, da hadde det vært fravær av beitedyr på øya i en lengre periode. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil få tilbakegang om gjengroingen får fortsette. Sør på Lyngholmen i området rundt skuret har vegetasjonen et oppgjødslet preg, men ut over dette er det ingen spor etter menneskeskapte fysiske inngrep innenfor lokaliteten. Det er imidlertid noe forsøpling fra havet i enkelte bukter og viker. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i Buøykomplekset er brent et stykke bak i tid.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Sauebeite bør gjenopptas for å hindre ytterligere gjengroing og forringing av arts mangfoldet. Utegangsau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av fôret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsfôring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig fôrgrunnlag på den enkelte holme. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg.

Gjengroing: Ut over partier med einer og mjøddurt, er lokaliteten fremdeles åpen, og restaurerings-potensialet er således godt. Eineren dør stort sett ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulike alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og danner grunnlag for sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som i sin tur utgjør vinterbeitet. For lokalitetene i Buøykomplekset dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulike alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må

være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at en tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. De to øyene har noen markerte høyder, noe som gir mulighet for å svi kontrollerte arealer. En må unngå å svi hele øyer på samme tid. Ved høyt beitetrykket bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. På enkelte av øyene og holmene i Buøykomplekset beiter det dyr også i dag, men mange er også uten beite og brenning, og en ser tydelige tegn på begynnende gjengroing. Området er viktig for vilt og fugl, samtidig som det innehar store og verdifulle kalkrike kystlyngheier, der verdiene fremdeles er mer eller mindre intakte, og derfor lar seg restaurere. For å kunne forvalte verdiene best mulig bør det vurderes å utarbeide en mer helhetlig forvaltningsplan for hele området.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (ca 100 daa rik hei), middels til lav vekt på tilstand ut fra begynnende gjengroing, med einer, som i partier kan kvele arts-mangfoldet. At området trolig har vært ute av bruk en del år, samt at mye av lyngen begynner å bli gammel og forvedet trekker ned tilstandsverdien noe, mens mangel på tresjikt trekker verdien opp. Mangel på registrerte fremmede arter medfører høy vekt på påvirkning/bruk. Til sist oppnår lokaliteten middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av én VU-art og en NT-art. Potensialet for forekomst av flere slike arter knyttet til ulike arts-grupper er med å trekke verdien noe opp. Lokaliteten oppnår samlet sett verdien viktig – B. Dette er i hovedsak på grunn av mangel på skjøtsel av lyngheia og begynnende gjengroing. Ved gjenopptakelse av tradisjonell skjøtsel med beite og lyngbrenning vil lokalitetens verdi uten tvil øke.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag andre steder i komplekset og rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved gjenopptakelse av sviing.

Lok nr. 25. BN00049927 Sanna: bukta ved Trænstaven

Kommune: Træna

UTM Sone 33 N 7379850 Ø 369103

Naturbase ID: BN00049927

Areal: 17,5 daa

Naturtype HB 13: Stein- grus, og sandstrand (70 %), Driftvoll (20 %), Rik berglendt mark (5 %), Naturbeitemark (5 %)

Utforminger HB 13: Sandstrand (70 %), flerårige driftvoller (20 %), rik berg/rik grunnlendt mark (5 %), rik beiteeng (5%)

Dato for siste feltsjekk: 28.08.2018

Verdi: Viktig - B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo (Bioreg AS) Åshild Hasvik og Oddvar Olsen, og er basert på eget feltarbeid 28.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Træna, Lurøy og Herøy kommuner, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 23.07.1986 i forbindelse med utredning av botaniske verdier på havstrender i Nordland (Elven, et al, 1988), og senere den 15.07.2007 i forbindelse med naturtypekartlegging i Træna kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Ved siste undersøkelse ble lokaliteten definert som slåttemark, og det heter i verdbegrunnelsen at: «Lokaliteten får verdi B (viktig) til tross for at den er i sterk gjengroing, bl.a. med noen gjenværende interessante elementer på strandberg (ikke registrert tidligere) og en relativt artsrik slåttemark med et par mindre vanlige arter. Dersom skjøtselen gjenopptas kan verdien øke. Elven m.fl. (1988) satte verdien som 3R som strandområde.» Ved undersøkelsene i 2018 ble det klart at lokaliteten ikke har vært skjøttet, og derfor er helt gjengrodd med høgvokst gras, og blant annet kveke og hundekjeks. Dette inkluderte også tangvollen helt ned til stranda. Samtaler med tidligere fastboende på Sanna gjorde det klart at store deler av den gamle lokaliteten tidligere var brukt som potetåker og ikke til beite og slått (Jakobsen, pers. medd.). Lokaliteten er derfor innskrenket noe i øst, og de gamle potetåkrene er utelatt. Samtidig er den omdefinert til stein-, grus-, og sandstrand, med innslag av driftvoll, rik berglendt mark og naturbeitemark. Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noen grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for de nye naturtypene fra juli 2015. Beskrivelsen inkluderer også terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det ligger mange registreringer fra lokaliteten i Artskart (Artskart.artsdatabanken.no 05.02.2019).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av den store sandstranda med en tilhørende smal stripe av eng og strandberg sør og øst for gravplassen på øya Sanna i Træna kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er hard, sur og næringsfattig med granittisk gneis og migmatitt (www.ngu.no). Helt i nord er det også et oppstikkende kalkberg med rikere vegetasjon. Selve strandflata består av alt fra grov til fin sand, med innslag av en god del skjellsand, særlig i de etablerte vollene. Det er også mindre partier med grovere substrat. Stranda ligger eksponert i østlig retning, og er vernet fra storhavet av et par moloer.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er som nevnt valgt definert som stein- grus, og sandstrand av utformingen sandstrand (70 %). I tillegg finnes mindre partier med driftvoll av utformingen flerårig driftvoll (20 %). I nord finnes mindre partier med rik berglendt mark av utformingene rike berg og rik grunnlendt mark (til sammen 5 %), i tillegg til noe naturbeitemark av utformingen rik beiteeng (5 %). Etter NiN 2.1 er det meste av lokaliteten å regne som forstrand og primæradyner (T21-C-1) og beskyttede og moderat eksponerte driftvoller (T24-C-1). I tillegg forekommer uttørkings-eksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser (T1-C-8), åpen svakt kalkrik lyngmark (T2-C-5) og svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20). Semi-naturlig eng er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Sanddynemark (T21) er også regnet som sårbar etter samme liste. Elven et al (1988) omtaler lokaliteten som velutviklede sandbukter med brei forstrand men uten aktive sanddyner. Videre finner en her at lokaliteten regnes som sterkt påvirket, men at den likevel regnes som en av de best utformede sandstrendene på Helgeland.

Artsmangfold: Lokaliteten er preget av store, åpne sandflater. I overgangene mot sanddynene er det registrert blant annet salturt og strandreddik. Fra tidligere er det også registrert arter som ishavsreddik, strandarve,

tangmelde og taresaltgras og smånesle (VU) her. I overgang mot gammel kulturmark finnes en ganske markert voll med mye strandrug, mens engene og driftvollene for det meste består av høgvekste arter som kveke, vendelrot, hundekjeks, mjødukt, sløke, sølvbunke, timotei, marikåpe sp. og hundegras. I tillegg ble en del andre arter registrert sparsomt, som rødknapp, gulmaure (regionalt sjelden), vill-løk (også registrert av Elven et al 1988), tiriltunge og marinøkkel (noen få individer på en tue). Ute på neset i nord var vegetasjonen langt mer basekrevende og mye mer lavvokst. Her forekom arter som vill-lin, aksfrytle, gulmaure og fjellfrøstjerne i store konsentrasjoner. I tillegg ble det registrert arter som smalkjempe, småengkall, gulmaure, øyentrøst sp, gulaks, tiriltunge, legeveronika, bleiksøte, bittersøte, buestarr, gjeldkarve, hårstarr, lodnerubloom, knoppsmåarve og blåklokke. Her ble det også registrert *Entoloma sarcitulum* (bestemt av Øyvind Weholt).. En regner med det kan finnes flere arter av beitemarksopp her, inkludert sjeldne og rødlistede arter. Viktige gjengroingsarter, som er på tur inn også i den nordligste delen er hundekjeks, kveke og teiebær. Av lav kan nevnes jordglye, tannjordglye (NT) og tuehinnelav (alle bestemt av Oddvar Olsen), og av moser puteplanmose, krypsilkemose og rødklokkemose. Alle de nevnte mose- og lavartene er knyttet til baserike miljøer. Også fra tidligere ligger en del registreringer av basekrevende lav herfra, samt at det er gjort registreringer av insekter. Dette inkluderer noen registreringer av den rødlistede arten kysthumle (NT). Denne ble også observert ved undersøkelsene i 2018. Av fugl kan nevnes hauksanger (CR), makrellterne (EN), storspove (VU), bergirisk (NT), sivspurv (NT) og tjuvjo (NT), og av pattedyr hvalross (VU) (Kilde: Artskart). En vurderer potensialet for flere sjeldne og rødlistede arter fra flere artsgrupper som godt, både innenfor og utenfor lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: I følge lokalkjente og tidligere fastboende på øya har det meste av det grasdekte arealet innenfor lokaliteten, med unntak av de grunnlendte partiene i nord, tidligere vært potetåkre. Dette forklarer de små ryggene i enga, som er kanter mellom ulike åkre. På et eldre foto fra Sanna (fra rundt 1915), ser en disse åkerkantene tydelig. Forklaringen på at det blir så høye kanter, er at sanden blåser bort når en fjerner torva. På det meste var det 50 kyr og 150 sau på Sanna. Dyreholdet ble avvirket rundt 1970, og åkerbruket opphørte omtrent samtidig. Områdene rundt husene på Sanna var inngjerdet slik at beitedyrene stort sett gikk andre steder. Også slåttearealene på Sanna lå stort sett andre steder enn tett inntil bebyggelsen (Jakobsen, pers med.). I følge tidligere lokalitetsbeskrivelse pågikk beitet noe lenger, frem til for rundt 30 år siden (Holtan, 2007). Det er ukjent hvorvidt dette inkluderer beite på denne lokaliteten, eller om dette dreide seg om utmarksbeite. I dag er lokaliteten i gjengroing med høgvekst vegetasjon, men knausen i nord har partier med mer lavvokst vegetasjon. Her er det også spor etter ferdseil i form av telting, som til en viss grad er med å holde vegetasjonen noe nede. I følge lokalkjente har bygging av et par moloer endret forholdene på strendene her en del, og sanda vaskes ut i et mye større tempo enn før. Om dette påvirker hele eller bare deler av lokaliteten, er ikke kjent.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for de biologiske verdiene er om området ikke utsettes for fysiske inngrep. Beiting eller helst slått av engene bak stranda bør vurderes. Det viktigste er å få fjernet graset. Strandbergene i nord bør beites. Området bør sees i sammenheng med resten av beite- og slåttearealene på Sanna.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et gammelt og verdifullt kulturlandskap på Sanna, og en helhetlig kartlegging av området bør vurderes sammen med en plan for beiting av området, og eventuelt slått i aktuelle slåtteenger. Uten beiting vil arealene gro ytterligere igjen. En ser i dag mange tegn på begynnende gjengroing i form av høgvekst vegetasjon, einer og unge lauvtrær.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for stein- grus, og sandstrand oppnår lokaliteten middels vekt på strandlengde, da den er ca. 250 m lang. Den oppnår middels vekt på typevariasjon, da dette er godt utviklet sandstrand med innslag av andre substrater, og middels vekt på rødlistearter ut fra forekomst av rødlistede arter fra flere artsgrupper, samt potensiale for flere slike. At flere regionalt sjeldne arter er registrert, er også med å trekke verdien opp. Det inngår også andre naturtyper i lokaliteten, noe som her regnes som positivt, da dette blant annet inkluderer driftvoller, beitemarker og rike strandberg, samt at det er overganger mot sanddynemark (ikke aktiv grunnet sterk menneskelig påvirkning). Elven m.fl. (1988) satte verdien som 3R på lokaliteten som strandområde. 3R hos Elven et al tilsvarer i rapporten nivå 3, som er middels verdi (lokalt/kommunalt nivå) og R som står for regional interesse. Videre er lokaliteten som nevnt i samme rapport omtalt som en av de best utformede sandstrendene på Helgeland. Ut fra dette vurderes lokalitetens samlede verdi som Viktig – B. Om beite/slått gjenopptas på engene vest for lokaliteten, og det viser seg at disse innehar store biologiske verdier, bør det vurderes en utvidet kartlegging og egen verdisetting av disse.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp.

Lok nr. 26. BN00049991 Buøykomplekset: Storrøssøya

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7361099, Ø 392936

Naturbase ID: BN00049991

Areal: 475,1 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (60 %), naturbeitemark, åpen kalkmark, rik berglendt mark, rikmyr, dammer og tjern (40 %)

Utforminger HB 13: Rik fukthei (60 %), svakt kalkrik eng med klart hevdpreg, kalkrik fukteng med klart hevdpreg og gjødselpåvirkning, eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet, åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet, rikt berg, rik grunnlendt mark og åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (40 %).

Dato for siste feltsjekk: 30.08.2018

Verdi: Svært viktig - A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 30.08.2018. Prosjektets formål var rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og var på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 32) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Det ligger noen artsregistreringer i Artskart fra denne lokaliteten (Artskart.artsdatabanken.no 04.12.2018). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Lokalitetens avgrensning er endret noe da det er skilt ut en beitemark nord på øya og området er utvidet noe i sør. Det ble også vurdert en utvidelse i sør som inkluderte hele Røssøytangen, som kan se ut til å i alle fall delvis ha tilsvarende naturverdier (i overkant av 200 daa ekstra). Dette ble ikke gjort i denne omgang, men om en forvaltningsplan for området skal utarbeides, bør dette vurderes. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området. På denne øya er det glimmerskifer som dominerer, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya har relativt variert topografi og ligger i sørvestlig til nordøstlig retning.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei, i hovedsak av utformingen rik fukthei (60 %). Ut over dette finnes noe nakent berg og grunnlendt mark og et par rike myrpartier, samt et større parti med naturbeitemark i sør (til sammen ca. 40 %). Berg og grunnlendt mark finner en i hovedsak langs vestsida av øya, mens myra er stedvis i mosaikk med kystlyngheia, andre steder som egne myrområder. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'svakt og sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-5 og T34-C-6) (ca. 60 %). Naturbeitemarka kan regnes som sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8). Den har både tørre og fuktigere utforminger i tillegg til små partier med kalkrik fukteng med klart hevdpreg og svakt preg av gjødsling (T32-C-10). Bergene er i hovedsak 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte sterkt intermediere og litt kalkrike temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-5, T1-C-6, T1-C-7 og T1-C-8), mens de grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, svak, og sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-5, T2-C-6, T2-C-7 og T2-C-8). Myrpartiene er å regne som 'temmelig til ekstremt kalkrike myrflater og myrkanter' (V1-C-4 og V1-C-8). Dammene på øya kategoriseres som sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU). Kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018 og den er også definert som en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Kystlyngheia er rik på urter og gras slik som på de fleste andre øyene i Lurøy, mens lyngvegetasjonen er dominert av blokkebær og krekling, men lite røsslyng. I tillegg til allerede nevnte arter er disse dominerende arter; bakkefrytle, blåstarr, einer, fjellmarikåpe, gulaks, mjørdurt, rødsvingel, sauesvingel, smyle og småengkall. I tillegg finnes mye og til tider tette tepper av heigråmose. Andre registrerte arter er blant annet blåklokke, bueforglemmegei, fjellbakkestjerne, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom, fjellsmelle, fjelltistel, gulsildre,

hvitmaure, hårstarr, klubbstarr, loppestarr, marinøkkel, ormetunge (VU) (mange delpopulasjoner), reinrose, rødsildre og vill-lin. Hatten og Mogstad (2003) nevner i tillegg brudespore, fjellfiol, grønnkurle og hjertegras (sjelden i Nordland). Ingen av disse artene ble gjenfunnet i 2018. I dammene ble det i 2018 bl.a. funnet elve-snelle, grastjernaks, hesterumpe, myrhatt, myrklegg, småblærerot, trådtjernaks og tusenblad. Myrpartiene er rike med taglstarr som mengdeart, i tillegg til bl. a. dvergjamne, gulstarr (lite vanlig på Helgelandskysten), jåblom og tettegras. På bergene finnes mye glyelav, blant annet dvergglye (EN), skålglye, vassglye, fingerglye, jordglye, moseglye i tillegg til båndlakrislav (VU) og rynkehinnelav (DD). Rynkehinnelav og dvergglye er begge bekreftet av Håkon Holien (Nord Universitet). I tillegg ble det registrert putevrimose, kammose, bleikkrylmose, bergkrokodillemose, brunmakkemose, ekornmose, gullklokkemose og nøttemose. Av beitemarksopp finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*), samt flammefotrødspore, melrødspore (NT), honningvoks-sopp, mørktanna rødspore, silkerødspore og spiss vokssopp. Som en kuriositet kan vi nevne at det ble funnet en ny art for Norge her (**33WUP 9342061416**), *Diderma sessile*, en ganske liten art i gruppen myxomyceter. Edvin Johannesen i Oslo har artsbestemt den, og opplyser at den også er ny for Nord-Europa. I tillegg bestemte Edvin Johannesen en annen art; *Arrhenia spathulata*, mosekantarell som fikk ny nordgrense for Norge her. Vi regner derfor med at det er et visst potensiale for flere sjeldne og rødlista arter av denne gruppen. Det ble også observert spor etter oter (VU).

Bruk, tilstand og påvirkning: Vi vet lite om tidligere drift på Storrøssøya. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i Buøykomplekset med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i området er brent et stykke bak i tid. Det står et hus nord på øya, samt at det ligger ruiner etter et småbruk/husmannsplass sør på øya. Det aller meste av øya er tydelig brukt som beiteområde i lang tid. Det ser også ut til at det i arealene rundt husene har vært åkerbruk. Ved befaringen i 2018 ble Storrøssøya beitet av en flokk på ca. 20 utegangersauer (GNS). Ifølge Frafjord (2012) ble Storrøssøya beitet av en flokk på 27 utegangersau ved besøk i 2012. Det er uvisst om sauene beiter på øya hele, eller bare deler av året. Beitetrykket ser ut til å være noe svakt, og engene og lyngheiene rundt er noe preget av gjengroing. Særlig i sør er det store mengder einer. Mange av de basekre-vende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om gjengro-ingen får fortsette. I bukter og vikler ligger det forsøpling fra havet. Lyngen som finnes på øya er for det meste gammel, i moden og degenereringsfase.

Fremmede arter: Ingen registrerte, men ved husene nord på øya (innenfor lokaliteten med naturbeitemark) vokser det noen få eksemplarer av prakthjelm, rips og lutzgran som også kan spre seg inn i kystlyngheia.

Skjøtsel og hensyn: Området må sees i sammenheng med de andre øyene og holmene i Buøykomplekset. Beitetrykket kan med fordel økes noe, og det er en fordel om det settes i gang med lyngsviing. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Beite: Beite er viktig for å hindre gjengroing og forringing av artsmangfoldet. Det må være et mål at mest mulig av føret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsføring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør sees på i sammenheng med tilgrensede øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig forgrunnlag på den enkelte holme.

Gjengroing: Ved gjenopptagelse av skjøtsel ved brenning bør en være oppmerksom på at hard sviing kan resultere i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulike alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og danner grunnlag for sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som i sin tur utgjør vinterbeitet. For lokalitetene i Buøykomplekset dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røss-lyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulike alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at en tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Om beitetrykket på øya økes betraktelig bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter. Lokaliteten er variert topografisk, og dette gir mulighet for å svi kontrollerte arealer. En bør unngå å svi hele øya på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Lokalitetene i Buøykomplekset har flere biologiske verdier, de er viktige for vilt og fugl, samtidig som det innehar store og verdifulle kalkrike kystlyngheier, der verdiene fremdeles er mer eller mindre intakte, og derfor lar seg restaurere. For å kunne forvalte verdiene best mulig bør det vurderes å utarbeide en mer helhetlig forvaltningsplan for hele området.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (over 285 daa rik hei). Lokaliteten oppnår middels til høy vekt på tilstand og påvirkning/bruk ut fra at området er holdt åpent med beite, er uten tresjikt og er uten registrerte fremmede arter. At beitetrykket er svakt, og at mye av lyngen er gammel, trekker verdien noe ned. Til sist oppnår den høy vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av én NT-art, to VU-arter og én EN-art, samt en DD-art. Også potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Svært Viktig – A. Verdiene vil forringes over tid om beitetrykket ikke økes en del.

Merknad: Om det settes i gang med lyngbrenning bør lokaliteten i ettertid undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag andre steder området, samt noen trær i beitemarka nord på øya. En bør forsikre seg om at slike arter ikke sprer seg i lokaliteten, spesielt ved eventuell gjenopptagelse av sviing.

Lok nr. 27. BN00049944 Tenna

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7316601 Ø 373843

Naturbase ID: BN00049944

Areal: 1498 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), naturbeitemark (20 %) rik myr (5 %), Åpen grunnlendt kalkmark og kalkrike pytter og dammer (5 %)

Utforminger HB 13: Rik tørrhei (40 %), rik fukthei (30 %), svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20), og sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8), kalkrik fukteng med klart hevdpreg og svakt preg av gjødsling (T32-C-10), åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB), eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet.

Dato for siste feltsjekk: 04.09.og 05.09.2018

Verdi: Svært viktig – A.

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo i samarbeid med Åshild Hasvik og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 04.09. og 05.09.2018. Prosjektets formål er re-kartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og disse er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Ved undersøkelsene i 2018, ble arealene med kystlynghei redusert ved at flere lokaliteter med blant annet naturbeitemark, rikmyrer og kalksjøer ble skilt ut. Samtidig ble grensene mot strandeng og rikmyr justert en del. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlitestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra Tenna (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på Tenna i Herøy kommune, og omfatter arealer på begge sider av veien. En stor strandeng som strekker seg fra sørvest mot nordøst, samt et rikmyrskompleks i nordvest, deler lokaliteten opp i flere delområder. Området avgrenses for det meste av hav og strandenger, samt av bebyggelsen i øst. Innenfor lokaliteten finnes i tillegg til heivegetasjonen også mange mindre rike myrpartier, rike beitemarker, partier med kalkrike nakne berg og grunnlendt kalkrik mark, samt en del mindre kalkrike dammer og pytter. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor). Løsmassene varierer en del, fra partier med torv og myr, partier med tynn torv over berggrunnen, til strandavsetninger, både med finmateriale og grovere substrat. Mye av strandavsetningene består av skjellsand (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei (70 %), for det meste av utformingen rik tørrhei (40 %), men også med partier med rik fukthei (30 %). I tillegg finnes partier med naturbeitemark (20 %) spredt i lokaliteten. Disse fremstår for det meste som svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20), men det finns også partier med sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8) og i enkelte søkk også kalkrik fukteng med klart hevdpreg og svakt preg av gjødsling (T32-C-10). Både beitemarker og kystlynghei forekommer i tette mosaikker med rik myr av utformingen åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (5 %), og åpen grunnlendt kalkmark. Sistnevnte er av utformingene eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet. Innimellom finnes også kalkrike pytter og dammer. Grunnlendt mark, berg og dammer utgjør til sammen omtrent 5 % av lokaliteten. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av sterkt kalkrike kystlyngheier (T34-C-6), men også med partier som kan regnes som svakt kalkrike kystlyngheier (T34-C-5), blant annet på Omnøya og Risøya. Beitemarkene er nevnt over. Myrene kan for det meste regnes som temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter (V1-C-8), men blant annet på Omnøya finnes også partier med sterkt intermediære til litt kalkrike myrkanter og myrflater (V1-C-3 og V1-C-7). Bergene er å regne som lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg,

bergvegger og knauser (T1-C-7 og T1-C-8), mens de grunnlendte partiene kan defineres som åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark (T2-C-7 og T2-C-8). De gradvise overgangene gjør presis grensesetting mellom hei og strandeng/myr vanskelig enkelte steder. Gjeldende hevdform er beite (Y1), og lokaliteten bærer preg av å ha vært beitet over lang tid. Kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018. Naturtypene sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer, og semi-naturlig eng, og åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som sårbare naturtyper (VU) på samme liste, mens naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN). Kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Heiene på Tenna er for det meste urte- og grasrike. I 2018 dominerte arter som blokkebær, gulaks, engstarr, fjellmarikåpe, gulsildre, krekling, markjordbær, rødsildre, tepperot og vill-lin, mye av heiområdene på Tenna sammen med partier med en god del røsslyng. I bunnsjiktet var det partivis store tuer med heigråmose i tillegg til noe einer. Denne er for det meste ung og lavvokst. Det kan se ut som heigråmose sprer seg enkelte steder, mens den andre steder er holdt i sjakk av beitingen. Det samme gjelder for engkransmose i engflekken i heia. Ellers ble det i 2018 også registrert flere forekomster av bakkesøte (NT) og ormetunge (VU) spredt i heiene, i tillegg til arter som blåstarr, enghavre, fjellbakkestjerne, fjellnøkleblom, hvitmaure, marinøkkel, rundbelg, vill-løk og mange andre av de tidligere registrerte artene. Myrområdene er preget av basekrevende arter som breimyrull, taglstarr, gulstarr, gulsildre, fjellfrøstjerne, blåstarr, sandsiv, fjelltistel, bjørnebrodd og loppestarr. I bunnsjiktet ble blant annet kalkmose, narremose, puteplanmose, putevrिमose, striplanmose, kammose, fettmose, rødmarkmose, brunmarkmose, stormakkmose, myrstjernemose og myrsløyfe (få funn i Nordland) registrert, og av lav arter som skålglye, moseglye og fingerglye. Fra tidligere er mange interessante lav registrert på Tenna, som blant annet *Dactylospora attendenda* som har 3 funn i Norge, og skorpelavene *Fuscidea kochiana*, *Gyalolechia flavovirescens* og *Synalissa symphorea*, som alle har svært få funn i Nordland.

Av karplanter ble det i 2007 registrert bitterbergknapp, bjørnebrodd, blåklokke, blåkoll, blåstarr, brudespore, bukkeblad, dvergjamne, enghumleblom, engstarr, evjesoleie, fjellbakkestjerne, fjellfrøstjerne, fjellkvitkurle, fjellmarikåpe, fjellnøkleblom, fjellsmelle, fjelltistel, fjelløyentrøst, flekkmure, fuglestarr, grønnekurle, gulaks, gulsildre, harerug, hengeaks, hestehavre, hårstarr, kattefot, hvitmaure, legevintergrønn, lodnerublom, loppestarr, marinøkkel, myrklegg, myrhatt, myrmaure, nattfiol, nebbstarr (NT), reinrose, rundbelg, rødsildre, storblåfjær, stortveblad, strandrug, svarttopp, særbustarr, taglstarr, tjerngras, tusenblad, vegtistel, vill-lin og vårmarihand. Utskrift fra plantedatabasen ved Tromsø museum viser dessuten funn av ormetunge (VU) og bittersøte fra tidligere. Prestø har tidligere dokumentert blodmarihand, enghavre, engmarihand, fjæresøte, mjuksivaks, ormetunge (VU), rynkevier, rødflangre, trillingsiv og tuesildre fra området, mens dvergminneblom skal være sett sist i 1984. Det er videre registrert heikurlemose (NT) (en av få forekomst mellom Dovrefjell og Salten). Under et soppkurs i 2004 ble det funnet en lang rekke rødlista beitemarkssopper: praktrødspore (VU), *Entoloma cocles* (VU), *Entoloma anatinum* (VU), melrødspore (NT), ravnerødspore (NT), semsket rødspore (NT), *Entoloma atrocoeruleum* (NT), tyrkerrødspore (NT), russelærvokssopp (NT) og svartdogget vokssopp samt en lang rekke andre beitemarkssopper.

Av beitemarkssopp ble det i 2018 registrert lutvokssopp (NT), skarlagenvokssopp, engvokssopp, gul vokssopp, limvokssopp, seig vokssopp, papegøyevokssopp, belterødspore, koboltrødspore, karstrødspore (VU), *Entoloma corvinum s.auct* (nybeskrevet art som snart får eget navn og egen beskrivelse), rombesporet rødspore (VU), melrødspore (NT), *Entoloma sarcitulum*, svartblå rødspore (NT), og flere andre arter av beitemarkssopp. Rødsporene er bestemt av Øyvind Weholt. Flere arter er også sendt til sekvensering med tanke på videre utredning.

Av fugl er det registrert sanglerke (VU), vipe (EN), fiskemåke (NT), storspove (VU), smålom, sandlo og rødstilk. Dessuten ble det funnet flere oterstier (VU). Området er dessuten en viktig rasteplass for kvitkinngås (kilde for opplysninger om hvitkinngås: tidligere beskrivelse). Av insekter er den rødlista kysthumla (NT) registrert her. Området er opplagt viktig for mange sjeldne og rødlistede arter fra mange artsgrupper, og det er opplagt at flere slike finnes her.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lysholm (1997) har en kort oppsummering av Tennas historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen tilhørte den Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, og deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det var ca 39 mennesker på Tenna, og at det var 2 oppsittere og 2 husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen va 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester på Tenna. Fra gammelt av lå trolig alle hovedhusene på Tenna i ett tun, mens

høyløer, og jorder, og kanskje også fjøsene, var mer spredt. Oppsitterne har hatt egne stuer, stabbur, naust og brygger. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes 7 forskjellige husmannsplasser.

Fisket har alltid vært viktig for samfunnet på Tenna, og i tillegg nevnes dyrking av korn og poteter. Det finnes beretninger i Lysholm (1997) som nevner at kyrne var gjett i utmarka. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det har vært skiftet flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidslag AS og brukt som beite på grunn av stor belastning og overbeite på fellesbeitene. En finner også omtalt en brann på deler av Tennøya fra 1955, trolig på grunn av uforsiktig bruk av ild.

Kystlyngheiene på Tenna i noe grad preget av ulike former for inngrep, men store områder kan også regnes som intakte. Det er ikke spor etter ferdsel med tyngre kjøretøyer i selve heiene, men lokaliteten er oppdelt av veien som går fra Tennvalen omtrent på midten, samt at en vei går ut til ei bukt ved Geithammaren i nordvest. Ei høgspenninglinje krysser lokaliteten fra sørvest mot nordøst. Et par større grøfter fra innmarka nord for lokaliteten, har avløp til sjøen gjennom lokalitetens østre deler. Her ser en også en svak gjødselvirkning fra grøftene. Partier helt inn til husene nord og øst i lokaliteten har et svakt oppgjødsingspreg, og delvis er grensa for lokaliteten også trukket på bakgrunn av dette. Nesten hele området sør på Tenna er inngjerdet, og i dag beitet av dalasau. I nord ligger en liten del av lokaliteten utenfor gjerdet, og det er betydelig mer gjengrodd utenfor gjerdet. Lokaliteten har et noe varierende beitetrykk. I partier er den godt beita, mens i andre partier, som blant annet på Omnøya og Risøya, kan en se at beitetrykket er lavere og lavvokst einer sprer seg. I tillegg til sau, er området på Tenna også beitet av gås. Mye av lokaliteten påvirkes av sjøsprøyt ved stor flo og høy sjø.

Ut fra historien på Tenna, er det grunn til å tro at arealet har vært beita over lang tid. En finner imidlertid ingen beretninger om brenning av lyng her, men det er grunn til å tro at lyng har vært svidd, om ikke annet for å øke mengden gras i utmarka. En kan ikke med sikkerhet si at dette har skjedd, og i alle fall i en del av partiene nærmest husene, men også spredt ellers i lokaliteten, finnes områder som kan se ut som gammel beitemark som på grunn av svakere hevd, over tid har grodd igjen med lyng. Ut fra dette er det likevel aktuelt å forvalte området som kystlynghei. Røsslyngen som finnes her, er i stor grad gammel, i moden fase og degenereringsfase, men noe ung lyng (byggefase) finnes spredt. Enkelte steder finnes også beitespor på lyngen, som kan tyde på at beitedyrene i området i alle fall i perioder også beiter lyng.

Fremmede arter: Noen få frøspredte planter av lutzgran ble registrert, blant annet nord for Langvalen ved N7316745 Ø374251, og på østsida av Nord-Stauløyhåjen.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med strandenger og myrer i området. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Beite: Beite med sau må opprettholdes, og beitetrykket kan med fordel økes noe for å hindre ytterligere gjengroing. Utegangsau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsføring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende lokaliteter, da det er opplagt at de sauene som beiter her i dag, også henter mye næring fra disse lokalitetene, og særlig fra strandenga. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg. Som nevnt, har utmarka på Tenna vært fellesbeite, og den tradisjonelle bruken inkluderer derfor beiting med flere dyreslag. Sambeiting bør derfor gjenopptas om dette er mulig. Blant annet kalver/ungdyr av tradisjonelle storferaser kan egne seg godt. En bør unngå svært tunge kjøttferaser blant annet på grunn av tråkkskader i de store områdene med strandenger.

Gjengroing: Lokaliteten er fremdeles åpen, og restaureringspotensialet er således godt. I områder med einer vil denne planten stort sett dø ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkstilasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og dette utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med røsslyng, som i sin tur utgjør vinterbeitet til dyra. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet røsslyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, mot økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand. På Tenna er det store arealer som er naturlig grasrike og fattigere på lyng, slik at sauene også i dag har god tilgang på gras. Sviing vil imidlertid øke dette grasdekte arealet og heve totalverdien av Tenna som beiteområde.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Ta hensyn til fugl. Brenningen bør skje før hekketiden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta hensyn til eventuelle fornminner og kulturminner. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Da det er relativt variert topografi i lokaliteten, noe som gjør at en enkelt kan svi av deler av lokaliteten kontrollert. I nord mot husene, må sviing skje svært forsiktig, med tanke på fare for at brannen skal komme ut av kontroll og spre seg til bebyggelsen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større, sammensatt og artsrikt kulturlandskap sør på Tenna bestående av strandenger, rikmyrer og kystlyngheier. Alt er i dag beitet med sau og området er forholdsvist intakt. Naturtypene på Tenna er vanlige i regionen, men områdets størrelse, kompleksitet og artsrikdom, gjør det svært verdifullt både i lokal og regional sammenheng.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (litt over 1000 daa med rik hei), høy vekt på tilstand ut fra begynnende gjengroing, men at lokaliteten er uten tresjikt og at den fremdeles er i bruk som beiteområde, og har lyng i ulike aldersfaser, selv om svært lite er i pionerfasen. Begynnende gjengroing er likevel med å trekke noe ned, blant annet ut fra mangel på lyng i pionerfase og partier med mye einer. Den oppnår middels til høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det er registrert svært få fremmede arter her, og at disse kun finnes i svært liten utstrekning. Til sist oppnås høy vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av flere NT- og VU- arter. Potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien ytterligere opp. Ut fra dette er det opplagt at lokaliteten skal ha verdien Svært viktig – A.

Merknad:

Lok nr. 28. BN00049946 Tenna rikmyr

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7316793 Ø 373605

Naturbase ID: BN00049946

Areal: 128 daa

Naturtype HB 13: Rikmyr (100 %)

Utforming(er) HB 13: Åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.og 05.09.2018

Verdi; Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo i samarbeid med Åshild Hasvik og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 04.09. og 05.09.2018. Prosjektets formål er re-kartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med utgangspunkt i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og disse er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Ved undersøkelsene i 2018, ble arealet av lokaliteten økt betydelig i vest, samt at grensa mellom myr og strandeng ble justert noe sørøst i lokaliteten. Den gamle beskrivelsen er i noe grad videreført, men den er oppdatert i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015. Den inkluderer også terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra Tenna (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av ei rikmyr nordvest for veien over Tenna i Herøy kommune, som strekker seg nordover mot Geithammaren og vestover mot Kinnarøya. For det meste er den avgrenset av rike strandenger og kystlyngheier, og i vest også av naturbeitemark. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonssesksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor). Løsmassene varierer en del, fra partier med torv og myr, partier med tynn torv over berggrunnen, til strandavsetninger, både med finmateriale og grovere substrat. Mye av strandavsetningene består av skjellsand, noe som også gjelder under myrene her (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som rikmyr (100 %) av utformingen åpen intermediær- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB) (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter (V1-C-8) og noen mindre områder med temmelig til ekstremt kalkrike myrflater (V1-C-4). Omtrent midt i lokaliteten finnes også enkelte mindre partier der myra ikke er fullt så rik, og snarere kan regnes som sterkt intermediære til litt kalkrike myrkanter (V1-C-7). I vest finnes partier som må regnes som saltpåvirket myrkant (V1-C-9). Hvor mye som er saltpåvirket, er vanskelig å avgjøre, men det er grunn til å tro at dette i alle fall gjelder sørøstre del av lokaliteten. Naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Fra tidligere heter det at: «I myra er det registrert ekstremrikindikatorer som taglstarr, myrklegg, engmarihånd, blodmarihånd, fjellfrøstjerne og flere forekomster med kransalger (sp)». Et par av kransalgesjøene ble ved undersøkelsene i 2018 skilt ut som egne lokaliteter, men en kan ikke utelukke at kransalger kan finnes i flere av dammene her. I de lokalitetene som ble skilt ut, ble skjørkrans og bustkrans (NT) registrert (Bestemt av Geir Gaarder, MFU). Nord i lokaliteten er det fra tidligere registrert ormetunge (VU), mest trolig i overgangen mellom myr og kystlynghei. I tillegg til de tidligere registreringene, ble det i 2018 registrert blant annet gulsildre, gulstarr, breimyrull, smårørkvein, blåstarr, dvergjamne, hvitmaure, myrsauløk, fjelltistel, bjørnebrodd og loppestarr. Særlig i sørøst og nedover mot sjøen, finnes en gradvis overgang mot strandeng, og arter som rustsivaks, fjæresauløk, strandkjempe, sandsiv og gåsemure blir mer vanlige. I bunnsjiktet ble blant annet kammose, kalkfagermose, fettmose, rødmarkmose, brunmarkmose, stormakkmose, myrstjernemose og myrsløyfe (få funn i Nordland) registrert. Fra tidligere er det mange registreringer av fugl her, og vipe (EN) og storspove (VU) ble observert ved undersøkelsene i 2018. Området er ellers en viktig rasteplass for

hvitkinggås. Insektfaunaen innenfor lokaliteten later ikke til å være undersøkt, men den rødlistede kysthumla (NT) er registrert i området. En regner potensialet for flere rødlistede og sjeldne arter å være godt.

Bruk, tilstand og påvirkning: I Lysholm (1997) finner man en kort oppsummering av Tenna historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen tilhørte den Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, og deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det var ca 39 mennesker på Tenna, og at det var 2 oppsittere og 2 husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen av 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester på Tenna. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes 7 forskjellige husmannsplasser. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det finnes beretninger om at kyrne var gjett i utmarka. Det har vært skiftet flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. I 1962 ble det for involverte bruk tinglyst rett til å ta sand i fjæra sør for Nord-Staulhåjen. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidslag AS og brukt som beite på grunn av stor belastning og overbeite på fellesbeitene. En finner også omtalt en brann på deler av Tennøya fra 1955, trolig på grunn av uforsiktig bruk av ild.

Det later ikke til at denne myra er brukt til slått, men i og med at Tenna er og har vært beitet, er det også et visst beitetrykk på deler av myra. En ser ikke synlig spor etter torvtekt her, og heller ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tunge kjøretøyer. Unntaket er et lite område helt i nord ved enden av veien som går ut mot fyrlykta, der det har blitt gjort noen inngrep. Delvis har det her vært planert arealer, og delvis tatt ut noe skjell-sand. Også nord for veien ligger et lite parti med rikmyr. Det er grunn til å tro at dette tidligere hang sammen med resten av det store myrkomplekset. Også dette ble ved undersøkelsene i 2018 skilt ut som en egen lokalitet. Konsekvensene av inngrepene ser ut til å ramme bare en svært liten del av myra.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med det omkringliggende landskapet på Tenna. Det beste for de biologiske verdiene er om området ikke utsettes for fysiske inngrep som grøfting. Motorferdsel bør unngås over myra. Fortsatt beite er trolig positivt for naturverdiene. Det bør vurderes en mer helhetlig forvaltningsplan for Tenna.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et større, sammensatt og artsrikt kulturlandskap sør på Tenna bestående av strandenger, rikmyrer og kystlyngheier. Alt er i dag beitet med sau og området er forholdsvis intakt. Naturtypene på Tenna er vanlige i regionen, men områdets størrelse, kompleksitet og artsrikdom, gjør det svært verdifullt både i lokal og regional sammenheng.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for rikmyr fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt for areal (den er langt over terskelverdien på 5 daa). Den oppnår middels til høy vekt på rødlistearter, selv om de fleste av de som er registrert her, ikke direkte har tilknytning til myra. Dette ut fra potensialet for flere slike. Ellers oppnår den høy vekt på kjennetegnende arter, ut fra at flere arter kjennetegnende for ekstremrik myr er registrert spredt til vanlig. Den oppnår middels til høy vekt på tilstand ut fra at hydrologien så å si er intakt, da med unntak av de nevnte inngrepene i nord. Lokaliteten oppnår middels vekt på landskapsøkologi ut fra at rikmyr regnes som lokalt vanlig. Samlet sett oppnår lokaliteten verdien Svært viktig – A, ut fra at den er en mer eller mindre intakt ekstremrik myr med lokalt sjeldne arter, samt at den er stor, velutviklet, variert og artsrik.

Merknad:

Lok nr. 29. BN00049945 Tenna strandeng

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7316500 Ø 374053

Naturbase ID: BN00049945

Areal: 490 daa

Naturtype HB 13: Strandeng og strandsump (90 %) forstrand 10 %

Utforming(er) HB 13: Semi-naturlig strandeng (70 %), naturlig strandeng (20 %), forstrand (10 %).

Dato for siste feltsjekk: 04.og 05.09.2018

Verdi; Svært viktig – A.

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelser som er gjennomført, og disse er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Ved undersøkelser i 2018 ble avgrensningen endret en del. Blant annet ble noen areal som er å regne som semi-naturlig eng skilt ut i nord. Her ble også grensen mot rikmyra justert noe. Også ellers i lokaliteten ble det gjort mindre endringer. I nordøst er lokaliteten utvidet noe. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Liste over kjennetegnende arter og tyngdepunktarter er hentet fra Fremstad (1997) og fra upublisert notat med artslistor til bruk i kartlegging av viktige naturtyper for naturmangfold etter NiN2 i 2018 for Miljødirektoratet. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av et større område med strandenger på den sørligste delen av øya Tenna i Herøy kommune. Området strekker seg tvers over øya fra Nord-Stauløyhågjen i vest til Omnøya i øst. Den består av beita strandenger i tillegg til noen mindre holmer og en del forstrender. Det finnes også mindre arealer med steinstrand, og sentralt i lokaliteten finnes også innslag av brakkevannenger. Den er avgrenset av rike myrer og rike kystlyngheier på alle kanter med unntak av i nord, der den avgrenses av gamle enger/åkre. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens lausmassene rundt lokaliteten består av skjellsand (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som strandeng og strandsump (90 %), og er for det meste av utformingen semi-naturlig strandeng (70 %). I tillegg finnes det arealer med naturlig strandeng ned mot sjøen i begge ender. Her finnes også partier med forstrender på skjellsand. Disse arealene har ikke sluttet strandeng-vegetasjon. Sentralt i lokaliteten ligger et mindre område som ligger tett opp til strandsump. Ut over dette finnes noen mindre bergknauser med lynghei. Partivis i kantsonene opp mot lyngheiene rundt lokaliteten finnes også områder som ligger svært tett opp til semi-naturlig eng. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av øvre semi-naturlig strandeng (T33-C-2) i de sentrale delene og i kantsonene opp mot lyngheiene, og av nedre semi-naturlig strandeng (T33-C-1) nærmere sjøen. I enkelte partier nær sjøen finnes også områder med nedre strandeng (T12-C-1). Naturtypen strandeng er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018, mens semi-naturlig strandeng er regnet som sterkt truet (EN).

Artsmangfold: Lokaliteten er stor og variert. Strandengene har ulike soneringer, men er dominert av rødsvingel med innslag av arter som strandnellik, gåsemure, gulaks, vanlig arve, rød jonsokblom, veitistel, strandkryp, strandkjempe og saltsiv. Særlig strandkryp og krypkvein danner enkelte steder store tepper. I 2007 ble i tillegg følgende arter registrert i den vestlige delen av strandenga: blåstarr, buestarr, fjærekoll, fjæresaltgras, fjæresauløk, fjæresivaks, grusstarr, hundekveke, ishavsstarr, krusetistel, krypkvein, myrklegg, myrsauløk, pølstarr, rustsivaks, salturt, skjørbuksurt, strandkryp, taglstarr og vill-lin. Linmjølke er funnet i området tidligere. I overgang mot rikmyr i nordvest kommer det inn arter som føllblom, øyentrøst (sp), engkvein, fjellfrøstjerne, engsoleie, dunhavre, slåttstarr, gulaks, engfrytle, jåblom, blåtopp, blåstarr, enghumleblom, tepperot, mjøduert,

trådsiv og vill-lin. Sentralt i lokaliteten finnes partier som ligger tett opp til semi-naturlig eng. Her ble det i 2018 registrert noen få eksemplarer av ubestemte arter av rødsporer (*Entoloma*), i tillegg til *Entoloma sarcitulum* (det. Øyvind Weholt). Artsmangfoldet her skiller seg ikke nevneverdig fra resten av de beitede strandengpartiene. Sentralt i lokaliteten ligger et område med brakkvannsenger dominert av rustsivaks og fjæresivaks. Her ble det også registrert ubestemte kransalger (*Chara*) i et par mindre dammer. I de høyest liggende delene av strandengene inntil veien nord i lokaliteten, finnes partier med en interessant mose- og lavflora i bunnsjiktet. Her ble blant annet arter som stridplanmose, kalkvårmose, myrsløyfe, skjøtmose, vegnikke, akstvebladmose og svartknoppmose registrert. Av fugl er det registrert sanglerke (VU), vipe (EN), fiskemåke (NT), storspove (VU), smålom, sandlo og rødstilk. Dessuten ble det funnet flere oterstier (VU). Området er dessuten en viktig rasteplass for hvitkinngås (kilde for opplysninger om hvitkinngås: tidligere lokalitetsbeskrivelse). Av insekter er den rødlista kysthumla (NT) registrert her. Området er klart viktig for mange sjeldne og rødlistede arter fra mange artsgrupper, og det er opplagt at flere slike finnes her. Det er blant annet svært få registreringer i Artskart av arter knyttet til de store områdene med skjellsand og rundt lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lysholm (1997) har en kort oppsummering av Tenna historie. Her får en opplyst at navnet Tenna kommer av fuglenavnet terne, som det tidligere var rikelig av her. I middelalderen tilhørte den Bjarkøyætten, men ble lagt inn under Herøy kirke i 1420, og deler tilhørte også erkestolen, og ble dratt inn under kronen i 1536. Fra folketellinga i 1701 finner en at det var ca 39 mennesker på Tenna, og at det var 2 oppsittere og 2 husmenn, i tillegg til en på Tennvalen. I skattematrikkelen av 1723 kommer det frem at det var 23 kyr, 30 småfe og 4 hester på Tenna. Fra gammelt av lå trolig alle hovedhusene på Tenna i ett tun, mens høyløer, og jorder, og kanskje også fjøsene, var mer spredt. Oppsitterne har hatt egne stuer, stabbur, naust og brygger. I tillegg fantes flere husmannsplasser under gården, og i perioden fra 1647 til 1880 nevnes 7 forskjellige husmannsplasser. Fisket har alltid vært viktig for samfunnet på Tenna, og i tillegg nevnes dyrking av korn og poteter. Navn som Staulhåjen vitner om melking av kyr, og navn som Slåttholmen og Værholmen om at de var slåtte- og beiteplasser. Det finnes beretninger om at kyrne var gjett i utmarka, og om huldre og annet skrømt. Det har vært skiftet eiere flere ganger her, og utmarka ble i 1961 fordelt på gårdene som hadde hamningsrett. I 1962 ble det for involverte bruk tinglyst rett til å ta sand i fjæra sør for Nord-Staulhåjen. Fra 1953 finner en at et par øyer ble kjøpt av Tenna samarbeidlag AS og brukt som beite på grunn av stor belastning og overbeite på fellesbeitene. Det er varierende grad av påvirkning innenfor lokaliteten. I nord er det tatt ut skjellsand på en del arealer slik at noe av den opprinnelige vegetasjonen er ødelagt. Det var ferske spor å se etter slik aktivitet også i 2018, inkludert kjørespor i strandengene rundt. Veien som går fra Tennvalen går gjennom lokaliteten og deler den i to omtrent på midten. Vann slipper under vegen gjennom noen store rør. Ei høgspenning krysser lokaliteten i øst. Hele området, både strandenga og heiene rundt er gjerdet inne, og beites av dalasau. I nord ligger en liten del av lokaliteten utenfor gjerdet, og det er betydelig mer gjengrodd utenfor gjerdet. Beitetrykket er varierende, men for det meste ser det ut til å være høyt nok til å holde arealene åpne. Enkelte steder ser en imidlertid noe opphopning av daugras og kraftig mosevekst, noe som indikerer et litt lavt beitetrykk. Særlig i de nedre delene av strandengene er beitetrykket høyt. Her beites det i tillegg til sau, også av gås.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike dammer og pytter, mange av dem med kransalger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep inkludert uttak av skjellsand. Beitetrykket må holdes på dagens nivå.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Det finnes også andre og til dels store strandeng-lokaliteter i nærheten, både i Herøy og i nabokommunene. Sør på Tenna og sørover mot Tennvalen finnes også store gruntvannsområder.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for strandeng og strandsump fra juli 2015 oppnår lokaliteten høy vekt på areal og arts mangfold siden den er nesten 500 daa, og har høyt innslag av kjennetegnende arter og tyngdepunktarter. Den oppnår lav vekt på rødlistearter, da slike så å si ikke er registrert her om en ser bort fra fugler og dyr. I tillegg oppnår den høy vekt på tilstand ut i fra at den er i bruk med for det meste godt beitetrykk. At det tas ut skjellsand, samt at veien deler lokaliteten i to, og dermed hindrer helt fri gjennomstrømning av vann, er med å trekke verdien noe ned, men det er likevel liten tvil om at lokaliteten samlet sett skal ha verdien Svært viktig – A.

Lok nr. 30. BN00049996 Buøykomplekset: Langøya og Ørnholmen

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7357491 Ø 386346

Naturbase ID: BN BN00049996

Areal: 106,412 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), rikmyr, åpen grunnlendt kalkmark, dammer og tjern (30 %)

Utforming(er) HB 13: Rik fukthei (50 %), rik tørrhei (20 %), åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB), eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet.

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo sammen med Oddvar Olsen, begge Bioreg AS basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset, og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Fra tidligere lå det noen få registreringer i Artskart fra lokaliteten, blant annet av ormetunge (VU). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune og består av øyene Langøya og Ørnholmen. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens lausmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Holmene (lokalitet 1 og 2 hos Hatten & Mogstad 2003) slås sammen her og vurderes under ett. De ligger i sørvestlig til nordøstlig retning og er relativt flate med lite topografisk variasjon. Begge holmene har noen mindre dammer og brakkvannspoller.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei, og er for det aller meste å regne som rik fukthei (50 %) og rik tørrhei (20 %). Lyngheiene forekommer i tette mosaikker med åpen grunnlendt kalkmark av utformingene eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet. På Langøya finnes et mindre rikt myrparti av utformingene åpen intermedier- og rikmyr i låglandet (BN-SB/MB). I tillegg finnes noen mindre kalkrike dammer og tjern. Til sammen utgjør disse naturtypene ca. 30 % av lokaliteten. Berg og grunnlendt mark er mest fremtredende på sør- og vestsiden av øya der det er mest værutsatt. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av sterkt kalkrike kystlyngheier (T34-C-6) (ca. 70 %). Bergene er å regne som lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser; T1-C-7 og T1-C-8, mens de grunnlendte partiene kan defineres som åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark; T2-C-7 og T2-C-8. De få myrpartiene som finnes her er noe fattigere enn resten av holmene, og kan regnes som temmelig til ekstremt kalkrike myrkanter (V1-C-8). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Naturtypen er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018. Naturtypene sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer, og åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som sårbare naturtyper (VU) på samme liste, mens naturtypen rik åpen sørlig jordvannsmyr er regnet som en sterkt truet naturtype (EN). Kystlynghei er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Heiene i Buøykomplekset er urte- og grasrike og dominert av arter som blokkebær, gulaks, smyle, røsslyng og krekling, med varierende innslag av einer og kalkkrevende urter. På Langøya er vegetasjonen preget av mye gras og einer. Av dominerende arter kan nevnes fjellfrøstjerne, dvergjamne, vill-lin, loppestarr, jåblom, rødsildre og blåstarr, i tillegg til tuesildre, hårstarr, klubbstarr, hvitmaure og flekkmure. Det finnes også mindre krevende arter som blåklokke, bueforglemmegei, sauesvingel, geitsvingel, nyresoleie, bakkesoleie, fjellbakkestjerne, bakkefrytle, marinøkkel, tiriltunge, gulaks, småengkall, lodnerublom, gåsemure, rødsvingel og kattefot. Spredt på begge øyene finnes bakkesøte (NT), og i enkelte partier, blant annet i et søkk sentralt på Langøya også store forekomster av ormetunge (VU) (flere tusen individer). Hatten og Mogstad

(2003) nevner i tillegg funn av bittersøte og vårmarihand, der sistnevnte er uvanlig på Nordlandskysten. Myrpartiene er rike med arter som taglstarr, jåblom og fjellfrøstjerne, smårørkvein, myrhatt, slåttestarr, breimyrull, svarttopp, enghumbleblom og loppestarr. Det finnes også enkelte partier med dårlig utviklet strandeng, samt noen mindre tjern der det blant annet ble registrert trådtjønnaaks og fjæresivaks. Ved en brakkvannsdam på Langøya finnes 10-15 individer av vaid. På bergene finnes mye glyelav, blant annet mye fingerglye, jordglye, moseglye og skjellglye i tillegg til svampeskållav og tuehinnelav. Av moser var der mye putevrimose, brunmakk-mose, kammose og krypsilkemose, samt arter som puteplanmose, labbmose, storklokkemose og ryemose. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*) i tillegg til spiss vokssopp. En regner derfor med at det er et visst potensiale for flere sjeldne og rødlistede arter av beitemarksopp. Mye av lokaliteten er preget av en begynnende gjengroing, og det finnes en god del teiebær, mjødurt, einer og svært tydelige spor etter vånd. Det ble også observert spor etter oter (VU) på begge holmene. Ørnholmen har en noe fattigere vegetasjon, men også her, og særlig på den bratte nordvestsiden, finnes partier med vegetasjon lik den på Langøya, men her ble det ikke funnet noen rødlistearter som ormetunge og bakkesøte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Om driften av Langøya og Ørnholmen vet vi lite, men en ser av kart at den har samme gårds- og bruksnummer som Trolløya like ved. Om denne finner vi i Danielsen (1996) at den var bebodd fra først på 1600-tallet, og at gården i en periode hadde en husmannsplass på Sør-Spjutøya og Gjesøya. En kan dermed anta at Langøya og Ørnholmen ikke har vært bebodd. I Danielsen (1996) går det også frem at Trolløya var i drift helt frem til 1961. Det er grunn til å tro at også de tilhørende øyer og holmer har vært benyttet til beite, og kanskje også slått og åkerbruk der det lå til rette for slikt. I et søkk på Langøya, finner en spor etter det som trolig er en gammel åker. Hverken på Langøya eller Ørnholmen er det beitedyr i dag. Begge øyene bærer preg av begynnende gjengroing med einer, teiebær, mjødurt og tykke tepper av mose. I tillegg er det store mengder vånd her. Mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om gjengroingen får fortsette. På Langøya finnes områder med mer røsslyng enn på mange av de andre øyene her ute. Denne er for det meste lavvokst, og varierer i alder. Stedvis er den gammel, grov og tørkeskadd/død (som resultat av tørken i 2014). Der lyngen er tørket og vissen, ser en at den regenererer. Andre steder er lyngen yngre. Dette kommer mest sannsynlig av vind- og værslitasje fordi en stort sett ser at dette er tilfelle på de høyeste knausene og på sørvestsiden av holmene. Ut over det som antas å være svært gamle spor etter åkerbruk på Langøya, er det ingen spor etter menneskeskapte fysiske inngrep innenfor lokaliteten. Det er imidlertid noe forsøpling fra havet i enkelte bukter og vikene. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i Buøykomplekset er brent et stykke bak i tid. Som nevnt har Langøya mer røsslyng enn mange av de andre øyene her ute.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Beitet med sau må gjenopptas for å hindre ytterligere gjengroing og forringing av artsmangfoldet. Utegangersau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av det foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsforing bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig forgrunnlag på den enkelte holme. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg.

Gjengroing: Ut over partier med einer og heigråmose, er lokaliteten fremdeles åpen, og restaurerings-potensialet er således godt. Eineren dør stort sett ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av kystlyngheivegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og dette utgjør i stor grad sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med røsslyng, som i sin tur utgjør vinterbeitet til dyra. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet røsslyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og

urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer.

Lokaliteten er lite variert topografisk, men den har et par markerte hauger, noe som gir mulighet for å svi kontrollerte arealer. En må unngå å svi hele øyer på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt for areal (ca 75 daa rik hei), middels vekt på tilstand ut fra begynnende gjengroing, noe ung lyng og mangel på tresjikt. Den oppnår middels til høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her, men at området later til å ha vært ute av bruk over en periode. Til sist oppnår den middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av en VU-art og en NT-art. Også potensialet for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Viktig – B.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag andre steder i komplekset og rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved gjenopptagelse av sviing.

Lok nr. 31. BN00086610 Klubbøya

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7356819, Ø 389397

Naturbase ID: BN00086610

Areal: 62,7 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), åpen kalkmark (30 %)

Utforminger HB 13: Rik fukthei (50 %), rik tørrhei (20 %), eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet (til sammen 30%).

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi: Svært viktig – A

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 26) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noen grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det ligger én registrering av ormetunge i artskart.no fra lokaliteten (Artskart.artsdatabanken.no 04.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter. Løsmassene er i hovedsak tynne, og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning og er relativt flat, med lite topografisk variasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei (ca. 50 %), men består også av store andeler med kalkrike berg og kalkrik grunnlendt mark (ca. 50 %). Disse kan regnes som åpen grunnlendt kalkmark av utformingene eksponerte kalkberg utenfor Oslofeltet (20 %) og åpen grunnlendt kalkmark utenfor Oslofeltet (20%). Ut over dette finnes det også kalkrike strandberg, tjern og dammer, samt noe fjæresone og sjø (til sammen ca. 10 % av lokaliteten). Den viktigste utformingen av kystlynghei er rik tørrhei. Berg og grunnlendt mark ligger i finskala mosaikk med lyngheiene, og de best utviklede heiområdene finnes sentralt på øya. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av 'sterkt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-6). Berga er å regne som 'lite uttørkingseksponerte og uttørkingseksponerte temmelig til ekstremt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-7 og T1-C-8), mens de grunnlendte partiene kan defineres som 'åpen, sterkt kalkrik, grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-7 og T2-C-8). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone er regnet som en sårbar naturtype (VU). Kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018 og den er også definert som en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Vegetasjonen på Klubbøya er svært artsrik takket være den kalkrike berggrunnen. Registrerte arter er bl.a. bakkesøte (NT), bittersøte, blåstarr, bueforglemmegei, dvergjamne, fjellbakkestjerne, fjellfrøstjerne, fjelltistel, gulaks, gulsildre, hårstarr, kattedot, marinøkkel, ormetunge (VU), rødsildre, småengkall og teiebær, her er lite lyngvekster. I 2003 ble det beskrevet enorme bestander med vill-lin, og det er fremdeles mye av denne arten i 2018. På bergene finnes mye glyelav (*Collema sp.*), blant annet mye fingerglye, mosseglye og skålglye i tillegg til allèlav og rynkehinnelav (DD). Av moser ble det registrert putevrinose, skjøtmose, stortuffmose og fettmose. I heiene finnes noen arter av ubestemte rødsporer (*Entoloma*) i tillegg til lutvokssopp (NT), skarlagenvokssopp (også registrert i 2003) og spiss vokssopp. Øya har et godt potensial for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. Det er noen spor etter vånd på øya, og det er også observert spor etter oter (VU). En fullstendig liste over registrerte arter fra undersøkelsene i 2018 blir lagt til i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i Buøykomplekset med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de

fleste holmene og øyene i området er brent et stykke bak i tid. Klubbøya har ikke vært bebodd, det er imidlertid spor etter beite og brenning på øya – det siste kan en blant annet se av tørre einerskjellett oppetter bergveggen. Funn av saueull indikerer i alle fall sporadisk beite også i løpet av de siste årene. Brenningen som har vært utført har bidratt til å holde vegetasjonen på øya åpen, og den har mindre preg av gjengroing enn en del av de andre øyene i Buøykomplekset. Eieren som lever er for det meste småvokst (unntatt i partier der den har overlevd sviing), og en god del av lyngen er i byggefasen i tillegg til i moden fase. Her er lite lyng i degenereringsfase. Siden mange av de basekrevende artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, vil disse trolig gå tilbake om skjøtselen opphører.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Saubeite hindrer gjengroing og forringing av artsmangfoldet. Utegangsau eger seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av foret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsforing bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig forgrunnlag på den enkelte holme. Gjengroing: Ved skjøtsel med brenning bør en være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av trakk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre trakkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert. Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulik alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og danner grunnlag for sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som i sin tur utgjør vinterbeitet. For lokalitetene i Buøykomplekset dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulik alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand. En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer (brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egned utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at skjøtselen tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Ved høyt beitetrykk bør det svis med forsiktighet og bare etter behov, siden dette er områder med en betydelig andel gras og urter. Lokaliteten er relativt variert topografisk, noe som gir mulighet for å svi kontrollerte arealer. En bør unngå å svi hele øya på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. På enkelte av øyene og holmene i Buøykomplekset beiter det dyr også i dag, men mange er også uten beite og brenning, og en ser tydelige tegn på begynnende gjengroing. Området er viktig for vilt og fugl, samtidig som det innehar store og verdifulle kalkrike kystlyngheier, der verdiene fremdeles er mer eller mindre intakte, og derfor lar seg restaurere. For å kunne forvalte verdiene best mulig bør det vurderes å utarbeide en mer helhetlig forvaltningsplan for hele området.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt for areal (20-30 daa rik hei), høy vekt på tilstand ut fra at det ser ut til at området fremdeles skjøttes med beite og brenning. Den oppnår høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnår den middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av to NT-arter og én VU-art, samt en DD-art. Også potensialet

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

for flere slike arter knyttet til ulike artsgrupper er med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Svært viktig – A.

Merknad: Området bør undersøkes ytterligere for beitemarksopp. Det finnes plantasjer med fremmede treslag andre steder i komplekset og rundt Sleneset. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten etter sviing.

Lok nr. 32. BN00050001 Storoddøya

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7365623, Ø 389619

Naturbase ID: BN00050001

Areal: 299,8 daa

Naturtype HB 13: Kystlynghei (70 %), rikmyr, rik berglendt mark, gammeleng, dammer og tjern (30 %)

Utforminger HB 13: Rik fukthei (40%), fattig fukthei (30%), åpen intermediær- og rikmyr i låglandet, rikt berg og rik grunnlendt mark (30 %).

Dato for siste feltsjekk: 28.08.2018

Verdi: Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 28.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 11.07.2007 i forbindelse med naturtypekartlegging i Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er i noe grad videreført, men oppdatert i forhold til nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter. Det finnes flere registreringer fra området i Artskart (Artskart.artsdatabanken.no 30.11.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Storoddøya er den nordvestligste av øyene i Solværgruppa. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen består stort sett av kalkspatmarmor og granittoide bergarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning og er relativt flat og med lite topografisk variasjon. Her er et par større vann samt noen mindre tjern og brakkevannspoller.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kystlynghei, i hovedsak av utformingen rik (40%) og fattig (30%) fukthei. Det er skarpe skiller mellom rik og fattigere vegetasjon, spesielt på østsida. Heivegetasjonen, ligger ofte i finmosaikk med noe rikere myrsig, i tillegg til vann, nakent berg og grunnlendt mark (til sammen ca. 30 %). Berg og grunnlendt mark er mest fremtredende i nord, der øya er mest værutsatt. Tidligere lokalitetsbeskrivelse nevner havstrandvegetasjon med høgstaudeenger med enghumbleblom og mjødukt som de dominerende artene, men det er usikkert om denne naturtypen er her fremdeles. Ved den naturfaglige undersøkelsen i 2018 så det ut som om det som fantes av eng med enghumbleblom og mjødukt, var gammel beiteeng i gjengroings-suksesjon. Her er også mindre tangvoller og begrensede partier med rikere strandberg hvor det blant annet vokser gåsemure og strandbalderbrå. Dammer og tjern er et vesentlig innslag. På den østlige delen av øya finnes ruiner etter hus. Her finnes arealer som er å regne som gammeleng. Disse er for det meste helt gjengrodd med mjødukt. Etter NiN 2.1 består lokaliteten for det meste av 'intermediær kystlynghei' (T34-C-3) og noe 'svakt kalkrike kystlyngheier' (T34-C-5). Bergene er i hovedsak 'lite uttørkingseksponeerte og uttørkingseksponeerte sterkt intermediære og litt kalkrike berg, bergvegger og knauser' (T1-C-5 og T1-C-6). De grunnlendte partiene kan i hovedsak defineres som 'åpen, intermediær grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C-3 og T2-C-4) og 'åpen svak kalkrik grunnlendt lyngmark og lavmark' (T2-C5 og T2-C6). De få myrpartiene som finnes her er noe rikere enn resten av områdene, og kan regnes som 'sterkt intermediære og litt kalkrike myrkanter' (V1-C-7). Gjeldende hevdform er beite (Y1), selv om beitetrykket er svakt. Naturtypen kystlynghei er regnet som en sterkt truet naturtype (EN) på rødlista for naturtyper fra 2018. Den er også en utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven.

Artsmangfold: Som i mange av de andre kystlyngheiene i Lurøy kommune er Storoddøya dominert av arter som blokkebær, gulaks, molte, smyle og krekling, med varierende innslag av einer og kalkkrevende urter. I tillegg finnes det på østsiden av øya også partier med gode bestander av røsslyng. Registrerte arter er blant annet bittersøte, blåklokke, fjelltistel, flekkmure, kattefot, knoppsmåarve, legeveronika, lodnerubloom, marinøkkel, rosenrot, rødsildre, småengkall og vill-lin. Det ble også registrert sparsomme forekomster av arter som taglstarr og hårstarr tilknyttet fuktige sig på østsiden av øya, samt en stor bestand av ormetunge (VU). Holtan og Gaarder (2008) nevner i tillegg bl. a. funn av gulmaure (lite vanlig i Nordland). Myrpartiene er noe rikere enn de fleste heiene med arter som fjellfrøstjerne, smårørkvein og jåblom. Det finnes også enkelte partier med

dårlig utviklet strandeng, samt noen mindre tjern der det blant annet ble registrert akstusenblad, andemat, flaskestarr, hesterumpe, myrhatt og trådtjernaks. Holtan og Gaarder (2008) har også registreringer av kransalgen skjærkrans. På bergene finnes bl.a. allèlav, *Polychidium muscicola*, *Ephebe hispidula* (ny nordgrense for denne arten), moseskjell, fingerglye, skålglye og skjelligye i tillegg til mye putevrimose, brunmakkrose, fettmose, kammose, krypsilkemose, myrstjernemose, palmemose og ryemose. I heiene finnes noen arter av ubeSTEMTE rødsporer (*Entoloma*) og øya kan ha et potensial for flere sjeldne og rødlista arter av beitemarksopp. Det er i områder tydelige spor etter vånd. Det ble også observert spor etter oter (VU). Av fugl ble det registrert enkeltbekkasin og lirype (NT). Alle registreringer fra felt 2018 legges til i artsobservasjoner.no.

Bruk, tilstand og påvirkning: Storoddøya har vært delt i tre bruk, hvor gårdsbygningene lå på øst- og sørsida av øya. I 1950 var det enda 5 hus og 29 beboere på øya, men den ble fraflyttet i løpet av tiåret etter dette (Danielsen 1996, Lurøy historielag 2004/05). På øst og sørsida er det spor etter det som trolig er en gammel åker og gamle enger, som fremdeles er preget av gjødsling og har en tett mjørdurtvegetasjon samt partier med skogrørkvein. I disse områdene ble det også registrert mye vånd i 2018. Det gikk ikke beitedyr på øya ved besøket i 2018, men det kan se ut som at det ikke er mange år siden her var beitet. Flere av artene i området er avhengig av et åpent landskap for å kunne klare seg, og vil gå tilbake om gjengroingen får fortsette. Av fysiske inngrep kan nevnes en hytte nord på øya, gamle hustuffer i sør og øst, sammen med spor etter gammelt åkerbruk, i hovedsak i områdene omkring hustuftene. Myrandelen ser ut til å øke mot sørenden av øya. Mange av disse myrområdene bærer preg av fysiske inngrep, men det er usikkert hvilke inngrep dette kan være. I bukter og viker ligger søppel som har skylt opp fra sjøen. Danielsen (1996) beskriver brenning av lyng rundt om på flere øyer i området med tanke på å etablere jordbruksland og grasmark som beite for dyr. En går derfor ut fra at de fleste holmene og øyene i området er brent et stykke bak i tid. Det meste av lyngen på øya ser ut til å være gammel (moden fase og degenereringsfase).

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Beite: Sauebeite bør gjenopptas for å hindre ytterligere gjengroing og forringing av arts-mangfoldet. Utegangsau egner seg til å gå ute store deler av året, eller hele året når det er vilkår for det. Det må være et mål at mest mulig av føret sauene trenger skal komme fra utmarka. Tilleggsføring bør derfor ikke forekomme så fremt det ikke er helt nødvendig av hensyn til dyrevelferden. Lokaliteten bør derimot sees på i sammenheng med tilgrensende øyer slik at sauene kan flyttes mellom øyene om det er for dårlig fôrgrunnlag på den enkelte øy. Etter hvert som lokaliteten restaureres, vil beiteverdien i området også øke, og det vil være naturlig å vurdere antallet dyr kontinuerlig ut fra hvordan lokaliteten utvikler seg.

Gjengroing: Ut over partier med einer og mjørdurt, er lokaliteten fremdeles åpen, og restaurerings-potensialet er således godt. Eineren dør stort sett ved brenning, men det er viktig å være klar over at mye einer kan gjøre det vanskeligere å kontrollere brannen. En bør også være oppmerksom på at hard sviing som resulterer i mye blottlagt jord, kan gi fare for erosjon av jordsmonnet i en periode før området revegeteres. Dette kommer i første rekke av tråkk fra sauene som vil beite intensivt på de nysvidde områdene. Om enkelte kratt, og da særlig einer, får stå igjen, vil de døde stammene hindre sauene i å komme til, slik at jordsmonnet utsettes for mindre tråkkslitasje enn om buskene hadde vært borte. Disse kan så fjernes senere, etter at vegetasjon er reetablert.

Lyngsviing: Noe av formålet med lyngbrenning er å skape mosaikker av lyngvegetasjon med ulike alder. Dette er gunstig både for beitedyr og andre arter som insekter og fugler. For at dyra til enhver tid skal ha tilgang på en slik mosaikk, er det viktig å ikke svi for store flater. Brannflater fører til økt spiring av gras og urter, og danner grunnlag for sommerbeitet til dyra. I tillegg til spirer kommer også unge skudd med lyng som i sin tur utgjør vinterbeitet. For vegetasjonen på Storoddøya dreier det seg i hovedsak om blokkebær, men også noe røsslyng. Slike unge skudd er en betraktelig bedre forressurs for dyra enn gammel forvedet lyng. Over tid vil en brannflate gradvis gjennomgå endring i vegetasjonsstrukturen fra gras- og urterik mark, tilbake til økt utbredelse av lyng. Et beiteområde bestående av brannflater med ulike alder vil derfor inneholde areal som er godt egnet til både sommerbeite og vinterbeite, med rik utbredelse av gras, urter, lyng og busker. I sum øker dette i sin tur den ernæringsmessige kvaliteten på kystlyngheia som helårsbeite sammenlignet med dagens tilstand.

En viktig forutsetning for vellykket lyngbrenning er tele i jorda (evt. høy vannmetning), samt at lyngen er tørr nok til at den vil brenne. Med dette unngår man at frøbanken (frøinnhold i jorda) og røtter i det øverste jordlaget skades av varmeutviklingen fra brann. Videre unngår en fare for at selve torva tar fyr på grunn av varmen fra brannen. Brenning skal skje i perioden 15. september - 15. april under egnede vær- og vindforhold. Det må være tilstrekkelig med mannskap under brenningen, og varsling skal skje etter kommunens retningslinjer

(brannvesen, naboer, Fylkesmannen). Egnede utstyr for slokking og tenning må være tilgjengelig. Erfaringer viser at mars måned ofte er mest gunstig for å utføre brenning, men det er viktig å ta hensyn til fuglebestander i området. Det er spesielt viktig at en tar hensyn i hekketida, og brenning bør skje før denne perioden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars. Det kan også finnes arter i området som krever at brenningen er avsluttet enda tidligere. Ta også hensyn til fornminner og kulturminner. Tid mellom brenning av en flate er gjerne 10 - 25 år og avhenger av hvor raskt regenereringen av vegetasjonen, og da særlig røsslyngen, skjer. Lokaliteten er lite topografisk variert, men den har et par markerte hauger, noe som gir mulighet for å svi kontrollerte arealer. En bør unngå å svi hele øya på samme tid.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten har, som de fleste andre større øyene nord for Sleneset, tidligere vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kystlynghei fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt for areal (ca. 120 daa rik hei, og ca. 90 daa fattig hei. Her inngår også mindre partier med svært kalkrike heier.), middels til lav vekt på tilstand ut fra begynnende gjengroing, men uten tresjikt. At området later til å ha vært ute av bruk en stund, og det meste av lyngen ser ut til å være gammel, er med å trekke ned tilstandsverdien. Lokaliteten oppnår høy vekt på påvirkning/bruk ut fra at det ikke er registrert fremmede arter her. Til sist oppnår den middels vekt på rødlistearter, ut fra forekomst av en VU-art. Potensialet for rødlista arter knyttet til ulike artsgrupper er også med å trekke verdien noe opp. Ut fra dette oppnår lokaliteten samlet sett verdien Viktig – B på tross av forekomsten av en rødlisteart. Når denne lokaliteten får B-verdi i stedet for A-verdi, så kommer det i første rekke av at tilstanden er betydelig forringet, mest pga manglende skjøtsel de senere årene. Verdien vil forringes ytterligere om skjøtsel ikke gjenopptas da det kan se ut som mjødurt er i kraftig spredning her.

Merknad: Området bør etter igangsatt skjøtsel undersøkes for beitemarksopp, samt at en følger med på vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene. Det finnes plantasjer med fremmede treslag på andre øyer i området. En bør forsikre seg om at slike arter ikke etablerer seg i lokaliteten ved gjenopptagelse av sviing.

Lok nr. 33. Buøykomplekset: Verholmen kalksjø

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359344 Ø 393097

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,4 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi; Viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Åshild Hasvik, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøl-lepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 34) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Hol-tan & Gaarder, 2008). Det ligger ingen artsregistreringer i artskart fra selve tjernet eller nærmeste område rundt (artskart.no). Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049988 – Buøykomplekset; Verholmen). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbe-skrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartleg-ging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i "Buøykomplekset" rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (BN) og sterkt oseanisk vegetasjons-seksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og mar-morarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Kalksjøen ligger på nordøstlige del av Verholmen og øya har relativt variert topografi og ligger i sørvestlig til nordøstlig retning.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vege-tasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam med mye bukkeblad ute i dammen, i tillegg til myrhatt langs bred-den. Ellers består den av sedimentbunn. Der er også en liten bestand av en ubestemt kransalge (*Chara*). Rundt dammen er et smalt belte med ekstremrik myr, men for lite areal til at den ble skilt ut som egen naturtype. Kystlyngheia som dammen ligger i har bestander av blant annet ormetunge (VU), gulsildre, rødsildre, jåblom, vill-lin og fjellfrøstjerne. Bunnsjiktet rundt dammen er dominert av brunmakkrose, stormakkrose, myrstjerne-mose og kammose. Alle registreringer fra undersøkelsene i 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert spor etter oter (VU).

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er svært lavt og ferdsels-sporene er få i området rundt dammen. Lokaliteten ligger 35 m. fra sjøen og ca 5 moh., men det er god skjerming mot havet og her er nok ingen stor påvirkning av saltvann.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer. På flere av disse holmene finnes dammer og pytter med forekomster av kransalger.

Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt også i nabokommunene til Lurøy. Ut fra erfaringer fra Tenna i Herøy og fra Lurøy kommune antar en at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper. Dette er fordi den bare har små bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn) uten rødlistearter (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlistede kransalger.

Merknad:

Lok nr. 34. Tenna: Kroktjønnerbergan

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7317248 Ø 374037

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 1,8 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Åshild Hasvik, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 04.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det passer. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlitestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger like sør for Kroktjønnerbergan litt sørvest for bebyggelsen ved Damman på øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø som er omkranset av rike kystlyngheier og rike myrtyper på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten består av torv og myr (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten er et lite tjern med noe bukkeblad og tusenblad ute i dammen, og arter som myrhatt og blåknapp langs bredden. Ellers består den av sedimentbunn. Det ble gjort funn av rødlistet kransalge (en antar at kransalgen som er registrert her er bustkrans *Chara aspera* (NT), (det. Geir Gaarder, MFU), som det var en god bestand av i dammen. De fuktige partia rundt dammen er ekstremrik med bestander av blant annet gulsildre og rødsildre. Bunnsjiktet i de fuktige partia er dominert av brunmakkmose og myrstjernemose. På fuktige berg like ved dammen ble det funnet kvappgulmose, en art det er få funn av i Nordland og som er ny for Herøy kommune. Alle registreringer fra felt 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Ved søk på Artskart er det registrert mange fuglearter på Tenna og av disse er over 40 på den Norske rødlista. Områdene sør på Tenna med alle sine dammer virker å være et viktig område for vadere, ender og gjess.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket rundt dammen er svært lavt og ferdselssporene er få. Der er ingen tilsig av gjødselpåvirka vann fra bebyggelse eller jordbruk. Lokaliteten ligger omlag 80 m. inn fra sjøen og 5 moh. Der er ingen øyer eller holmer som skjærmer for havet i vest og en kan ikke utelukke at det kan bli noe påvirkning av saltvann i form av sjødrev her ved høye vannstander kombinert med sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger de aller fleste av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes også spredt i nabokommunene til Herøy. Ut fra erfaringer fra Tenna i Herøy og fra Lurøy kommune blir det antatt at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på truede vegetasjonstyper ut fra gode bestander av en slik vegetasjonstype (kransalge-sjøbunn) der en rødlistet kransalgeart er registrert (bustkrans NT). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien viktig – B.

Merknad: Ingen

Lok nr. 35. Tenna: Kroktjønnerbergan vest

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7317235 Ø 373904

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 1 daa (995)

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Åshild Hasvik, Bioreg AS basert på egne undersøkelser 04.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det passer. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger litt sørvest for Kroktjønnerbergan og sørvest for bebyggelsen ved Damman på øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø som er omkranset av rike kystlyngheier og rike myrtyper på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten består av torv og myr (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam med noe bukkeblad, tjønnaks og tusenblad ute i dammen og myrhatt, gulsildre, fjellfrøstjerne, mjødukt og blåklokke langs bredden. Ellers består dammen av sedimentbunn. Det ble gjort funn av rødlistet kransalge (kransalgen som er registrert her er bustkrans *Chara aspera* (NT), (det. Geir Gaarder, MFU) og det var en middels bestand av denne i dammen. Ved undersøkelsen til Miljøfaglig Utredning AS i 2007, ble også bustkrans påvist her. De fuktige partia rundt dammen er ekstremrike med bestander av blant annet gulsildre og rødsildre. Bunnsjiktet i de fuktige partia er dominert av brunmakkmose og myrstjernemose. Alle registreringer fra undersøkelsene i 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Ved søk på Artskart er det registrert mange fuglearter på Tenna og av disse er over 40 på den norske rødlista. Områdene sør på Tenna med alle sine dammer virker å være et viktig område for vadere, ender og gjess.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt, det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er svært lavt og ferdsels-sporene er få i området rundt dammen. Der er ingen tilsig av gjødselpåvirka vann fra bebyggelse eller jordbruk. Lokaliteten ligger omlag 40 m. inn fra sjøen og under 5 moh. Der er ingen øyer eller holmer som skjærer for havet i vest og en kan ikke utelukke at det kan bli påvirkning av saltvann her ved høye vannstander kombinert med sterk vind fra vest, og da i form av sjødrev innover land.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lynnheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger de aller fleste av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt i nabokommunene til Herøy. Ut fra erfaringer fra Tenna og fra Lurøy kommune, antar en at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på truede vegetasjonstyper ut fra gode bestander av en slik vegetasjonstype (kransalge-sjøbunn) der en rødlistet kransalgeart er registrert (bustkrans NT). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien viktig – B.

Merknad: Ingen

Lok nr. 36. Tenna: Geithammaren nordøst

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7317203 Ø 373813

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 1,8 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Kransalgessjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Åshild Hasvik, Bioreg AS basert på egne undersøkelser 04.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det passer. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018 ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger like nordøst for Geithammaren litt sørvest for bebyggelsen ved Damman på øya Tenna i Herøy kommune. Den består av tre mindre kalkrike innsjøer som henger sammen via en liten bekk. Dammene er avgrenset av rike kystlyngheier og rike myrtyper på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten består av torv og myr (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kransalgessjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2). Bunnsystemene regnes som eufotisk limnisk sedimentbunn (L2) og eufotisk fast ferskvannsbunn (L1), og da særlig i dammen i vest. De to østligste dammene har noe sedimentbunn, men også mye stein og bart berg. Dammen lengst vest har lite sedimentbunn og mye stein. Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten består av tre små dammer som henger sammen med en bekk. Dammene er nokså vegetasjonsfattige og grunne med arter som jåblom, svarttopp, myrklegg, myrhatt, mjørdurt og blåknapp langs bredden. Det ble gjort funn av rødlistet kransalge da en antar at kransalgen som er registrert her er bustkrans *Chara aspera* NT, (det. Geir Gaarder, MFU). Det er en god bestand i de to østligste dammene, men mindre i den vestligste dammen. De fuktige partia rundt dammene er ekstremrike med bestander av blant annet gul-sildre og rødsildre. Bunnsjiktet i de fuktige partia rundt dammene er dominert av brunmakkmoose og myrstjernemose. Alle registreringer fra undersøkelsene i 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Ved søk på Artskart er det registrert mange fuglearter på Tenna og av disse er over 40 på den Norske rødlista. Områdene sør på Tenna med alle sine dammer og store områder med strandenger virker å være et viktig område for vadere, ender og gjess.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er svært lavt og ferdselssporene er få i området rundt dammen. Det er ingen tilsig av gjødselpåvirka vann fra bebyggelse eller jordbruk. Lokaliteten ligger

bare 25 m. inn fra sjøen og under 5 moh. Der er ingen øyer eller holmer som skjermer for havet i vest og trolig blir lokaliteten utsatt for mye sjødrev ved høy vannstand kombinert med sterk vind. Dette gjelder særlig i den vestligste av dammene, men også de andre vil nok være utsatt.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lynchheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger de aller fleste av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt i nabokommunene til Herøy. Ut fra erfaringer fra Tenna og i Lurøy kommune, antar en at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på truede vegetasjonstyper ut fra gode bestander av en slik vegetasjonstype (kransalge-sjøbunn) der en rødlistet kransalgeart er registrert (bustkrans NT). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien viktig – B.

Merknad: Ingen

Lok nr. 37. Tenna: Geithammaren øst

Kommune: Herøy
UTM Sone 33 N 7317127 Ø 373624
Naturbase ID: Ny i Naturbase
Areal: 0,15 daa (154 kvm)
Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)
Utforming(er) HB 13: Kransalgessjø (100 %)
Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018
Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Åshild Hasvik, Bioreg AS basert på egne undersøkelser 04.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger like øst for Geithammaren litt sørvest for bebyggelsen ved Damman på øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø omkranset av rike kystlyngheier og kalkrike myrtyper på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten består av torv og myr (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2). Dammen har noe sedimentbunn, men også mye stor stein og bunnsystemene regnes dermed som eufotisk fast ferskvannsbunn (L1) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam og er nokså vegetasjonsfattig og grunn med arter som jåblom, myrsauløk, myrklegg, myrhatt, mjødukt og blåknapp langs bredden. Det ble gjort funn av rødlistet kransalge da en antar at kransalgen som er registrert her er bustkrans *Chara aspera* NT, (det. Geir Gaarder, MFU). Bestanden av kransalgen kan karakteriseres som middels stor. De fuktige partia rundt dammen er ekstremrike med bestander av blant annet gulsildre og rødsildre. Bunnsjiktet i de fuktige partia er dominert av brunmakk-mose og myrstjernemose. Alle registreringer fra undersøkelsene i 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Ved søk på Artskart ser en at det registrert mange fuglearter på Tenna og av disse er over 40 oppført på den norske rødlista. Områdene sør på Tenna med alle sine dammer og store områder med strandenger virker å være et viktig område for vadere, ender og gjess.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er svært lavt og ferdselssporene er få i området rundt dammen. Der er ingen tilsig av gjødselpåvirka vann fra bebyggelse eller jordbruk. Lokaliteten ligger 40 m. inn fra sjøen og omlag 5 moh. Det er ingen øyer eller holmer som skjerner for havet i vest og trolig blir lokaliteten utsatt for mye sjødrev ved høy vannstand kombinert med sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger de aller fleste innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt i nabokommunene til Herøy. Ut fra erfaringer fra Tenna og i Lurøy kommune, antar en at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på truede vegetasjonstyper ut fra gode bestander av en slik vegetasjonstype (kransalge-sjøbunn) der en rødlistet kransalgeart er registrert (bustkrans NT). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien viktig – B. Verdien er imidlertid svak fordi lokaliteten er liten.

Merknad: Ingen

Lok nr. 38. Tenna: Geithammaren

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7317010 Ø 373681

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,17 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018

Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Oddvar Olsen i samarbeid med Solfrid Helene Lien Langmo og Åshild Hasvik, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 04.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med grunnlag i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det er naturlig. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049944 – Tenna). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet sammen med myra som omkranser den, som også ble skilt ut som en egen lokalitet med rikmyr. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlitestatus for arter følger norsk rødliste fra 2015, og rødlitestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra området fordelt på flere artsgrupper.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger like sørøst for Geithammaren, litt sørvest for bebyggelsen ved Damman på øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø omkranset av rikmyr på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger. I tillegg finnes mange små pytter og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten består av torv og myr (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten utgjøres av en liten smal dam, nokså grunn med litt bukkeblad og tuster med gras og starr som stikker opp her og der. Langs bredden finnes jåblom, fjellfrøstjerne, myrklegg, hvitmaure og blåknapp. Det ble gjort funn av rødlistet kransalge da en antar at kransalgen som er registrert her er bustkrans *Chara aspera* NT, (det. Geir Gaarder, MFU). Det var en god bestand av denne kransalgen. Myra rundt dammen er ekstremrik med bestander av blant annet gulsildre, rødsildre og breimyrull. Bunnsjiktet i de fuktige partia i myra er dominert av brunmakkmose og myrstjernemose. Alle registreringer fra undersøkelsene i 2018 legges til i artsobservasjoner.no. Ved søk på Artskart ser en at det registrert mange fuglearter på Tenna og av disse er over 40 på den norske rødlista. Områdene sør på Tenna med alle sine dammer virker å være et viktig område for vadere, ender og gjess.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. En traktorvei som går til fyrlykta ligger like ved men har trolig ingen innvirkning på selve dammen. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er svært lavt og ferdselssporene er få i området rundt dammen. Der er ingen tilsig av gjødselpåvirka vann fra bebyggelse eller jordbruk. Lokaliteten ligger 70 m. inn fra sjøen og litt under 5 moh. Det er ingen øyer eller holmer som skjermer for havet i vest og trolig blir lokaliteten utsatt for mye sjødrev ved høy vannstand kombinert med sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lynngeier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger de aller fleste av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt i nabokommunene til Herøy. Ut fra erfaringer fra Tenna og i Lurøy kommune, antar en at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på truede vegetasjonstyper ut fra gode bestander av en slik vegetasjonstype (kransalge-sjøbunn) der en rødlistet kransalgeart er registrert (bustkrans NT). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien viktig – B. Verdien er imidlertid svak fordi lokaliteten er liten.

Merknad: Ingen

Lok nr. 39. Buøykomplekset: Trolløya kalksjø nord

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7357737 Ø 387277

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,2 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming HB 13: Kransalgesjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi: Lokalt viktig - C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utformet av Åshild Hasvik sammen med Solfrid Helene Lien Langmo, og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049997 Buøykomplekset; Trolløya). Denne lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværoyan/Sleneset (lokalitet 3) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Ved undersøkelsene i 2018, ble kalksjøen skilt ut som egen lokalitet. Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger omtrent midt på Trolløya, en øy i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Kalksjøen er avgrenset av kystlynghei på alle kanter. På øya er det to andre kalksjøer samt kalkrike vann og noen rike myrdrag. Trolløya ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kransalgesjøer (100 %), grunnet det som ser ut til å være mergelbunn, samt lite langskuddvegetasjon. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam med spredte bestander av kransalgen skjørkrans, samt tusenblad og trådtjernmaks. Vegetasjonen i områdene rundt er også preget av den rike berggrunnen med store bestander av gulsildre, hårstarr, jåblom, og vill-lin, samt noe skjøtrose og fettrose.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Kystlyngheia rundt virker å være skjøttet med lyngsviing og sauebeite, selv om det ikke var sau på beite ved kartleggingstidspunktet. Lokaliteten ligger lavere enn 5 moh., og en kan ikke utelukke at det er svak påvirkning av saltvann her ved høye vannstander, og sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer med kalkrik berggrunn som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Det er tre andre registrerte kalksjøer på Trolløya.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn) uten rødlistearter (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlista kransalger.

Merknad:

Lok nr. 40. Buøykomplekset: Trolløya midtre kalksjø

Kommune: Lurøy
UTM Sone 33: N 7357669 Ø 387214
Naturbase ID: Ny i Naturbase
Areal: 0,2 daa
Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)
Utforming HB 13: Kransalgesjø (100 %)
Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018
Verdi: Lokalt viktig - C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utformet av Åshild Hasvik sammen med Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049997 Buøykomplekset; Trolløya). Området ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset (lokalitet 3) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Ved undersøkelsene i 2018, ble tre kalksjøer skilt ut som egne lokaliteter. Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000, basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på den sørøstlige enden av Trolløya, en øy i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Kalksjøen er avgrenset av kystlynghei på alle kanter. På øya er det også to andre kalksjøer samt kalkrike vann og noen rike myrdrag. Trolløya ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonssesjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kransalgesjøer (100 %), grunnet det som ser ut til å være mergelbunn, samt lite langskuddvegetasjon i dammen. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam med spredte bestander av kransalgen skjørkrans, samt fjøresivaks og tusenblad. Vegetasjonen i områdene rundt er også preget av den rike berggrunnen med gode bestander av gulsildre, hårstarr, jåblom, og vill-lin, samt noe skjøtmose og fettmose.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Kystlyngheia rundt virker å være skjøttet med lyngsviing og et svakt sauebeite, selv om det ikke var noen sau å se som beitet der ved kartleggingstidspunktet. Lokaliteten ligger lavere enn 5 moh, og en kan ikke utelukke en svak påvirkning av saltvann ved høye vannstander og sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, myrer og strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe øyer og holmer med kalkrik berggrunn, som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Det er tilsammen registrert tre kalksjøer på Trolløya.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn) uten rødlistearter (en antar at

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlista kransalger.

Merknad:

Lok nr. 41. Buøykomplekset: Trolløya kalksjø sør

Kommune: Lurøy
UTM Sone 33 N 7357643, Ø 387186
Naturbase ID: Ny i Naturbase
Areal: 0,1 daa
Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)
Utforming HB 13: Kransalgesjø (100 %)
Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018
Verdi: Lokalt viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utformet av Åshild Hasvik sammen med Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049997 Buøykomplekset; Trolløya). Denne lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøy/Sleneset (lokalitet 3) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Ved undersøkelsene i 2018, ble kalksjøen skilt ut som egen lokalitet. Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på den sørøstlige enden av Trolløya, en øy i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Kalksjøen er avgrenset av kystlynghei på alle kanter. På øya er det to andre kalksjøer samt et par større kalkrike vann, og noen rike myrdrag. Trolløya ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kransalgesjøer (100 %), grunnet det som ser ut til å være mergelbunn, samt lite langskuddvegetasjon. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam med en del bukkeblad langs kanten i tillegg til noen spredte forekomster av det som trolig er kransalgen skjærkrans. Vegetasjonen i områdene rundt er også preget av den rike berggrunnen med store bestander av gulsildre, hårstarr, jåblom, og vill-lin, samt skjøttnose og fettmose.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Kystlyngheia rundt virker å være skjøttet med lyngsviing og sauebeite, selv om det ikke var noen sau å se som beitet der ved kartleggingstidspunktet. Lokaliteten ligger lavere enn 5 moh., og en kan ikke utelukke at det er svak påvirkning av saltvann her ved høye vannstander, og sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer med kalkrik berggrunn som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen. Det er tilsammen registrert tre kalksjøer på Trolløya.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn) uten rødlistearter (en antar at

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlista kransalger.

Merknad:

Lok nr. 42. Buøykomplekset: Gullsøya kalksjø

Kommune: Lurøy
UTM Sone 33 N 7359247 Ø 387801
Naturbase ID: Ny i Naturbase
Areal: 0,1 daa
Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)
Utforming HB 13: Kransalgesjø (100 %)
Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018
Verdi: Lokalt viktig - C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik sammen med Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen, (alle Bioreg AS), basert på egne undersøkelser 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00049995 Buøykomplekset: Gullsøya). Denne lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværvæyan/Sleneset (lokalitet 7) (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Ved undersøkelsene i 2018, ble kalksjøen skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Rødlitestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger omtrent midt på Gullsøya, på den vestre sida av øya. Gullsøya er en del av "Buøykomplekset", sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Kalksjøen er avgrenset av kystlynghei, noen fragmenter av rikmyr og rik berglendt mark. Dette er også de viktigste naturtypene på øya, i tillegg til noen rike myrdrag. Lokaliteten ligger i sørboreal vegetasjons-sone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kransalgesjøer (100 %), grunnet det som ser ut til å være mergelbunn, samt lite langskuddvegetasjon. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten utgjøres av en liten dam, med relativt tette bestander av kransalgen skjørkrans. I tillegg ble det funnet fjæresivaks, ryllsiv, myrstjernemose og stormakkemose i vannkanten. Vegetasjonen i områdene rundt er også preget av den rike berggrunnen med bl.a. bittersøte, blåklokke, blåstarr, gulsildre, hårstarr, jåblom, strandkjempe, rødsildre og vill-lin.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Kystlyngheia rundt er i brakkleggingsfase og det virker ikke til at det beiter dyr på øya. Lokaliteten ligger lavere enn 5 moh., og det er sannsynlig at lokaliteten er påvirket av saltvann ved høye vannstander og ved sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer med kalkrik berggrunn som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn) uten rødlistearter (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlista kransalger.

Merknad:

Lok nr. 43. Lovundværet: Storlyngøya kalksjø

Kommune: Lurøy
UTM Sone 33 N 7368153 Ø 386622
Naturbase ID: Ny i Naturbase
Areal: 0,15 daa
Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)
Utforminger HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)
Dato for siste feltsjekk: 28.08.2018
Verdi: Lokalt viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Åshild Hasvik, Solfrid Helene Lien Langmo og Oddvar Olsen (alle Bioreg AS), basert på eget feltarbeid 28.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitets-sikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med kystlynghei (BN00050018 Lovundværet: Storlyngøya). Lokaliteten ble første gang undersøkt i forbindelse med kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland i 1988 (Elven et al 1988). Senere ble lokaliteten beskrevet for naturbase i 2007 etter naturtypekartlegging i Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Ved undersøkelsene i 2018, ble kalksjøen skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Den gamle lokalitetsbeskrivelsen er lagt til grunn der det har vært hensiktsmessig. Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Kalksjøen er lokalisert sørøst på Storlyngøya, en av de ytterste øyene i Lovundværet, ca 6 km nordøst for ferjeleiet på Lovund. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området. På Storlyngøya er det registrert mest kalkspatmarmor, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kalksjøer med kransalger og langskuddvegetasjon (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam hvor det er registrert tette bestander av kransalgen skjørkrans. Andre registrerte arter er busttjernaks, hesterumpe, myrhatt, sivaks, og trådtjernaks. Områdene rundt er også rike med fjellfrøstjerne, dvergjamne, hårstarr, jåblom, ormetunge (VU) og slåttestarr.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt, men er påvirket av søppel som trolig har blåst opp fra sjøen. Lokaliteten ligger lavere enn 5 moh., og en kan ikke utelukke at det er svak påvirkning av saltvann her ved ekstremt høye vannstander, samt i form av sjødrev ved sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Lovundværet, nord for Sleneset, en stor gruppe med mange øyer og holmer med kalkrik berggrunn som tidligere har vært bebodd og benyttet til jordbruksformål og slik også svidd år om annet for å øke produksjonen.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn) uten rødlistearter (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlistede kransalger.

Lok nr. 44. Buøykomplekset: Tranøya kalksjø

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359532 Ø 389137

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,1 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi; Lokalt viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværoyan/Sleneset (Hatten & Mogstad, 2003), og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var både disse dammene og myra rundt inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00049993 Buøykomplekset; Tranøya). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger ingen registreringer fra Tranøya i artskart (Artskart.artsdatabanken.no 05.02.2019). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av en rekke mindre dammer sør på Tranøya, som ligger i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonssesksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Lokaliteten er avgrenset av ekstremrik myr på alle kanter, og bekken fra dammene renner ut i sjøen helt sør i lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten består av en rekke mindre dammer med til dels store bestander av det som er antatt å være skjærkrans i tillegg til mye trådtjernaks og noe myrhatt. Dammene henger sammen med en bekk, og også i denne forekommer kransalger. Rundt dammene finnes mange basekrevende arter som hodestarr (få registreringer i denne delen av fylket), gulstarr, taglstarr, loppestarr, fjellfrøstjerne, gulsildre, bjørnebrodd, svarttopp, hårstarr og trillingsiv. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert spor etter oter (VU) og en kan ikke utelukke at oteren er i dammen sporadisk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her, og det beitet heller ikke sau på øya ved besøket i 2018. Lokaliteten ligger under 5 moh, og en kan ikke utelukke svak påvirkning av saltvann her ved stor flo og i form av sjødrev ved sterk vind. Det er noe førsøpling fra sjøen i dammene.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset. Spredt i området finnes mange tjern, dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes spredt i nabokommunene til Lurøy. En antar blant annet ut fra erfaringer på Tenna i og i Lurøy kommune, at

Re-kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Lurøy, Herøy og Træna kommuner. Nordland fylke

naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper uten rødlistearter (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlistede kransalger.

Merknad:

Lok nr. 45. Tenna: Langvalen nord

Kommune: Herøy

UTM Sone 33 N 7316773 Ø 373871

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,8 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforminger HB 13: Kalksjøer med kransalger og langskuddvegetasjon (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 04.09.2018

Verdi: Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo i samarbeid med Åshild Hasvik og Oddvar Olsen, (Bioreg AS), og er basert på eget feltarbeid 04.09.2018. Prosjektets formål er re-kartlegging og kvalitetssikring av naturtyper på Tenna i Herøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Området er kartlagt og beskrevet av flere de siste tiårene. Elven m.fl. kartla området i 1984 som en del av havstrandundersøkelsen i Nordland. I 1994 ble det gjennomført botaniske undersøkelser (Prestø, 1995). I 2004 ble det gjennomført kartlegging av beitemarksopp i området (Hanssen & Molia, 2004), og i 2007 ble det kartlagt verdifulle naturtyper her (Holtan & Prestø, 2008). I 2015 ble området befart i forbindelse med kartlegging av rikmyr i Herøy kommune (Carlsen, 2015). Det finnes også beskrivelser av området fra botaniske undersøkelser utført på Helgeland først på 1900-tallet (Dahl, 1912). Områdebeskrivelsen og avgrensningene på Tenna er i utgangspunktet utarbeidet av Fylkesmannen i Nordland med bakgrunn i data fra undersøkelsene som er gjennomført, og denne er lagt til grunn der det er hensiktsmessig. Tidligere har lokaliteten vært inkludert i en større lokalitet med rikmyr (BN00049946 – Tenna rikmyr). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter. Det finnes mange registreringer i Artskart fra Tenna (Artskart.artsdatabanken.no 11.12.2018).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i et myrområde litt vest for Tennveien på den vestlige delen av øya Tenna i Herøy kommune. Den består av en mindre kalkrik innsjø som er avgrenset av ekstremrik myr på alle kanter. Områdene sør på Tenna består av kalkrike heier, myrer og strandenger, i tillegg finnes mange små dammer og tjern. Tenna ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er i sin helhet skifrig og næringsrik (marmor), mens løsmassene rundt lokaliteten i hovedsak består av marine strandavsetninger, i dette tilfellet skjellsand (www.ngu.no).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen kalksjøer med kransalger og langskuddvegetasjon. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av 'klare kalkrike innsjømasser i dammer og pytter' (F2-9) og 'kalkrik fast og svært klar innsjø- og rolig elvebunn' (L1-3). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten utgjøres av en liten dam hvor mye av vegetasjonen over vann er dominert av vanlig tjernaks, bukkeblad og myrhatt. I tillegg ble arter som flaskestarr, slåttestarr, smårørkvein, gulsildre, fjellfrøstjerne, hvitmaure, stortveblad, gulstarr, blåstarr, sandsiv, fjelltistel, bjørnebrodd og loppestarr registrert rundt kantene av dammen. Under vann dekker tette bestander av bustkrans (NT) store deler av bunnen sammen med blant annet blærerot sp. Kransalgen er bestemt av Geir Gaarder, MFU.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau slik at omkringliggende areal er noe preget av dette. Det er lite sannsynlig at dammen er påvirket av saltvann, i så fall er dette svært sporadisk og på svært høy flo eller sterk vind hvor sjødrev driver inn over øya.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rikmyr og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep og spesielt bør det ikke dyrkes nærmere tjernet.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et stort sammenhengende landskap med rike naturtyper sør på Tenna. Spredt i området finnes mange dammer og pytter med forekomster av kransalger, selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase. Disse kalksjøene ligger innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes også spredt i nabokommunene til Herøy. En antar blant annet ut fra erfaringer på Tenna og i Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels vekt på truede vegetasjonstyper ut fra gode bestander av truede vegetasjonstyper (kransalge-sjøbunn), der det meste av kransalgene er bustkrans (NT). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Viktig – B. Verdien vil kunne øke ved påvisning av flere rødlistede arter.

Merknad:

Lok nr. 46. Solværgruppa: Lundarøy nordre del brakkvannssjø øst

Kommune: Lurøy
UTM Sone 33 N 7363854 Ø 391847
Naturbase ID: Ny i Naturbase
Areal: 1,6 daa
Naturtype HB 13: Brakkvannssjø (100 %)
Utforming(er) HB 13: -
Dato for siste feltsjekk: 29.08.2018
Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 29.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Nordre deler av Lundarøya ble første gang undersøkt i forbindelse med kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland i 1988 (Elven et al 1988). Senere ble lokaliteten beskrevet for naturbase i 2007 etter undersøkelser for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var lokaliteten inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00050005 Solværgruppa: Lundarøy nordre del). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger en del registreringer i Artskart fra Lundarøya, men ingen innenfor lokaliteten (Artskart.artsdatabanken.no 07.02.19). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av et grunt tjern nordøst på Lundarøya som ligger i Solværgruppa rett nord for tettstedet Sleneset. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen består dels av kalkspatmarmor (særlig i søndre og østre del) og dels av noe fattigere glimmerskifer og glimmergneis (vestre og nordre del) (Holtan & Gaarder, 2008, www.ngu.no). Løsmassene er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, og er relativt flat med noen spredte høyder, samt mange tjern og dammer. Lokaliteten er avgrenset av kalkrike kystlyngheier på alle kanter. I sørøst finnes et lavereliggende parti der det av og til kommer inn sjøvann.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som brakkvannssjø (100 %). Denne naturtypen har ikke utforminger, men etter Fremstad (er det snakk om kransalgeutforming av undervannsseng (U2f) (kransalge-sjøbunn) i tillegg til partier med tjernaks-utforming (U2d). Dette er i første rekke begrunnet i forekomster av trådtjernaks og kransalger i vann som helt tydelig er brakkvannspåvirket. Det er også forekomster av arter knyttet til strandeng her fordi tjernet ligger lavt i terrenget og påvirkes av sjøvann ved stor flo. Bunnsubstratet er en blanding av kalkmergel og skjellsand. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av vannmasser i fjorder, poller og litoralbasseng (H2) og eufotisk marin sedimentbunn (M4). Naturtypene innenfor denne lokaliteten er ikke vurdert som truet etter rødlista for naturtyper fra 2018, men kransalge-sjøbunn er vurdert som sterkt truet (EN) etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten består av et tjern der vegetasjonen for det meste er sparsom, men i kantsonene finnes partier med blant annet fjæresivaks og saltsiv. Det finnes noe trådtjernaks i vannet, og store partier av bunnen er dominert av kransalger, som for det meste er skjærkrans og bustkrans (NT). (Sistnevnte er bestemt av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning AS). Tjernet er avgrenset av kalkrike kystlyngheier på alle kanter, og mange basekrevende arter ble registrert i heiene her. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert spor etter oter (VU) og en kan ikke utelukke at oteren er i dammen sporadisk. Det ble også observert spor etter beiting av gås både i og rundt dammen, i tillegg til at det synes som om området er viktig for vadefugler. Lokalitetens bunnfauna er ikke undersøkt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøtting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her, og det beites heller ikke sau på øya ved besøket i 2018. Lokaliteten ligger bare et par meter over havet, og saltpåvirkningen er tydelig både på karplanteflora og dyreliv. Det er noe forsøpling fra sjøen i dammen.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Solværøyene nord for Sleneset. Spredt i området finnes mange tjern, dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer og brakkvannssjøer finnes spredt også i nabokommunene til Lurøy. En antar blant annet ut fra erfaringer fra Tenna i Herøy og i Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små. Slike brakkvannsforkomster er viktige for blant annet vadefugler når de sees i sammenheng med gruntvannsområdene mellom øyene her.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for brakkvannssjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels til høy vekt på parameteren truede vegetasjonstyper fordi det er forholdsvis store bestander av kransalge-sjøbunn med forekomster av bustkrans (NT) her. Ut fra dette oppnår den verdien Viktig – B. En påvisning av flere rødlistearter vil kunne øke verdien.

Merknad: Ingen

Lok nr. 47. Solværgruppa: Lundarøy nordre del brakkvannssjø vest

Kommune: Lurøy
UTM Sone 33 N 7363766 Ø 391705
Naturbase ID: Ny i Naturbase
Areal: 1,8 daa
Naturtype HB 13: Brakkvannssjø (100 %)
Utforming(er) HB 13: -
Dato for siste feltsjekk: 29.08.2018
Verdi; Viktig – B

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 29.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Nordre deler av Lundarøya ble første gang undersøkt i forbindelse med kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland i 1988 (Elven et al 1988). Senere ble lokaliteten beskrevet for naturbase i 2007 etter undersøkelser for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var lokaliteten inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00050005 Solværgruppa: Lundarøy nordre del). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger en del registreringer i Artskart fra Lundarøya, men ingen innenfor lokaliteten (Artskart.artsdatabanken.no 07.02.19). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av et grunt tjern nordøst på Lundarøya som ligger i Solværgruppa rett nord for tettstedet Sleneset. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen består dels av kalkspatmarmor (særlig i søndre og østre del) og dels av noe fattigere glimmerskifer og glimmergneis (vestre og nordre del) (Holtan & Gaarder, 2008, www.ngu.no). Løsmassene er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, og er relativt flat med noen spredte høyder, samt mange tjern og dammer. Lokaliteten er avgrenset av kalkrike kystlyngheier på alle kanter. I sørøst finnes et lavereliggende parti der det av og til kommer inn sjøvann.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som brakkvannssjø (100 %). Denne naturtypen har ikke utforminger, men etter Fremstad (er det snakk om kransalgeutforming av undervannsseng (U2f) (kransalge-sjøbunn) i tillegg til partier med tjernaks-utforming (U2d). Dette er i første rekke begrunnet i forekomster av trådtjernaks og kransalger i vann som helt tydelig er brakkvannspåvirket. Det er også forekomster av arter knyttet til strandeng her fordi tjernet ligger lavt i terrenget, og påvirkes av sjøvann ved stor flo. Bunnsubstratet er en blanding av kalkmergel og skjellsand. Etter NiN 2.1 består lokaliteten av vannmasser i fjorder, poller og litoralbasseng (H2) og eufotisk marin sedimentbunn (M4). Naturtypene innenfor denne lokaliteten er ikke vurdert som truet etter rødlista for naturtyper fra 2018, men kransalge-sjøbunn er vurdert som sterkt truet (EN) etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten består av et tjern der vegetasjonen for det meste er sparsom, men i kantsonene finnes partier med blant annet fjæresivaks. Det finnes noe trådtjernaks i vannet, og store partier av bunnen er dominert av kransalger, som for det meste er skjærkrans og bustkrans (NT). Sistnevnte ble registrert av Holtan & Gaarder (2007). Tjernet er avgrenset av kalkrike kystlyngheier på alle kanter, og mange basekrevende arter ble registrert i heiene her. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert spor etter oter (VU) og en kan ikke utelukke at oteren bruker dammen av og til. Det ble også observert spor etter beiting av gås både i og rundt dammen, i tillegg til at det synes som om området er viktig for vadefugler. Lokalitetens bunnfauna er ikke undersøkt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her, og det beites heller ikke sau på øya ved besøket i 2018. Lokaliteten ligger bare et par meter over havet, og saltpåvirkningen er tydelig både på karplanteflora og dyreliv. Det er noe forsøpling fra sjøen i dammene.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lynchheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Solværøyene nord for Sleneset. Spredt i området finnes mange tjern, dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer og brakkvannssjøer finnes spredt også i nabokommunene til Lurøy. En antar blant annet ut fra erfaringer fra Tenna i Herøy og i Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små. Slike brakkvannsforkomster og er viktige for blant annet vadefugler når de sees i sammenheng med gruntvannsområdene mellom øyene her.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for brakkvannssjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten middels til høy vekt på parameteren truede vegetasjonstyper ut fra forholdsvis store bestander av kransalge-sjøbunn med forekomster av bustkrans (NT). Ut fra dette oppnår den verdien Viktig – B. En påvisning av flere rødlistearter vil kunne øke verdien.

Merknad:

Lok nr. 48. Buøykomplekset; Fanøyan kalksjø sør

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7360094 Ø 389053

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,1 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 01.09.2018

Verdi; Lokalt viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 01.09.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset, og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var denne kalksjøen inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00049994 Buøykomplekset; Fanøyan). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger registreringer fra Fanøya i Artskart, men ingen fra selve lokaliteten (Artskart.artsdatabanken.no 29.01.2019). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av en liten dam sør på Fanøya, som ligger i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Lokaliteten er avgrenset av rike kystlyngheier, rike myrtyper og kalkrike berg på alle kanter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018. Kransalge-sjøbunn er regnet som en sterkt truet (EN) vegetasjonstype etter Fremstad og Moen (2001).

Artsmangfold: Lokaliteten er en liten dam der det meste av vegetasjonen befinner seg under vann. Denne består av tette bestander av kransalger, trolig mest skjørkrans cf (det. Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning AS) og akstusenblad. I tillegg finnes blant annet hesterumpe. Bunnssubstratet er for det meste torvdy, men mye av undervanssvegetasjonen er inkrustert i kalkmergel. Rundt dammene finnes mange basekrevende arter som dvergjamne, gulsildre, ormetunge (VU), fjellfrøstjerne og hårstarr. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert spor etter oter (VU), og en kan ikke utelukke at oteren bruker dammen sporadisk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. Fanøya var bebodd i perioden fra 1910 til 1974 (Danielsen 1996). Fanøya har trolig fått navnet sitt etter at det har gått kalv på beite her, da fane er dialektform av fenad, ungfe, kalver. I dag er øya brukt som værbeite og det er også spor etter lyngbrenning her. Lokaliteten ligger under 5 moh., og en kan ikke utelukke svak påvirkning av saltvann her i form av sjødrev ved sterk vind. Det er noe førsøpling fra sjøen i dammen.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset. Spredt i området finnes mange tjern, dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes

spredt i nabokommunene til Lurøy. En antar blant annet ut fra erfaringer på Tenna i og i Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med forekomster av kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper uten rødlistearter (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlistede kransalger.

Merknad: Ingen

Lok nr. 49. Buøykomplekset: Verholmen kalksjø vest

Kommune: Lurøy

UTM Sone 33 N 7359348 Ø 392990

Naturbase ID: Ny i Naturbase

Areal: 0,8 daa

Naturtype HB 13: Kalksjø (100 %)

Utforming(er) HB 13: Humusrik kalksjø (100 %)

Dato for siste feltsjekk: 31.08.2018

Verdi; Lokalt viktig – C

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS basert på eget feltarbeid 31.08.2018. Prosjektets formål er rekartlegging og kvalitetssikring av naturtyper i Lurøy kommune, og er på oppdrag for Fylkesmannen i Nordland. Lokaliteten ble første gang undersøkt 01.07.2003 i forbindelse med utredninger av vindmøllepark i Solværøyan/Sleneset, og er senere også omtalt i naturtyperapport for Lurøy kommune (Holtan & Gaarder, 2008). Den gang var denne kalksjøen inkludert i en større kystlyngheilokalitet (BN00049988 Buøykomplekset: Verholmen). Ved undersøkelsene i 2018, ble den skilt ut som egen lokalitet. Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet i tråd med nyeste versjon av faktaark for naturtypen fra juli 2015, samt at den også inkluderer terminologi etter NiN versjon 2.1 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al 2017). Rødlistestatus for arter følger Norsk rødliste fra 2015, og rødlistestatus for naturtyper følger rødlista for naturtyper fra 2018. Det ligger noen artsregistreringer i Artskart fra denne holmen (Artskart.artsdatabanken.no 29.11.18.). Avgrensinga er basert på GPS-målinger og ortofoto og er trolig bedre enn 20 meter.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av et mindre tjern nordvest på Verholmen, som ligger i "Buøykomplekset", rett sør for tettstedet Sleneset i Lurøy kommune. Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og sterkt oseanisk vegetasjonssesksjon (O3) (Moen, 1998). Berggrunnen er generelt rik i hele området, stort sett med glimmerskifer, glimmergneis og marmorarter, mens løsmassene for det meste er tynne og stedvis også usammenhengende med mye berg i dagen (www.ngu.no). Øya har relativt variert topografi og ligger i sørvestlig til nordøstlig retning, og lokaliteten ligger i et søkk og er avgrenset av kalkrike kystlyngheier og rike myrtyper på alle kanter.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som kalksjø (100 %) av utformingen humusrik kalksjø (100 %). Etter NiN 2.1 består lokaliteten av sirkulerende innsjøvannmasser (F2) og eufotisk limnisk sedimentbunn (L2). Naturtypen sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer er regnet som en sårbar naturtype (VU) på rødlista for naturtyper fra 2018.

Artsmangfold: Lokaliteten består av et lite tjern med store partier dominert av bukkeblad og flaskestarr. Disse to artene danner tette bestander i omtrent halve tjernet. I tillegg ble det registrert arter som småpiggknopp (også omtalt fra tidligere), hesterumpe, blærerot sp. og tusenblad. Alt under vann er svært inkrustert i kalkmergel, og det ble registrert mindre forekomster av skjørkrans i den vestlige delen av lokaliteten. En kan ikke utelukke at det finnes flere arter av kransalger her, da det kun ble søkt etter kransalger langs kantene. Myrene og heiene rundt tjernet er ekstremrike. Flere steder rundt lokaliteten ble det registrert spor etter oter (VU), og en kan ikke utelukke at oteren bruker dammen sporadisk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er intakt. Det er ikke spor etter grøfting eller ferdsel med tyngre kjøretøyer her. I området beiter det en del sau, men beitetrykket er lavt. Bukkeblad i tjernet bærer likevel tydelig preg av å være beitet. Lokaliteten ligger mellom 5 og 10 moh., og en kan ikke utelukke svak påvirkning av saltvann her i form av sjødrev ved sterk vind.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Skjøtsel og hensyn: Lokalitetene må sees i sammenheng med arealene rundt. Disse består av rike lyngheier, rike myrer og rike strandenger. En helhetlig forvaltningsplan for området bør vurderes. Lokaliteten bør ikke utsettes for tekniske inngrep.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av Buøykomplekset sør for Sleneset. Spredt i området finnes mange tjern, dammer og pytter med forekomster av kransalger. Selv om få av disse er fanget opp som egne lokaliteter i Naturbase, ligger mange av dem innenfor lokaliteter med kystlynghei og rikmyr. Kalksjøer finnes

spredt i nabokommunene til Lurøy. En antar blant annet ut fra erfaringer fra Tenna i Herøy og fra Lurøy kommune, at naturtypen er vanligere enn hva oversikten i Naturbase skulle tilsi, noe som blant annet kommer av at mange dammer og pytter med kransalger er svært små.

Verdibegrunnelse: Etter faktaark for kalksjø fra juli 2015 oppnår lokaliteten lav vekt på truede vegetasjonstyper ut fra små bestander av truede vegetasjonstyper uten rødlistearter (en antar at kransalgene som er registrert her, for det meste er skjørkrans). Den oppnår ingen vekt på sjeldne delnaturtyper. Ut fra dette oppnår den verdien Lokalt viktig – C. Verdien vil øke ved påvisning av rødlistede kransalger.

Merknad: Ingen